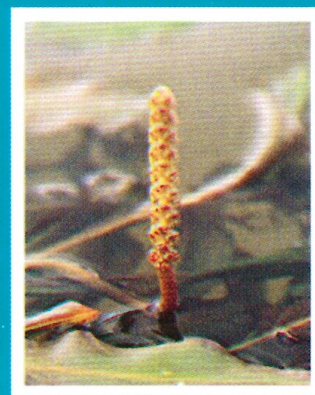
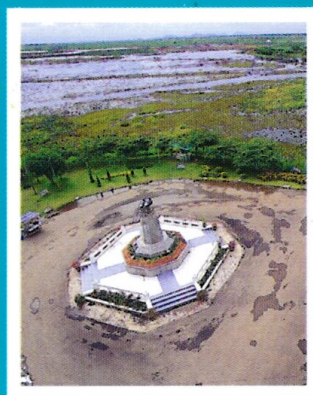
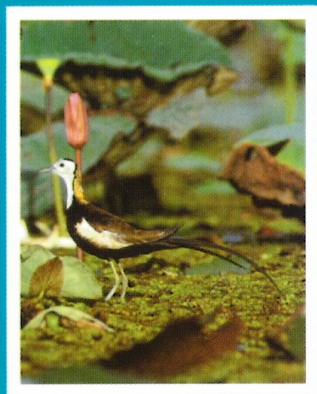

ความหลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความหลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

บึงบอระเพ็ด เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งหนึ่งที่ได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรี 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและมีความสำคัญเร่งด่วนสมควรจะได้รับการนำเสนอเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) ตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีลำดับที่ 110 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541

บึงบอระเพ็ดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก เป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างระบบนิเวศน้ำและบก เนื่องจากมีลำน้ำลำห้วยไหลลงสู่บึง จึงพัดพาตะกอนและธาตุอาหารมาสะสม ทำให้อุดมด้วยพืชและสัตว์นานาชนิด ที่สำคัญคือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อนให้กับแม่น้ำเจ้าพระยา และยังเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยหากินสร้างรังวางไข่ของนกนานาชนิด มีนกน้ำชุมชนรวมกันอยู่มากกว่า 20,000 ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งที่พบนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร ซึ่งนกชนิดนี้เป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นอยู่ในตระกูลนกนางแอ่นพบที่บึงนี้เพียงแห่งเดียวในโลก

นอกจากนี้ บึงบอระเพ็ดทำหน้าที่เป็นแหล่งรองรับ ดักและกักเก็บตะกอนที่มาจากพื้นที่เกษตรกรรมตอนบนในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคเหนือ มีประโยชน์ต่อการคมนาคม และมีคุณค่าทางด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งทรัพยากรประมงที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศไทย

จากคุณค่าและความสำคัญดังกล่าว สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้ดำเนินการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพและการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

หน้า

คำนำ	2
ความเป็นมา	7
ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	9
• พื้นที่ชุ่มน้ำในบึงบอระเพ็ด	10
• กำเนิดของบึงบอระเพ็ด	11
• การตั้งถิ่นฐานและวัฒนธรรมประเพณีรอบบึงบอระเพ็ด	13
• ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมืองประจำจังหวัด	14
• คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	16
ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	18
• สภาพภูมิอากาศ	19
• สภาพทางอุทกวิทยา	19
• สภาพทางธรณีสัณฐาน	21
• สภาพทางปฐพีสัณฐาน	21
• แหล่งน้ำใต้ดิน	24
ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	27
• พรรณพืช	27
• นก	33
• ปลา	45
• สัตว์หน้าดิน	47
• แพลงก์ตอน	47
• สัตว์ชนิดอื่นๆ	48
สภาพเศรษฐกิจ สังคม ประชากร ในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	51
• สังคมและประชากร	51
• สภาพเศรษฐกิจ	52
• การใช้ประโยชน์ที่ดินบึงบอระเพ็ด	53
ปัญหาคุกคามบึงบอระเพ็ด	56

บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	61
ก แสดงชนิดพืชไม้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ระหว่างปี พ.ศ.2527-2545 ..	62
ข แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดจากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ.....	80
ค แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ระหว่างปี พ.ศ.2528-2545	106
ง แสดงชนิดพันธุ์สัตว์น้ำดินที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ในปี พ.ศ.2545	126
จ แสดงชนิดของแพลงค์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	127
ฉ แสดงชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	135
ช แสดงชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	139
ซ แสดงชนิดสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด	141

● **ความเป็นมา**

● **ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด**

- **พื้นที่ชุ่มน้ำในบึงบอระเพ็ด**
- **กำเนิดของบึงบอระเพ็ด**
- **การตั้งถิ่นฐานและวัฒนธรรมประเพณีรอบบึงบอระเพ็ด**
- **ชนบทรสนิยมประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมืองประจำจังหวัด**
- **คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด**

● **ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด**

- **สภาพภูมิอากาศ**
- **สภาพทางอุทกวิทยา**
- **สภาพทางธรณีสัณฐาน**
- **สภาพทางปฐพีสัณฐาน**
- **แหล่งน้ำใต้ดิน**

ความเป็นมา

บึงบอระเพ็ด เป็นบึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดของภาคเหนือตอนล่าง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอชุมแสง และอำเภอบ้านตาก จังหวัดนครสวรรค์ มีเนื้อที่ 132,737.14 ไร่ เดิมบึงแห่งนี้มีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีลำน้ำธรรมชาติต่างๆ ไหลมารวมกัน และไหลผ่านพื้นที่ลุ่มสูงแม่น้ำน่าน ในปี พ.ศ. 2470 ได้มีการสร้างทำนบกั้นน้ำ และประตูระบายน้ำทำให้เกิดเป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ มีระดับความลึกเฉลี่ยของน้ำในบึงประมาณ 1.6 เมตร มีเกาะเล็กๆ

ประมาณ 10 เกาะ เนื้อที่ประมาณ 900 ไร่

บึงบอระเพ็ดมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก เป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่ประกอบด้วยพื้นที่น้ำขัง มีพืชลอยน้ำเกาะกลุ่มอยู่ทั่วไป ที่ลุ่มขึ้นแฉะ ป่าละเมาะริมบึง หุ่นาและหุ่นหญ้า เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อนให้แก่แม่น้ำเจ้าพระยา และเป็นแหล่งที่มียางน้ำชุมชุมรวมกันอยู่มากกว่า 20,000 ตัว นอกจากนี้แล้ว บึงบอระเพ็ดยังทำหน้าที่เป็นแหล่งรองรับ ดัก และกักเก็บตะกอนที่มาจากพื้นที่เกษตรกรรม มีประโยชน์ต่อการคมนาคม มีคุณค่าทางนันทนาการ และการท่องเที่ยว และเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศน้ำจืด อุทกวิทยา นิเวศวิทยาของนก ที่ชนน้ำ และสัตว์น้ำ

ในปี พ.ศ. 2539-2542 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการสำรวจจัดทำบัญชีรายชื่อ สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย (National Inventory of Natural Wetlands in Thailand) ผลจากการดำเนินการดังกล่าว พบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย ประกอบด้วย ป่าชายเลน ป่าพรุ หนอง บึง หุ่นา แม่น้ำ ลำคลอง กระจายอยู่ทั่วประเทศ มีเนื้อที่รวมประมาณ 36,616.16 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 7.5 ของพื้นที่ประเทศ

คณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาจัดให้บึงบอระเพ็ดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเร่งด่วน ที่สมควรได้รับการเสนอให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites)

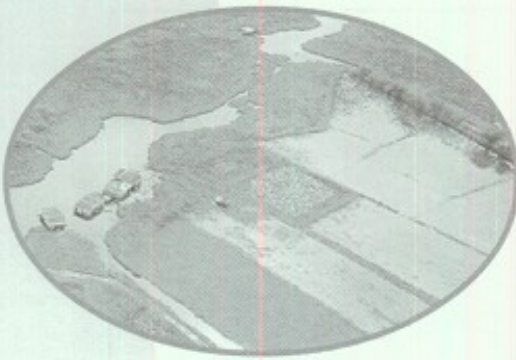
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อจัดทำเอกสาร เรื่อง “ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

❖ แสดงให้เห็นว่า บึงบอระเพ็ด มิใช่แต่เป็นเพียงแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งดูนก อันลือชื่อเท่านั้น แต่เป็นแหล่งรวมของความหลากหลายทางชีวภาพ อุดมไปด้วยพรรณพืชพันธุ์สัตว์นานาชนิด อีกทั้งยังเป็นแหล่งนันทนาการ และสถานที่ศึกษาวิจัยทางธรรมชาติอีกด้วย

❖ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ นำข้อมูลนี้มาใช้ประโยชน์ในการพิจารณาตัดสินใจ ในการอนุรักษ์ และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ต่อไปในอนาคต

ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

บึงบอระเพ็ดตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอชุมแสง และอำเภอท่าตะโก จังหวัด นครสวรรค์ ประมาณเส้นรุ้งที่ 15 องศา 40 ลิปดา ถึง 15 องศา 45 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 10 ลิปดา ถึง 100 องศา 23 ลิปดาตะวันออก (ภาพที่ 1) มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 212.38 ตาราง กิโลเมตร (ประมาณ 132,737 ไร่) และเป็นพื้นที่ ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศไทย จากการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย (สำนักงาน นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2542) มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ คือ

- ❖ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง
- ❖ ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองปลิง ตำบลพระนอน อำเภอเมือง และตำบลวังมหากร อำเภอท่าตะโก
- ❖ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลเขาพนมเศษ ตำบลพนมรอก อำเภอท่าตะโก
- ❖ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางพระหลวง ตำบลเกรียงไกร ตำบลนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์

พื้นที่ชุ่มน้ำในบึงบอระเพ็ด

บริเวณพื้นที่บึงบอระเพ็ดและบริเวณโดยรอบมีพื้นที่ชุ่มน้ำ 5 ประเภท ดังนี้

๑ บึง

อยู่ตอนกลางของพื้นที่มีลักษณะเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 20 เมตร เป็นบึงที่เกิดจากการปิดกั้นคลองบอระเพ็ดทางด้านตะวันตก ไม่ให้ไหลลงสู่แม่น้ำน่าน ซึ่งทำให้สภาพธรรมชาติดั้งเดิมของบึงบอระเพ็ดเปลี่ยนจากที่ราบลุ่มน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลากกลายเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่

ภาพที่ 1 แสดงที่ตั้งของบึงบอระเพ็ด

☼ กลุ่มซิบแอะ

เป็นบริเวณที่อยู่รอบๆ บึงบอระเพ็ด มีลักษณะเป็นพื้นที่ที่มีน้ำแช่ขังหาทางออก ไม่สะดวกมักมีพืชน้ำขึ้นปะปน เป็นแหล่งสะสมตัวของตะกอนที่พัดพามากับน้ำ นานวันเข้าจะแปรสภาพเป็นที่ราบ

☼ บริเวณเกาะ

เป็นบริเวณพื้นดินที่อยู่ภายในบึง อาจเกิดขึ้นเนื่องจากเป็นเนินหรือเขาเตี้ยๆ เมื่อมีการเก็บกักน้ำแล้วน้ำท่วมไม่ถึง ซึ่งบริเวณนี้จะมีพรรณพืชเช่นเดียวกับบริเวณบนบกทุกประการ เกาะอาจจะเกิดขึ้นอีกกรณีหนึ่งคือ การสะสมตะกอนทำให้เกิดการตื้นเขินขึ้นจนกลายเป็นเกาะ บริเวณเหล่านี้ในช่วงฤดูแล้งอาจจะแห้ง ส่วนในฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมทั้งหมดหรือบางส่วน พรรณพืชที่สำคัญในเกาะลักษณะเช่นนี้ ตัวอย่างเช่น ลำเจียก อ้อ หญ้าปล้อง และหญ้าข้าวนก เป็นต้น

☼ บริเวณป่าพญและป่าละเมาะ

เป็นบริเวณที่อยู่ริมหรือขอบบึง น้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก และแห้งในฤดูแล้ง มีพืชพรรณหลายชนิดที่สำคัญๆ เช่น สนุ่น จิกนา ก้านเหลือง และทองกวาว เป็นต้น

☼ บริเวณทุ่งนา

เป็นบริเวณรอบๆ บึง ซึ่งมักจะปลูกข้าวในฤดูฝน ส่วนฤดูอื่นๆ อาจจะปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง หรือทิ้งไว้กลายเป็นทุ่งหญ้า บริเวณทุ่งนาดังกล่าวนี้นวมถึงบริเวณริมบึงที่เป็นหาดโคลน ซึ่งไม่มีพืชใดๆ อยู่ หรือมีแต่น้อย น้ำจะท่วมหรือแล้งขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำที่กักเก็บปกติในฤดูฝนถูกน้ำท่วม ส่วนในฤดูแล้งค่อนข้างแห้ง

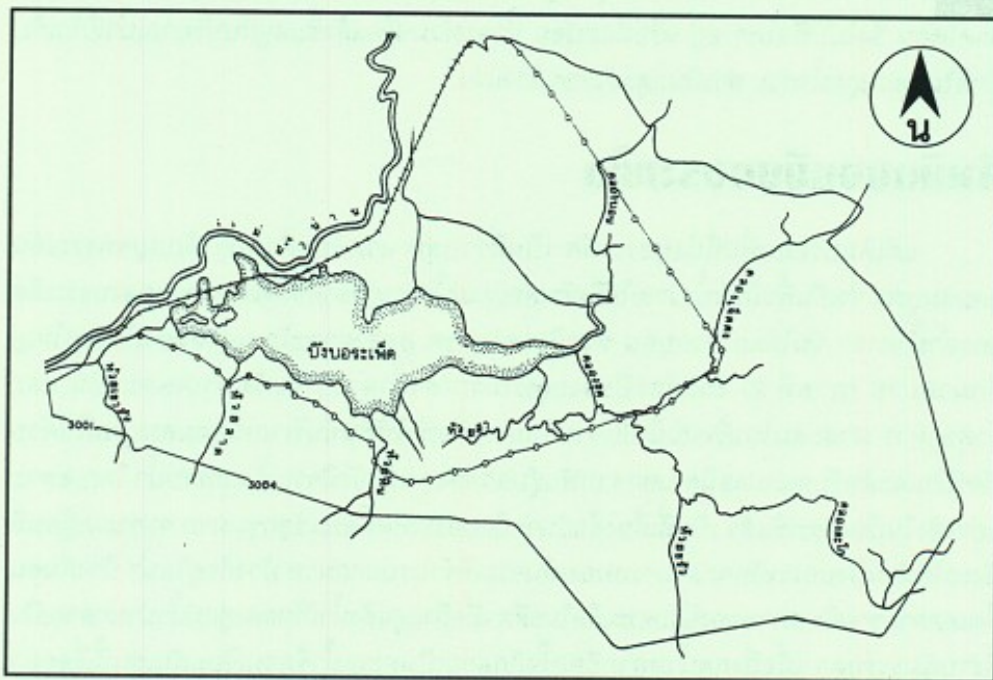
กำเนิดของบึงบอระเพ็ด

แต่เดิมบริเวณพื้นที่บึงบอระเพ็ด เป็นที่ราบลุ่ม แวดล้อมด้วยป่าไม้เบญจพรรณอันอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ภายใต้อิทธิพลของแม่น้ำน่าน มีลำคลองไหลผ่าน คลองบอระเพ็ดและลำน้ำสาขา อันได้แก่ ห้วยบอน ห้วยหิน คลองขุด คลองท่าตะโก และหนองบึงน้อยใหญ่อีกมากมาย (ภาพที่ 2) ในแต่ละปีช่วงฤดูน้ำมาก ลำน้ำต่างๆ จะพัดพาเศษตะกอน และธาตุอาหาร มาสะสมในบริเวณนี้เป็นจำนวนมาก จึงทำให้พื้นที่บริเวณนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำและสัตว์บกนานาชนิด นอกจากพันธุ์ปลาต่างๆ แล้วยังมีจระเข้ ตะพาบน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องจระเข้แล้ว เป็นที่เลื่องลือกันว่าบึงบอระเพ็ดมีจระเข้ชุกชุมมาก จนขนาดผู้คนที่นั่งรถไฟผ่านบึงบอระเพ็ดจะสามารถมองเห็นจระเข้จำนวนมากมาย บ้างก็อยู่ในน้ำ บ้างก็นอนผิงแดดตามชายฝั่ง สภาพของบึงบอระเพ็ดในอดีต เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำก็ไหลลงสู่แม่น้ำน่านกลายเป็นที่ราบลุ่มธรรมดา เมื่อถึงฤดูน้ำหลากอีกครั้งก็กลายเป็นทะเลน้ำจืดวนเวียนกันเช่นนี้เรื่อยมา บึงบอระเพ็ดเป็นแหล่งน้ำมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งประมงน้ำจืดขนาดใหญ่และแหล่ง

เพาะพันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อนให้กับลำน้ำเจ้าพระยา และเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนก
ประเภทต่างๆ ทั้งประเภทประจำถิ่น และประเภทเคลื่อนย้ายมาจากถิ่นอื่น ในฤดูฝนของ
แต่ละปีจะมีน้ำทางเหนือไหลหลากทำให้บริเวณบึงบอระเพ็ดเกิดน้ำท่วมกลายเป็นทะเลสาบน้ำจืด
ขนาดใหญ่

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2466 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 กระทรวงเกษตรธิการได้ออกสำรวจบึงบอระเพ็ด มีความเห็นว่าเป็นแหล่ง
น้ำขนาดใหญ่ และมีความสำคัญมากเกี่ยวกับการประมง เพราะว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา ให้
ปลาอาศัยเลี้ยงตัว วางไข่และแพร่พันธุ์ ควรจะมีการบำรุงรักษาให้เป็นที่อยู่อาศัยของปลา
ดังนั้นกระทรวงเกษตรธิการจึงได้นำเรื่องนี้กราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตสงวน
บึงบอระเพ็ดไว้เป็นที่สงวนพันธุ์สัตว์น้ำ โดยสร้างคันกันน้ำและประตูระบายน้ำ เพื่อเก็บน้ำที่ระดับ
23.80 เมตร ร.ท.ก. ตลอดปี และได้รับพระบรมราชานุญาตให้ดำเนินการได้เมื่อวันที่ 8 มีนาคม
พ.ศ. 2469 การก่อสร้างทำนบกั้นน้ำและประตูระบายน้ำเริ่มจากปี พ.ศ. 2470 และเสร็จสิ้นในปี
พ.ศ. 2471 สามารถกักเก็บน้ำได้ตลอดปี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติในเวลานั้นได้ประกาศ
กำหนดเขตบึงบอระเพ็ดไว้เป็นที่รักษาพืชพันธุ์ปลาน้ำจืด เมื่อปี พ.ศ. 2471 และพิจารณาแก้ไข
ในปี พ.ศ. 2473 โดยกำหนดเนื้อที่ประกาศเป็นเขตหวงห้ามไว้ประมาณ 250,000 ไร่ ต่อมารัฐบาล
ได้ตราพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2480 ถอดถอนการหวงห้ามเหลืออยู่จนถึง
ปัจจุบัน 132,737.56 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกัน 3 อำเภอ คือ อำเภอปากน้ำโพ อำเภอ
ท่าตะโก และอำเภอชุมแสง ในปี พ.ศ. 2490

ภาพที่ 2 ลำคลองและลำน้ำสาขาที่ไหลผ่านบึงบอระเพ็ด

การตั้งถิ่นฐานและวัฒนธรรมประเพณี รอบบึงบอระเพ็ด

นครสวรรค์เป็นรัฐกึ่งกลาง ตั้งอยู่ในที่ราบเจ้าพระยา ตรงบริเวณเชื่อมต่อระหว่างที่ราบเจ้าพระยาตอนบนและที่ราบเจ้าพระยาตอนล่าง ส่วนที่ติดต่อกับบริเวณที่ราบเจ้าพระยาตอนบน มีแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่าน ไหลมาบรรจบกันเป็นที่ตั้งของตัวจังหวัด รวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านเข้าไปในเขตจังหวัดชัยนาท ส่วนที่ติดต่อกับที่ราบเจ้าพระยาตอนล่าง เป็นแม่น้ำที่ไหลเชื่อมต่อกันมาเป็นแม่น้ำท่าจีนทางด้านตะวันออก และแม่น้ำน้อยและแม่น้ำลพบุรี และมีบึงบอระเพ็ดซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ทางตะวันออก ดังนั้นทำให้พื้นที่บริเวณนี้

❖ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะแหล่งชุมชนโบราณที่ตั้งอยู่ในที่ลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยา

❖ เป็นพื้นที่ตั้งชุมชนโบราณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ ชุมชนโบราณที่ตัวเมืองและเมืองโบราณที่อำเภอท่าตะโก และที่อำเภอไพศาลี เป็นเมืองทางผ่านจากที่ราบเจ้าพระยาไปยังลุ่มแม่น้ำป่าสัก ต่อไปยังบริเวณที่ราบสูงโคราช และเมืองโบราณบริเวณที่ราบเจ้าพระยาตอนล่างทางฝั่งตะวันออก

ซึ่งหากสังเกตพื้นที่ตั้งของชุมชนโบราณ และที่ตั้งของบึงบอระเพ็ด จะมีระยะห่างค่อนข้างไกล ซึ่งเป็นไปได้ว่า พื้นที่บึงบอระเพ็ดในสมัยก่อนเป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมเป็นประจำทุกๆ ปี เป็นที่รกร้างว่างเปล่า คงจะไม่เป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณแต่เป็นที่หาอาหารของชุมชน โดยเฉพาะพวกสัตว์น้ำ ตามบันทึกของพระพุทธเจ้าหลวง (รัชกาลที่ 5) คราวเสด็จประพาสต้นเมืองนครสวรรค์ โดยมีบันทึกดังนี้

บ่าย 5 โมงไปที่เขาวงกต พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม เลี้ยงน้ำชาเป็นการต้อนรับ ข้าราชการที่วัดนั้น พระครูสุวรรณคณาจารย์ (ครูช) เป็นผู้จัดการปฏิสังขรณ์ มีอุตสาหะมาก อยู่ สร้างศาลาน้ำหลังใหญ่และพูนดินถนนสูงสัก 6 ศอกเศษ ทำสะพานยาวมากข้ามที่แผ่นดินซึ่งน้ำท่วมเป็นคันเป็นมาบไปจนถึงขานเขา ทางซึ่งขึ้นเขาก็อ้อมแปลงขึ้นได้สะดวก วิหารใหญ่ซึ่งถูกเพลิงไหม้ก็ปฏิสังขรณ์มุงหลังคาแล้วเสร็จ ซ่อฟ้าใบระกามีพร้อมแล้ว แต่ยังไม่ไต่ยก ที่บนเขานั้นและเห็นฐานเมืองนครสวรรค์ได้ตลอดหลายด้าน ตามเขานั้นก็ปลูกต้นไม้สักไว้มาก (เข้าใจว่าเป็นวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2451)

วันที่ 1 พฤศจิกายน เวลาเช้า 1 โมงเศษ ลงเรือประทีปทัศนการณ์ขึ้นไปจนถึงปากคลองบอระเพ็ดในลำน้ำแควใหญ่ ถ่ายลงเรือกลไฟเล็ก เพราะคลองนั้นถึงว่าน้ำลึกถึง 3 วา ก็คิดมาก เข้าไปไกลอยู่ จนถึงบึง บึงนี้ใหญ่มาก และเป็นทางที่จะไปได้หลายทางไม่มีกมกั้นลง ถ้าจะไปถึงคลองนุขบงที่บางมูลนาก็ไปได้ เวลานั้นแล้งเป็นลำน้ำตลิ่งสูง เรือเดินเข้าออกตลอดปี มีคนอยู่ในนั้นมาก แต่เพราะเวลาน้ำน้อย ท่วมเหลือเกินนัก จึงไม่ได้ปลูกเรือนปักเสาได้เลยอยู่แพทั้งสิ้น และท่าจะจอดแพอยู่ในที่ว่างๆ ก็ไม่ได้ ต้องเข้าแบบอยู่ตามพุ่มไม้ด้วยพายูจัด ต่อถึงฤดูแล้งจึงจะลงจอดอยู่ในลำคลองมีแต่ตัวๆ เดียว ซึ่งได้ใช้ปักเสาผูก และบึงนี้เรียกชื่อว่า บอระเพ็ด

นั่น เฉพาะตัดลำคลองเข้าไปหน่อยหนึ่งเท่านั้นต่อเข้าไปข้างในก็มีชื่อเป็นตำบลต่างๆ คนที่อยู่ในนั้นก็ทำปลาทั้งสิ้น นับว่าเป็นที่หนึ่งซึ่งสนุกและงาม ข้างเมืองเหนือนี้ เขาผูกแพเล็กๆ ไว้สำหรับให้หยุดพักเป็นที่เลี้ยง กรรมกรและพวกพ่อค้าลงเรือมาเลี้ยงและได้ แจกเสมาในที่นั้นด้วย

สำหรับพื้นที่บริเวณบึงบอระเพ็ดแต่เดิม เรียกป่าบึงบอระเพ็ด หรือบึงบอระเพ็ดเป็นป่า ที่เต็มไปด้วยหนองเป็นพันแห่ง ตั้งแต่สถานีปากน้ำโพนครสวรรค์ ไปทางทิศตะวันออก จนถึงอำเภอ ท่าตะโก ในบึงมีจระเข้มากมาย ตามหนองเล็กๆ มีปลามากมาย บนบกเป็นป่าดงดิบ ป่าโปร่ง มีทุ่งป่าแฝก มีควายป่า ที่เรียกว่า มหิงสามากมาย รวมทั้งเสือและละมั่ง ด้วยเหตุที่เป็นที่รกร้าง วางเปล่า พวกโจรผู้ร้ายเวลาปล้นตลาดน้ำโพ ก็มักจะหนีเข้าไปในป่านี้ตามจับไม่ได้

ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่น พื้นเมืองประจำจังหวัด

จังหวัดนครสวรรค์ เดิมเป็นรัฐที่มีประวัติความเป็นมานับแต่ก่อนสมัยสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตลอดมา มีชาติสาย ถึงแม้จะไม่ได้เป็นเมืองหลวง แต่เป็นเมืองสำคัญ เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณต้นแม่น้ำอันเป็นศูนย์กลางการคมนาคม เศรษฐกิจ ปัจจุบันมีคนไทยที่สืบทอด มาจากคนหลายเชื้อชาติ เช่น จีน มอญ ลาว เขมร และอื่นๆ อาศัยอยู่ คนไทยที่ต่างเชื้อสายเหล่านี้ มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่มีการประสานเข้าด้วยกันอย่างสนิทสนมกลมกลืน ทำให้อยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขตลอดมา

วัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดนครสวรรค์ เป็นมรดกเก่าแก่ที่สืบทอดมาเป็นเวลานาน มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดีปรากฏชัดเจน วิถีชีวิตของชาวจังหวัดนครสวรรค์ ได้มีวิวัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และเนื่องจากประชากรของชาวจังหวัดนครสวรรค์ มี หลายเชื้อชาติประเพณีต่างๆ ที่สืบทอดจึงมีแบบอย่างตามเชื้อชาตินั้นๆ และนำมาผสมกลมกลืน กันเป็น ประเพณี วัฒนธรรมและการละเล่นของจังหวัดนครสวรรค์ ที่น่าสนใจมีดังนี้

❖ **ประเพณีแห่เจ้าพ่อ เจ้าแม่** เป็นประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีน ที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดนครสวรรค์ จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเทศกาลตรุษจีน เพื่อความเป็นสิริมงคล การ แห่เจ้านี้เริ่มทำครั้งแรกในปี พ.ศ. 2475 และได้ปฏิบัติสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน พิธีแห่จะตรงกับ วันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 1 ของชาวจีน โดยแห่กลางคืน (ชีวซา) และกลางวัน (ชีวสี) ในขบวนแห่ ประกอบไปด้วย ขบวนเชิดมังกรทอง ขบวนเชิดสิงโต ขบวนเอ็งกอ นอกจากนี้ มีขบวนรณางฟ้า เจ้าแม่กวนอิม และขบวนดนตรีจีน เป็นต้น ประเพณีแห่เจ้านี้จัดทั้งในอำเภอชุมแสง และในอำเภอ เมืองนครสวรรค์ แต่ที่ยิ่งใหญ่มากจะเป็นประเพณีแห่เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในอำเภอเมืองนครสวรรค์

❖ **ประเพณีการแข่งขันเรือ** ประเพณีแข่งเรือของชาวจังหวัดนครสวรรค์ จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเทศกาลออกพรรษา โดยวัดที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาจะจัดรวมกับงานประจำปีของวัด เช่น งานเปิดทองไหว้พระของวัดเขาหรือวัดจอมคีรีนาคพรต งานประจำปีของ วัดเกาะหงส์ เป็นต้น ในงานจะมีการนำเรือชนากกลาง หรือเรือขนาดเล็กจากสถานที่ต่างๆ มาทำการแข่งขันกัน มีเสียงเชียร์อย่างสนุกสนาน ปัจจุบันได้จัดประเพณีแข่งเรือของชาวจังหวัดนครสวรรค์ ที่หน้าศาลากลางจังหวัด มีการแข่งขันชิงรางวัลด้วยพระราชทานของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งจะนำสิ่งของต่างๆ ทั้งอาหาร และผลไม้มาวางขายมากมาย การแข่งเรือจะจัดขึ้น 3 วัน

❖ **ประเพณีบุญก๋ำฟ้า** บ้านวังรอ ตำบลวังมหาร อำเภอลำดวย จะจัดหลังฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว ในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ชาวบ้านเชื่อว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ เกิดขึ้นจากผีเป็นผู้บันดาลให้เป็นไป ดังนั้น จึงจัดกิจกรรมเป็นการถวายผีฟ้าเพื่อให้ครอบครัวมีความสุข

❖ **งานเจ้าพ่อ - เจ้าแม่ปากน้ำโพ** จะจัดระหว่างเทศกาลตรุษจีน ประมาณเดือนมกราคม หรือกุมภาพันธ์ เป็นงานตรุษจีนของจังหวัดนครสวรรค์ จะมีกิจกรรมสำคัญ คืองานพิธีไหว้เจ้าทั่วไป และไหว้บรรพบุรุษตามบ้านเรือน จะมีขบวนแห่มังกรและสิงโต ชาวจีนเชื่อว่าเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งที่บันดาลประโยชน์ให้แก่มนุษย์ ปกติจะแห่ตอนกลางคืนก่อน แล้วรุ่งขึ้นก็แห่ตอนกลางวัน จัดทำใหญ่โตและสวยงาม จะเป็นที่เลื่องลือไปทั่ว ทุกปีมีผู้มาเที่ยวชมเป็นจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

❖ **งานประเพณีสงกรานต์** บ้านเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี เป็นหมู่บ้านที่มีชาวไทยเชื้อสายมอญอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีการละเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครสวรรค์

❖ **การละเล่นพื้นบ้าน** ด้วยเหตุที่จังหวัดนครสวรรค์ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างหรือภาคกลางตอนบน ฉะนั้นการละเล่นส่วนใหญ่ของชาวบ้าน จึงมีลักษณะเหมือนของภาคกลางทั่วๆ ไป การละเล่นบางอย่างก็เป็นการละเล่นของตนเอง ในที่นี้ ได้แก่

❖ เพลงเดินกำรำเคียว	❖ เพลงระบำวง
❖ เพลงเกี่ยวข้าว	❖ เพลงเรือ
❖ เพลงข้าเจ้ามะโลม	❖ เพลงแห่นาค
❖ เพลงรำวงประกอบบท	❖ เพลงดำนานา
❖ เพลงเข้าผี	❖ เพลงโซลกแป้ง

คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

❁ ความสำคัญด้านนิเวศวิทยา

บึงบอระเพ็ด เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ 132,737 ไร่ เกิดจากการสร้างประตูละบายน้ำ และฝายน้ำล้น บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม ด้านตะวันตกของลำนาน่าน ในเขตอำเภอท่าตะโก อำเภอชุมแสง และอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ประมาณเส้นรุ้งที่ 15 องศา 40 ลิปดา ถึง 15 องศา 45 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 10 ลิปดา ถึง 100 องศา 23 ลิปดาตะวันออก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 เนื่องจากเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลานานาชนิด จึงได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดให้แหล่งน้ำบึงบอระเพ็ดเป็นเขตหวงห้ามเพื่อสาธารณประโยชน์แผ่นดิน มีการจัดตั้งสถานีประมง ดำเนินการสงวนและขยายพันธุ์ จากวิวัฒนาการทางธรรมชาติของแหล่งน้ำมากกว่า 60 ปี จึงทำให้ระบบนิเวศของบึงบอระเพ็ดมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

❁ ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

ด้วยลักษณะของพื้นที่ภูมิประเทศที่เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นที่ราบน้ำท่วมถึงอยู่โดยรอบบึง พื้นที่เหล่านี้เกิดจากการทับถมของตะกอน ที่มาจากลำนาน่าน คลองบอระเพ็ด และคลองน้อยใหญ่ต่างๆ เช่น ห้วยลาว ห้วยหิน และอื่นๆ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งบนบกและในน้ำ ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประชาชนโดยรอบตัวบึงบอระเพ็ด โดยเฉพาะทางด้านอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และการประมง โดยประมาณว่า ปลาที่จับได้จากบึงบอระเพ็ดจะมีปริมาณโดยเฉลี่ยปีละ 1,200-1,500 ตัน ปลาเลี้ยงจากบ่อและกระชังตามกลุ่มประมาณปีละ 2,000 ตัน ส่วนพื้นที่บนบกก็สร้างความมั่งคั่งให้กับประชากรทางด้านอาชีพเกษตรกรรม เช่น นาข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย ถั่ว และทุ่งเลี้ยงสัตว์ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะของแหล่งธรรมชาติ ที่นอกจากให้ความสวยงามแล้ว ยังมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคมต่อชุมชนโดยรอบด้วย

ตารางที่ 1 สรุปคุณค่า และความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

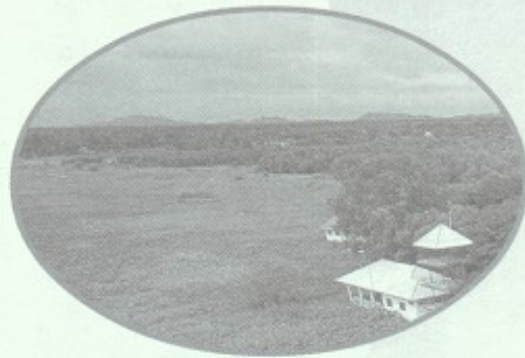
ประเภทของพื้นที่ชุ่มน้ำ บทบาทหน้าที่	บึง น้ำจืด	ที่ลุ่ม ชื้นแฉะ	เกาะ	ป่าพรุ/ ป่าละเมาะ	ทุ่งนาและ ทุ่งหญ้า
✿ รักษาสมดุลของระดับน้ำใต้ดิน	**	*	—	*	—
✿ ป้องกันน้ำท่วม	**	*	—	*	*
✿ ป้องกันน้ำเค็มรุกเข้าในแผ่นดิน	—	—	—	—	—
✿ ชะลอการเกิดน้ำท่วม	**	**	—	**	**
✿ เก็บกักตะกอน	**	**	—	**	**
✿ เก็บกักธาตุอาหาร	**	*	—	**	**
✿ เก็บกักสารพิษ	**	**	—	**	**
✿ ส่งผ่านและถ่ายเทธาตุอาหารและ มวลชีวภาพ ให้แก่ระบบนิเวศอื่นๆ	**	**	—	**	**
✿ การคมนาคมทางน้ำ	*	—	—	—	—
✿ เป็นแหล่งรวมสายพันธุ์พืชและสัตว์	**	**	*	**	*
✿ เกื้อหนุนวงจรชีวิตของสิ่งมีชีวิต	**	**	*	**	*
✿ นันทนาการและการท่องเที่ยว	**	**	*	**	*
✿ ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ท้องถิ่น	**	—	—	—	—
✿ เป็นแหล่งศึกษาวิจัยทาง ธรรมชาติวิทยา	**	**	**	**	*
✿ ส่งเสริม รักษาความสมดุลของ กระบวนการทางธรรมชาติ	**	**	*	**	*
ทรัพยากรธรรมชาติ					
✿ ทรัพยากรป่าไม้	—	—	*	*	—
✿ ทรัพยากรพืชและสัตว์ป่า	*	*	**	**	*
✿ ทรัพยากรประมง	**	*	—	—	**
✿ ทรัพยากรพืชอาหารสัตว์	—	*	—	—	**
✿ ทรัพยากรเกษตร	—	—	—	—	**
✿ ทรัพยากรน้ำ	**	*	—	*	*
✿ ทรัพยากรพลังงาน	—	—	*	*	—

หมายเหตุ * มี
** สำคัญ

ลักษณะทางกายภาพ ของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ลุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำน่าน พื้นที่ประมาณ 4,442 ตารางกิโลเมตร ระดับความลึกเฉลี่ยของน้ำในบึงประมาณ 1.6 เมตร บริเวณที่ลึกที่สุดประมาณ 5 เมตร ระดับน้ำต่ำสุดในเดือนสิงหาคมและสูงสุดในเดือนตุลาคม มีเนื้อที่ผิวน้ำประมาณ 62,500 ไร่ (100 ตารางกิโลเมตร) ในบึงมีเกาะเล็กๆ อยู่ราว 10 เกาะ เนื้อที่ประมาณ 900 ไร่ (1.44 ตารางกิโลเมตร) เกิดจาก

การทับถมรวมตัวของพันธุ์ไม้จำพวกสนุ่น อ้อ เขื่อน หญ้าไผ่ กกขนาก เขื่อนเพ็ดม้า หญ้าไซ เนื่องจากบึงบอระเพ็ดเป็นที่ลุ่มน้ำขัง มีแม่น้ำ คลอง ห้วยต่างๆ ไหลลงสู่บึงมากมาย กระแสน้ำพัดพาตะกอนดินและอินทรีย์สารต่างๆ ลงสู่บึงด้วย มีการปนเปื้อนของโลหะหนักที่เกาะติดมากับอนุภาคดินซึ่งมาตามน้ำ สะสมทับถมในบึงและถ่ายทอดตามห่วงโซ่อาหาร บึงบอระเพ็ดอยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดนครสวรรค์ ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอชุมแสง อำเภอท่าตะโก อำเภอเมือง อำเภอหนองบัว อำเภอไพศาลี และอำเภอพยุหะคีรี มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเรียบที่ราบลอนคลื่น และภูเขาลูกเล็กๆ พื้นที่ส่วนใหญ่ในลุ่มน้ำจะถูกใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะในบริเวณที่ราบจะเป็นนาข้าว ส่วนที่ดอนขึ้นไปจะมีการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่ว ฝ้าย และอื่นๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของพื้นที่ศึกษานั้นจัดอยู่ในเขตร้อนชื้นแบบสะวันนา (tropical savannah climate) คือมีช่วงฤดูฝนและฤดูแล้งเด่นชัด ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกไม่ทั้งช่วงในฤดูฝน และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้ในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง ในปี พ.ศ. 2542 จังหวัดนครสวรรค์ มีอุณหภูมิเฉลี่ย 29.04 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 39.9 องศาเซลเซียสในเดือนเมษายน อุณหภูมิต่ำสุด 7.7 องศาเซลเซียสในเดือนธันวาคม มีปริมาณน้ำฝนรวม 1258.1 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุด 345 มิลลิเมตรในเดือนพฤษภาคม และต่ำสุด 0.2 มิลลิเมตรในเดือนธันวาคม มีวันฝนตก 128 วัน ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 97 ในเดือนกันยายนและตุลาคม เฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 35 ในเดือนมีนาคม

สภาพทางอุทกวิทยา

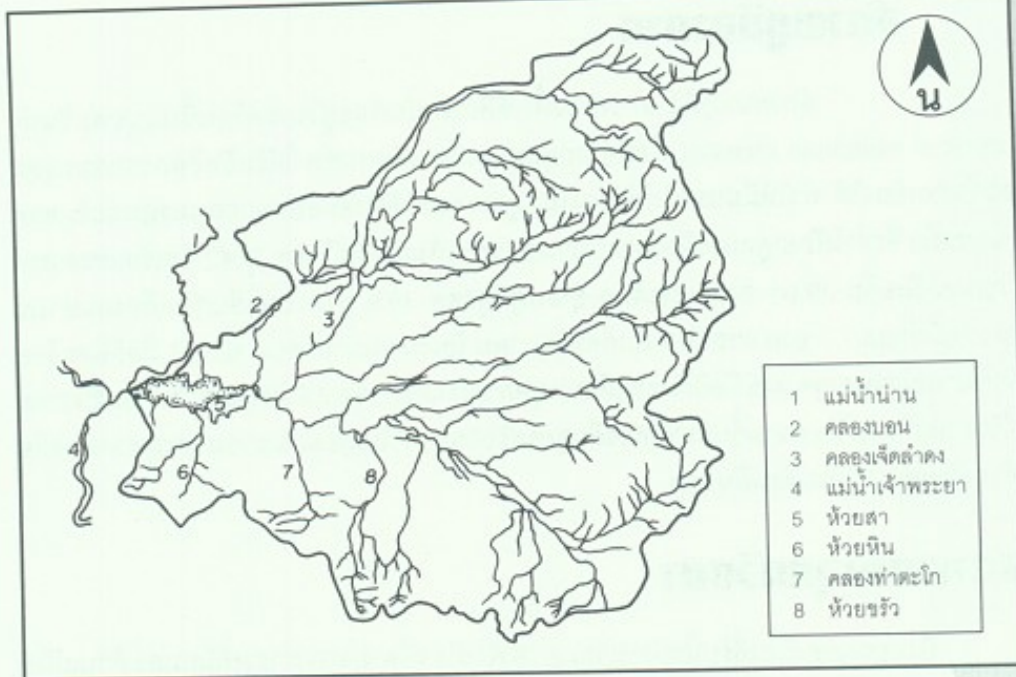
บึงบอระเพ็ดมีพื้นที่รับน้ำประมาณ 2.75 ล้านไร่ หรือ 4,400 ตารางกิโลเมตร ด้านเหนือของบึงในเขตตำบลแควใหญ่ ตำบลเกรียงไกร และตำบลทับกฤช มีแม่น้ำน่านไหลผ่าน ด้านใต้ของบึงมีลำห้วยเล็กๆ ไหลลงบึง เช่น คลองวังมหากกร คลองขุด ด้านตะวันออกมีพื้นที่น้ำจรดถึงเขาพนมเศษ น้ำไหลเข้าบึงโดยลำธารเล็กๆ ที่เชื่อมโยงถึงกันหลายสาย โดยเฉพาะในฤดูฝนน้ำไหลหลากเข้าบึงบอระเพ็ดในปริมาณมากจากทุกทิศทาง ทั้งจากแม่น้ำบึง แม่น้ำน่าน คลองบอระเพ็ด คลองบอน คลองขุด คลองตะโก คลองไยใหม่ คลองสายลำโพง ห้วยหิน ห้วยสา ห้วยลาด คลองลำเจ็ดก ห้วยขั้ว น้ำไหลออกจากบึงลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาผ่านทางช่องระบายน้ำทางตะวันตก บางส่วนไหลออกสู่แม่น้ำน่านทางคลองบอระเพ็ดด้านเหนือ บริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ประกอบด้วยลำน้ำต่างๆ ที่ไหลมาจากทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกของบึงบอระเพ็ดก่อนที่จะไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านทิศใต้ ซึ่งลำน้ำที่สำคัญ (ภาพที่ 3) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

⊗ แม่น้ำน่าน

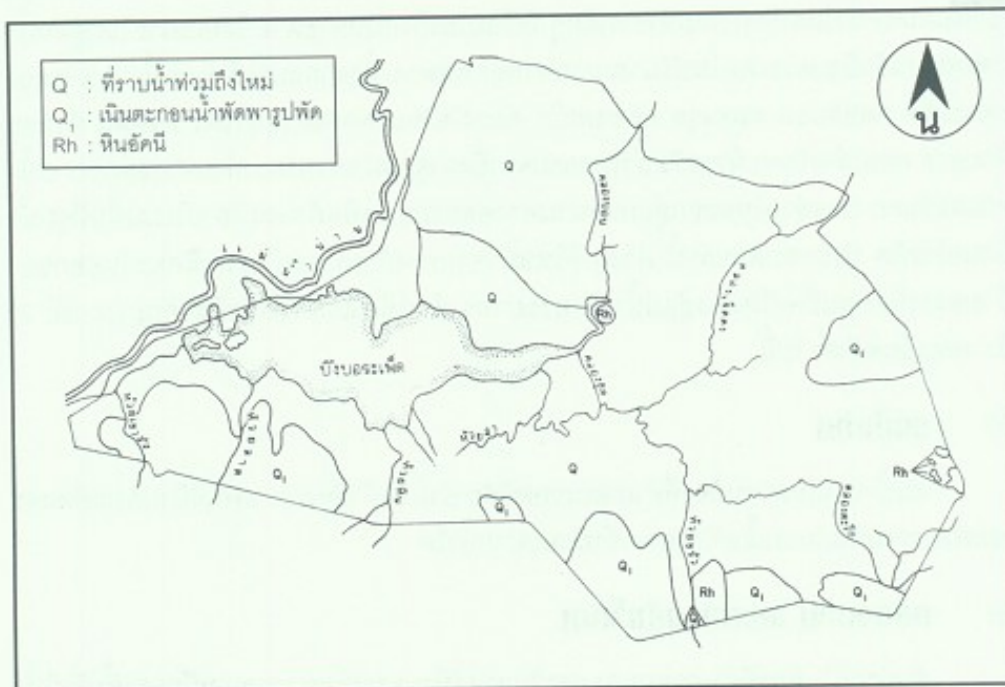
แม่น้ำน่านไหลผ่านท้องที่อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเก้าเลี้ยว ผ่านพื้นที่บึงบอระเพ็ดและรวมตัวบรรจบกันกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่บริเวณปากน้ำโพ

⊗ คลองบอน และคลองลำเจ็ดก

ต้นน้ำอยู่ในท้องที่อำเภอชุมแสง และไหลลงสู่บึงบอระเพ็ดทางตอนเหนือของพื้นที่ มีน้ำมากในฤดูน้ำ และบางครั้งมากเกินไปจนเกิดความเสียหาย

ภาพที่ 3 คู่มือน้ำบึงบอระเพ็ด

ภาพที่ 4 ลักษณะทางธรณีวิทยาของบึงบอระเพ็ด

❁ คลองท่าตะโก ท่วมท้น ท่วมเสา และท่วมทรง

ต้นน้ำอยู่ในท้องที่อำเภอท่าตะโกและไหลลงสู่บึงบอระเพ็ดทางทิศใต้เนื่องจากพื้นที่ต้นกำเนิดน้ำมีพื้นที่สูงกว่า มักมีปริมาณน้ำมากในช่วงฤดูฝน

สภาพทางธรณีสัณฐาน

พื้นที่บึงบอระเพ็ดและบริเวณโดยรอบมีลักษณะทางธรณีวิทยาที่เกิดจากตะกอนน้ำพัดพา (alluvium) มาทับถมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นโครงสร้างทางธรณีสัณฐาน (geomorphology) จะประกอบด้วย (ภาพที่ 4)

❁ ที่ราบน้ำท่วมถึงไทย

อยู่บริเวณโดยรอบของตัวบึงบอระเพ็ด เป็นที่ราบที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนลำน้ำ และน้ำจากตัวบึงบอระเพ็ดท่วมพื้นที่น้ำในฤดูน้ำหลาก และพัดพาตะกอนมาตกทับถมในพื้นที่

❁ เนินตะกอนน้ำพัดพารูปพัด

อยู่บริเวณรอบนอกของบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึงใหม่ เป็นเนินตะกอนที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนในบริเวณที่ภูมิประเทศเปลี่ยนระดับของทางน้ำจากพื้นที่ที่ชันกว่าสู่ที่ราบ ตะกอนจึงเกิดการตกสะสมในลักษณะที่แยกกระจายออกไปรอบข้างเป็นรูปพัด เนินตะกอนน้ำพัดพารูปพัดที่ปรากฏในช่วงมหายุคไพลสโตซีน (Pleistocene) ซึ่งมีช่วงอายุตั้งแต่ 1.8 ถึง 0.01 ล้านปี

❁ กบอัครี

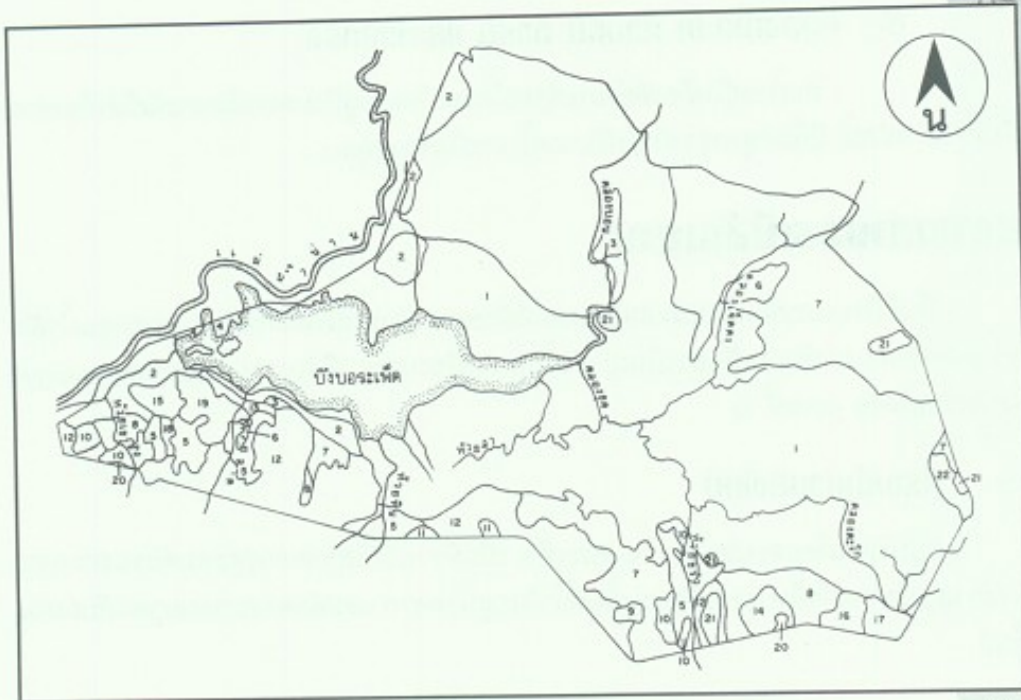
เป็นหินอัคนีชนิดแอนดีไซต์ (andesite) และไทโอไลต์ (thyyolite) อยู่บริเวณส่วนที่เป็นเนิน เช่น เขาพนมเศษ และไหลขึ้นเหนือพื้นดิน ซึ่งอยู่ในมหายุคมีโซโซอิก (Mesozoic)

สภาพทางปฐพีสัณฐาน

ลักษณะของทรัพยากรดินโดยรอบบึงบอระเพ็ดจะมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไปตามลักษณะธรณีวิทยาและภูมิประเทศของพื้นที่ (ภาพที่ 5) กล่าวคือ

❁ บริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง

เป็นพื้นที่ที่เป็นผลจากการกระทำของน้ำไหล ซึ่งบริเวณนี้มีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย คือ แม่น้ำปิง ยม น่าน และเจ้าพระยา ตลอดจนมีลำห้วยอยู่โดยทั่วไป ในฤดูฝนเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมก็จะพัดพาเอาตะกอนมาทับถมกันทุกๆ ปี ตะกอนที่มีเนื้อหยาบจะอยู่ใกล้ลำน้ำ ทำให้เกิดสันดอนริมน้ำ ตะกอนเนื้อละเอียดถูกพัดพาไปในที่ลุ่ม (river basin) ซึ่งเป็นวัตถุดิบกำเนิดดินของพื้นที่

ภาพที่ 5 สภาพทางภูมิศาสตร์ของบึงบอระเพ็ด

ในบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณกว้างขวาง ดินที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้ ได้แก่ ดินชุดสรรพยา (1) ชัยนาท (2) ชุมแสง (3) ราชบุรี (4) สิงห์บุรี (5) พินาย (6) บ้านโพธิ์ (7) หน่วยผสมของดินบริเวณสันริม น้ำ (8) และหน่วยผสมของดินตะกอนลำน้ำใหม่ (9) ซึ่งมีลักษณะของดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเร็ว มีจุดประของเหล็กออกไซด์เป็นสีต่างๆ ความอุดมสมบูรณ์ของ ดินปานกลาง ส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์ในการทำนาและปลูกไม้ผลต่างๆ ในบริเวณสันริมน้ำ

๕.๕ บริเวณลาดตะพักลำน้ำกลางเทือกกลางไทย

เป็นพื้นที่ที่มีอายุน้อยกว่า อยู่สูงกว่าและไกลจากแม่น้ำมากกว่าบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง น้ำจากแม่น้ำท่วมไม่ถึงในปัจจุบันเพราะการยกตัวขึ้นของพื้นที่ หรือน้ำทะเลลดลงทำให้แม่น้ำมี การกัดเซาะลงไปแนวตลิ่งมากขึ้น และจะสร้างที่ราบน้ำท่วมถึงอันใหม่ขึ้นมา ที่ราบเก่าก็จะกลายเป็น ลานตะพักลำน้ำซึ่งเกิดจากขบวนการน้ำไหลเป็นสำคัญ พบจอมปลวกขึ้นกระจัดกระจายอยู่ ทั่วๆ ไป สภาพพื้นที่ที่ราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ส่วนใหญ่มีความลาดชันไม่เกินร้อยละ 1 ในพื้นที่นา และไม่เกินร้อยละ 2 ในที่ดอน ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 30-50 เมตร พบเป็นบริเวณกว้างในอำเภอบรรพตพิสัย ท่าตะโก ทางทิศตะวันตกของอำเภอหนอง บัว และบริเวณตอนกลางของอำเภอลาดยาว ดินบริเวณนี้จึงมีวัตถุต้นกำเนิดมาจากตะกอนที่มี เนื้อละเอียดหรือปานกลาง ได้แก่ ดินชุดหางดง (10) นครปฐม (11) สระบุรี (12) แม่สาย (13) เชียงราย (14) มโนรมย์ (15) เพชรบุรี (16) บ้านหมี่ (17) ชองแค (18) ท่าเรือ (19) พาน (20) วัฒน (21) ท่าตะโก (22) ลักษณะของดินส่วนใหญ่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนทราย

การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีจุดประเป็นสีต่างๆ ความอุดมสมบูรณ์ของดินส่วนใหญ่ปานกลาง นอกจากดินชุดเชียงรายและพานเท่านั้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่บริเวณนี้ใช้ประโยชน์ในการทำนาในที่ลุ่มและปลูกพืชไร่บนที่ดอน

✿ บริเวณลาดตะพักลำน้ำระดับต่ำ

เป็นบริเวณที่มีอายุมากกว่าที่ราบน้ำท่วมถึงและลานตะพักลำน้ำกลางเก่ากลางใหม่ ซึ่งเป็นส่วนที่หลงเหลือของที่ราบน้ำท่วมถึงเก่า และอยู่สูงกว่าระดับของลานตะพักลำน้ำกลางเก่ากลางใหม่ ลักษณะพื้นที่ราบเรียบ ส่วนใหญ่มีความลาดชันไม่เกินร้อยละ 1 ดินบริเวณนี้จึงมีวัตถุต้นกำเนิดมาจากตะกอนเก่าที่มีเนื้อหยาบหรือปานกลางบางแห่งพบศิลาแลงอยู่ด้วย ในพื้นที่ศึกษาลักษณะของดินส่วนใหญ่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนกรวด ดินร่วนเหนียวปนกรวด การระบายน้ำค่อนข้างเร็วมีจุดประเป็นสีต่างๆ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปัจจุบันใช้ประโยชน์ในการทำนา ซึ่งบางบริเวณเปลี่ยนสภาพมาจากป่าเต็ง และบางส่วนที่ยังคงเป็นสภาพป่าเต็งที่เสื่อมโทรมอยู่

✿ บริเวณลาดตะพักลำน้ำระดับสูง

เป็นบริเวณที่เกิดจากการทับถมของตะกอนจากลำน้ำเก่าที่มีอายุมากที่สุด มีการกัดเซาะโดยน้ำทำให้สภาพภูมิประเทศเป็นแบบลูกคลื่นลอนลาด อยู่สูงกว่าและไกลจากแม่น้ำมากกว่าลักษณะพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำประเภทอื่นๆ จะมีความสูงประมาณ 50-80 เมตร ร.ท.ก. ลักษณะพื้นที่นี้เกิดเป็นหย่อมๆ มีไม่มากนักส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอหนองบัวและไพศาลี ดินที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้มีวัตถุต้นกำเนิดมาจากตะกอนน้ำเก่าที่มีเนื้อหยาบหรือปานกลาง และพบศิลาแลงอยู่ด้วยซึ่งมีทั้งเป็นก้อนเล็กๆ ขนาดก้อนกรวด และก้อนใหญ่ ไม่พบในพื้นที่ศึกษา ลักษณะของดินส่วนใหญ่เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนกรวด การระบายน้ำดีถึงดีมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในปัจจุบันถูกใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่ เป็นป่าเสื่อมโทรมและที่รกร้างว่างเปล่า

✿ บริเวณเนินตะกอนรูปพัดติดต่อกับ

เกิดจากกิจกรรมของลำห้วย ลำธารต่างๆ ที่พัดพาเอาตะกอนมาทับถม ในบริเวณปากทางของหุบเขาต่างๆ จนทำให้เกิดพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายรูปพัดหลายๆ อันที่มาต่อกันเกิดขบวนการทับถมจากการพัดพาโดยลำน้ำ รวมทั้งการชะล้างโดยน้ำจากที่สูงลงมาสู่ที่ต่ำ ประการหลังนี้จะพบว่า มีตะกอนขนาดเล็ก หรือก้อนกรวด ก้อนหินทับถมอยู่เป็นชั้นบางๆ เนื้อชั้นของหินพื้นฐาน พื้นที่ลักษณะเนินตะกอนรูปพัดนี้พบเป็นบริเวณกว้างทางด้านทิศตะวันตกของอำเภอลาดยาว ซึ่งอยู่ค่อนข้างไกลจากพื้นที่ศึกษา จากผลการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดิน จะพบลักษณะของดินในชุดต่างๆ บริเวณโดยรอบพื้นที่ 20 ชุดดิน (ตามภาพที่ 5) และลักษณะของดินทางกายภาพ ซึ่งเหมาะสมสำหรับการทำนา ทำสวนผลไม้ และพืชไร่ ตามตารางที่ 2-2

แหล่งน้ำใต้ดิน

แหล่งน้ำใต้ดิน ได้แก่ น้ำบาดาล ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑ น้ำบาดาล ตามแหล่งสะสมตะกอนในทุบตะกอน

ตะกอนดังกล่าวประกอบด้วยดินเหนียว เศษหินต่างๆ ซึ่งผูกพัน แดกหัก และถูกพัดพามา สะสมปะปนกัน แต่ระยะทางที่พัดพามาสั้นมากจึงไม่มีโอกาสเรียงตัว หรือปรับตัว ตะกอนจึงมีความพรุนและการซึมผ่านของน้ำบาดาลได้น้อย ส่วนใหญ่จึงไม่ให้น้ำหรือให้น้ำน้อย

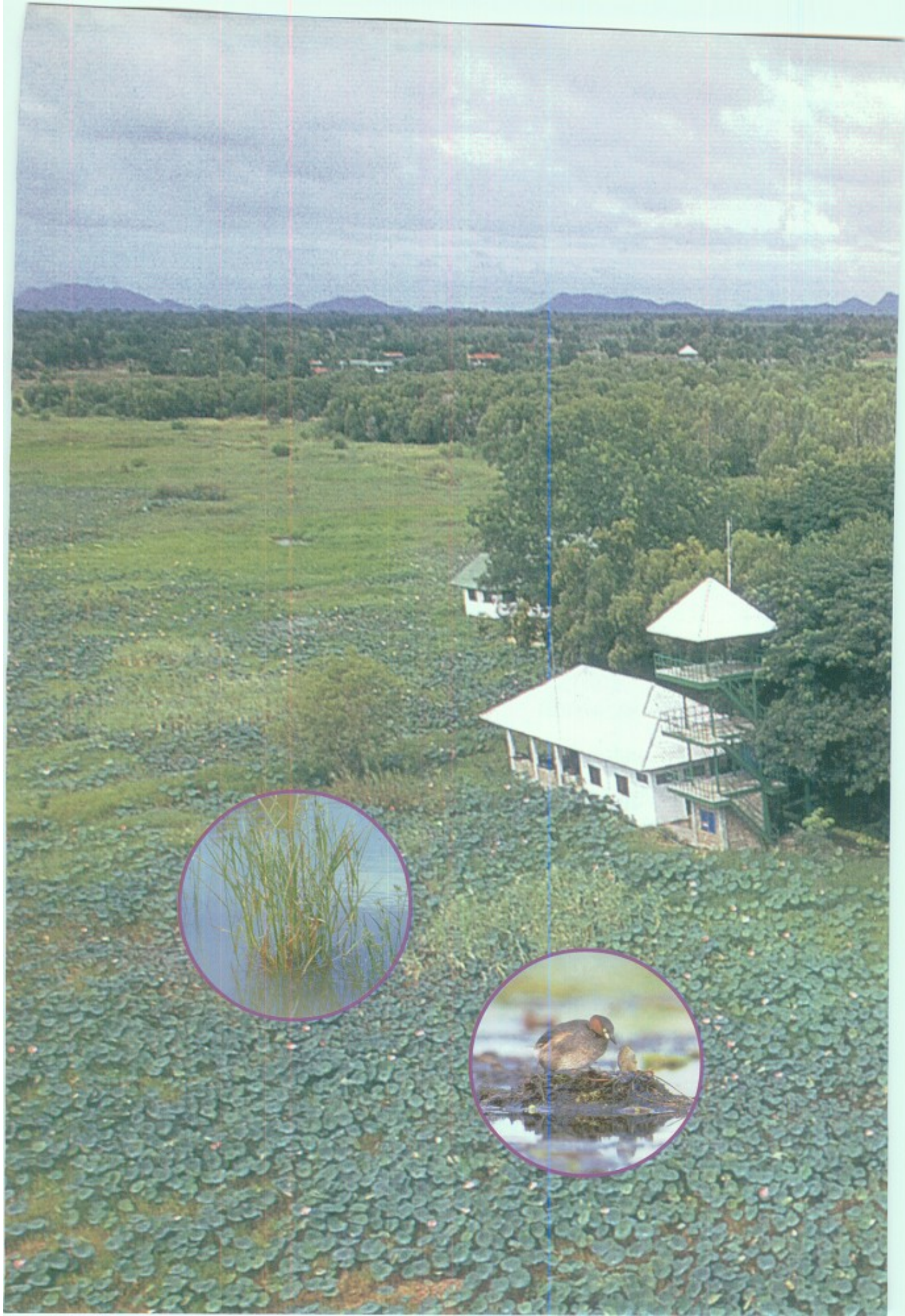
๒ น้ำบาดาล ในกรวดทรายที่ราบลุ่ม หรือลุ่มหลากตะกอน

ประกอบด้วยชั้นดินเหนียวสลับดินทรายจากแม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน ในลุ่มน้ำแคบๆ ขนานไปกับลำน้ำกว้างไม่เกิน 30 กิโลเมตร แบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ

❖ ส่วนตอนเหนือของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งพบชั้นน้ำชั้นแรกประมาณ 20 เมตรจากผิวดิน ชั้นสอง 30-40 เมตร ชั้นสาม 60-70 เมตรจากผิวดิน และอาจพบอยู่ลึกถึง 120 เมตรจากผิวดิน ชั้นหินที่รองรับข้างใต้เป็นหินพวก Andesite Limestones Phyllite Phylolite

❖ ส่วนที่สองอยู่ใต้บึงบอระเพ็ด หรือบริเวณตั้งแต่ปากน้ำโพลงมา พบชั้นน้ำชั้นแรกประมาณ 15 เมตรจากผิวดิน ชั้นที่สองประมาณ 33 เมตรจากผิวดิน หินที่รองรับข้างใต้ ได้แก่ หินแปร เช่น หินชนวน (slate) พบความเค็มของน้ำที่อำเภอชุมแสง ซึ่งทางกรมพัฒนาที่ดินคาดคะเนว่าอาจเกิดจากการทำเหมืองแร่ปิซัม

แหล่งน้ำบาดาลในภาคเหนือเป็นแหล่งน้ำบาดาลที่เป็นหินร่วนโดยเฉพาะที่ดินแถบบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำยม และน่าน (อุตรดิตถ์ - นครสวรรค์ ตามลักษณะของอุทกธรณีวิทยาจัดอยู่ในแอ่งเจ้าพระยาตอนบน สภาพแหล่งน้ำบาดาลที่เป็นหินร่วนบริเวณดังกล่าวให้น้ำมาก) คุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นน้ำจืด แต่บริเวณนี้มีปริมาณของสารละลายเกลืออยู่สูง ถ้าจะนำไปใช้บริโภคจำเป็นต้องมีวิธีการกำจัดเกลือออกเสียก่อน ซึ่งกระทำได้ยาก

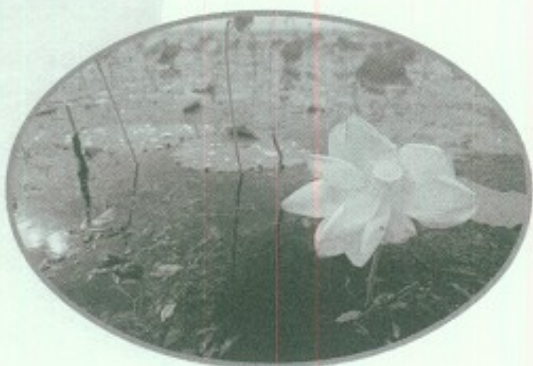
● ความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

- ☀ พืช
- ☀ นก
- ☀ ปลา
- ☀ สัตว์หน้าดิน
- ☀ แมลงที่ดอง
- ☀ สัตว์ชนิดอื่น ๆ

ความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

พรรณพืช

บึงบอระเพ็ดเป็นแหล่งที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชน้ำนานาชนิด สามารถจำแนกได้เป็น 6 บริเวณ (ภาคผนวก ก) คือ

๑ บริเวณผิวน้ำ

เป็นบริเวณอยู่ตรงกลางบึงทอดในแนวทิศตะวันออกและตะวันตก หรือบริเวณที่เป็นแนวคลองบอระเพ็ดเดิม เป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างลึกเมื่อเทียบกับพื้นที่ส่วนอื่นๆ บริเวณนี้คล้ายกับไม่มีพืช

ใดๆ ขึ้นอยู่ แต่แท้จริงมีพืชใต้น้ำ (submerged weeds) และพืชปรืมน้ำ กระจายอยู่ในน้ำลึกรอบๆ บริเวณที่มีบัว พืชเหล่านี้ส่วนของใบ ลำต้น และรากอยู่ใต้น้ำ อาจจะมีดอกโผล่ออกมาปรืมน้ำหรือเหนือน้ำเล็กน้อย โดยพบพืชบริเวณพื้นน้ำประมาณร้อยละ 10-15 ของพื้นที่น้ำ ในช่วงที่มีการระบายน้ำออกจากบึง ส่วนใหญ่ของพื้นที่ไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด มีก็เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบบ้าง พรรณพืชที่พบในบริเวณนี้ได้แก่

- ❖ สันตะวา (*Ottelia alismoides*)
- ❖ สาหร่ายหางกระรอก (*Hydrilla verticillata*)
- ❖ แนนหรือติปสิน้ำเล็ก (*Potamogeton crispus*)
- ❖ สาหร่ายฉัตร (*Myriophyllum tetandrum*)
- ❖ สาหร่ายข้าวเหนียว (*Utricularia aurea*)

- ❖ สันตะวาใบข้าว (*Vallisneria spiralis*)
- ❖ สาหร่ายฉัตร (*Limnophylla heterophylla*)
- ❖ สาหร่ายหางวัวหรือสาหร่ายนา (*Najas graminea*)
- ❖ สาหร่ายหางม้าหรือสาหร่ายพุงชะโด (*Ceratophyllum demersum*)

☼ บริเวณพืชลอยน้ำ (floating weeds)

เป็นบริเวณที่อยู่โดยรอบบริเวณพื้นน้ำและกระจายอยู่ทั่วไป ร้อยละ 20 ของพื้นที่น้ำ พืชที่ขึ้นอยู่ในบริเวณนี้ ปลายหรือยอดอาจจะมีน้ำ หรือใหลพื้นผิวน้ำ รากมักจะลอยไม่เกาะกับวัสดุใด หรือเกาะกับซากพืชต่างๆ ซึ่งก็ลอยน้ำเช่นเดียวกัน ช่วงที่มีการระบายน้ำออก พืชบางส่วนลอยไปอยู่บริเวณพื้นน้ำ ซึ่งมีผลกระทบน้อย แต่พืชบางส่วนก็จะแห้งตายไปได้รับผลกระทบพอสมควร มีพืชหลายชนิดที่ขึ้นอยู่ในบริเวณนี้ คือ

- ❖ ผักเป็ดไทย (*Alternanthera sessilis*)
- ❖ แหนแดง (*Azolla pinnata*)
- ❖ แหน (*Lemna perpusilla*)
- ❖ ผักขมเขียว (*Ceratopteris thalictroides*)
- ❖ ผักกระเฉด (*Neptunia oleracea*)
- ❖ ผักตบชวา (*Eichhornia crassipes*)
- ❖ จอกหูหนู (*Salvinia cucullata*)
- ❖ ผักบุ้งรั้ว (*Enydra Fluctuans*)
- ❖ แหนเป็ดใหญ่ (*Spirodela polyrrhiza*)
- ❖ กระจ่อมหรือกระจับสี่เขาหรือมะแงง (*Trapa natans*)
- ❖ กระจับ (*Trapa incisa*)
- ❖ หญ้าพองลม (*Hygroryza aristata*)
- ❖ ผักบุ้ง (*Ipomoea aquatica*)
- ❖ ไข่แหน (*Wolffia globosa*)
- ❖ ผิวน้ำ (*Hydrocleys nymphoides*)
- ❖ บัวบานหรือดักแด้ใหญ่ (*Nymphoides indicum*)
- ❖ จอก (*Pistia stratiotes*)
- ❖ ดักแด้เล็กหรือบัวเข็ม (*Nymphoides cristatum*)
- ❖ แพงพวนน้ำหรือผักปอดน้ำ (*Ludwigia adscendens*)
- ❖ ผักเต้าหรือดักแด้คานา (*Hydrocharis dubia*)

❊ บริเวณพืชไผ่ล้มป็นน้ำหรือพืชยืมน้ำ (emergent weed)

พืชบริเวณนี้จะกระจายอยู่ทั่วไปในบึงบริเวณที่เป็นน้ำตื้น และหนาแน่นมาก บริเวณขอบบึง โดยกระจายจากฝั่งออกไป 0.5-1 กิโลเมตร และกระจายเป็นหย่อมๆ ประมาณ ร้อยละ 40 ของพื้นที่น้ำ เป็นบริเวณที่พืชต่างๆ ที่ยอดหรือปลายของพืชเหล่านี้จะโผล่ขึ้นมาเหนือน้ำมากบ้างน้อยบ้าง ขณะที่รากจะอยู่ในดินได้น้ำไม่ลอยเหมือนกับพืชบริเวณที่ชลอยน้ำแพร่กระจายอยู่ทั่วไป เมื่อมีการระบายน้ำออกจากบึง พื้นที่ส่วนนี้ถูกชาวบ้านเผาและหรือใช้ยากำจัดหญ้าเพื่อปรับปรุงตัดแปลงไปเป็นนาข้าว และเลี้ยงสัตว์ พืชหลายอย่างได้รับผลกระทบทำให้มีปริมาณลดน้อยลง เช่น

- ❊ ผือก (*Colocasia esculenta*)
- ❊ หญ้าใบคม (*Cyperus compactus*)
- ❊ เทียนนาหรือผักกาดร่อ (*Fissendrocarpa linifolia*)
- ❊ กกขนาก (*Cyperus difformis*)
- ❊ เทียนนาหรือเทียนน้ำ (*Hydrocera triflora*)
- ❊ กกรงกา (*Cyperus digitatus*)
- ❊ หญ้ารงนก (*Jussiaea suffruticosa*)
- ❊ หญ้ารักนา (*Chloris barbata*)
- ❊ กก (*Cyperus imbricatus*)
- ❊ บอนจีนหรือตาลปัตรฤๅษี (*Limnocharis flava*)
- ❊ กกเล็ก (*Cyperus pulcherrimus*)
- ❊ ผักตบไทย (*Monochoria hastata*)
- ❊ หัวทรงกระเทียม (*Eleocharis dulcis*)
- ❊ นิลบลหรือผักเขียด (*Monochoria vaginalis*)
- ❊ หญ้าหนวดแมว (*Fimbristylis dipsacea*)
- ❊ จมูกปลาหลด (*Sarcostemma secamone*)
- ❊ หญ้ารัดเขียดหรือหญ้าหนวดปลาหมึก (*Fimbristylis miliacea*)
- ❊ ผักไผ่น้ำ (*Polygonum flaccidum*)
- ❊ ปอผีหรือสะเดาดิน (*Hydrolea zeylanica*)
- ❊ ผักไผ่น้ำหรือเอื้องเผดัม (*Persicaria attenuata*)
- ❊ กกสามเหลี่ยม (*Actinoscirpus grossus*)
- ❊ โสนกินดอก (*Sesbania javanica*)
- ❊ กกช้างหรือธูปฤๅษี (*Typha angustifolia*)
- ❊ หญ้าแถม (*Phragmites vallatoria*)
- ❊ ไมยราพยักษ์ (*Mimosa pigra*)
- ❊ หญ้าไทร (*Leersia hexandra*)
- ❊ กกช่อดอกขน (*Cyperus pilosus*)

- ❖ ผักเป็ดน้ำ (*Alternanthera philoxeroides*)
- ❖ สันตะวาหางไก่ (*Blyxa japonica*)
- ❖ เตี้ยหรือชายเฟื้อย (*Coix aquatica*)
- ❖ กูดเขากวางหรือผักขี้เขียด (*Ceratopteris thalictroides*)
- ❖ ผักเป็ด (*Alternanthera paronichyodes*)
- ❖ กกแพรงน้ำหรือกกกลอยแพ (*Cyperus cephalotes*)
- ❖ กกรงกาขาว (*Cyperus iria*)
- ❖ สนุ่นหรือคัล้าย (*Salix tetrasperma*)
- ❖ กกนา (*Cyperus haspan*)
- ❖ ละอองทอง (*Hypericum japonicum*)
- ❖ ผักหนามหรือกะลีส (*Lasia spinosa*)
- ❖ ผักแว่นหรือผักลิ้นปี (*Marsilea crenata*)
- ❖ ผักชีล้อมหรือผักอัน (*Oenanthe javanica*)
- ❖ ส้มสามตาหรือส้มดิน (*Oxalis corniculata*)
- ❖ ช่อครามน้ำ (*Pontederia cordata*)
- ❖ เล้า (*Saccharum spontaneum*)
- ❖ กกसानเสื่อหรือกกกลม (*Cyperus corymbosus*)
- ❖ หญ้าแกนหรือหญ้าถอดปล้อง (*Hymenachne acutigluma*)
- ❖ ทรงกระเทียมหัวแหวน (*Schoenoplectus articulatus*)
- ❖ กกคมบางกลมหรือหญ้าง้ามกุ้ง (*Fuirena ciliaris*)
- ❖ หญ้าวงช้างหรือผักแพวขาว (*Heliotropium indicum*)

พืชบางอย่างก็ไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด โดยช่วงที่น้ำแห้งบ้าง หัวหรือไหล หรือ ลำต้นใต้ดินจะฝังอยู่ในดิน เมื่อมีการระบายน้ำเข้า พืชเหล่านี้จะแตกและเจริญเติบโตปกติ ตัวอย่างของพืชเหล่านี้ เช่น

- ❖ บัวหลวง (*Nelumbo nucifera*)
- ❖ บัวเผื่อน (*Nymphaea nouchali*)
- ❖ กรดน้ำหรือกัญชาป่า (*Scoparia dulcis*)
- ❖ ผักปอดหรือผักกุ่มป่า (*Sphenoclea zeylanica*)
- ❖ หญ้าคมบาง (*Scleria sumatrensis*)
- ❖ สัตตบรรณหรือจงกลณี (*Nymphaea lotus* var. *pubescens*)

พืชบางอย่างกลับเจริญและแพร่ขยายอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งปัจจุบันเป็นพืชเด่นที่สุดของบึง ซึ่งปรากฏไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของพืชทั้งหมด ซึ่งก็ได้แก่หญ้าแพรงน้ำ (*Pseudoraphis spinescens*)

❁ บริเวณเกาะ (island)

อยู่บริเวณกลางบึงและใกล้ฝั่ง เป็นเนินดินเดิม เมื่อมีการสร้างเขื่อนและประตูน้ำ และกักเก็บน้ำแล้วน้ำท่วมไม่ถึงกลายเป็นเกาะ (เกาะวัด) หรือเป็นเนินดินบริเวณขอบบึงในฤดูน้ำน้อยกลายเป็นแหลมยื่นออกมาจากขอบบึง แต่ในฤดูน้ำมากจะมีน้ำล้อมรอบกลายเป็นเกาะ (เนินหรือเกาะตาเล้ง) หรือเป็นพื้นที่ที่สะสมตะกอนกลายเป็นเนินดิน น้ำจะท่วมในฤดูน้ำมากกลายเป็นพืชพื้นน้ำ แต่ในฤดูน้ำน้อยกลายเป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบ (เกาะตาเรือ) ในช่วงที่มีการระบายน้ำออกจากบึง พืชบางอย่างโดยเฉพาะไม้ยืนต้นไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด แต่พืชบางส่วนซึ่งเป็นพืชล้มลุกได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการเผาของชาวบ้าน เช่นเดียวกับบริเวณพืชพื้นน้ำ ซึ่งพืชเหล่านี้บางส่วนเป็นชนิดเดียวกันกับพืชบริเวณพืชพื้นน้ำ ตัวอย่างของพืชบริเวณเกาะ นอกเหนือจากชนิดที่มีอยู่ในบริเวณพืชพื้นน้ำ เช่น

- ❁ จิกนาหรือจิกน้ำ (*Barringtonia acutangula*)
- ❁ อ้อ (*Arundo donax*)
- ❁ ทองกวาว (*Butea monosperma*)
- ❁ หญ้าปล้อง (*Echinochloa crus-galli* var. *breviaristata*)
- ❁ กระทุ่มนา (*Mitragyna diversifolia*)
- ❁ หญ้าปล้องใหญ่ (*Echinochloa stagnina*)
- ❁ ลำเจียก (*Pandanus odoratissimus*)
- ❁ โสนหางไก่ (*Aeschynomene indica*)
- ❁ กูก (*Lanea coromandelica*)
- ❁ มะขามเทศ (*Pithecellobium dulce*)
- ❁ มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa*)
- ❁ กุ่มน้ำ (*Crateva magna*)

❁ บริเวณป่าพรุ และป่าละเมาะ (swamp and scrub forest)

เป็นบริเวณที่มีต้นไม้ใหญ่อยู่ริมบึง น้ำจะท่วมในบางฤดูกาล โดยเฉพาะในช่วงน้ำมาก (ป่าพรุ) และบริเวณที่อยู่ห่างออกไปจากขอบบึง (ไม่เกิน 500 เมตร) ซึ่งน้ำไม่ท่วม ไม่ว่าจะเป็นฤดูกาลใด มีทั้งพรรณพืชตามธรรมชาติและที่ปลูกขึ้นมากมายหลัง พรรณไม้บางอย่างเหมือนกันกับบริเวณเกาะ โดยเฉพาะจิกนา ทองกวาว และกระทุ่มนา นอกจากนี้ก็ยังมีพรรณไม้อื่นๆ ทั้งธรรมชาติและปลูกภายหลัง เช่น

- ❁ สลูน (*Salix tetrasperma*)
- ❁ พฤกษ์ (*Albizia lebbek*)
- ❁ ก้านเหลือง (*Nauclea orientalis*)
- ❁ จามจุรี (*Samanea saman*)
- ❁ สะแกนา (*Combretum quadrangulare*)

- ❖ จ้าว (*Bombax ceiba*)
- ❖ ช่อย (*Streblus asper*)
- ❖ นุ่น (*Ceiba pentandra*)
- ❖ ตะโกนา (*Diospyros rhodocalyx*)
- ❖ กระถินณรงค์ (*Acacia auriculaeformis*)

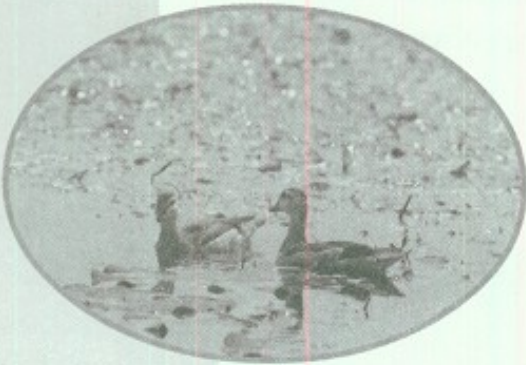
☼ บริเวณทุ่งนาและทุ่งหญ้า (paddy and field)

ได้แก่บริเวณชายบึง และในบึงซึ่งมีน้ำตื้น และตัดแปลงไปเป็นนาข้าว รวมทั้งบริเวณทุ่งหญ้าขอบบึงซึ่งน้ำอาจจะท่วมในฤดูน้ำมาก และแห้งในฤดูแล้ง รวมถึงทุ่งหญ้าชายบึงซึ่งน้ำท่วมไม่ถึงไม่ว่าจะเป็นฤดูกาลใด พรรณพืชหลายอย่างในบริเวณนี้สามารถอยู่ได้ในน้ำ ซึ่งมักจะปรากฏเสมอๆ บริเวณพืชพื้นน้ำ และบริเวณเกาะ และก็มีพรรณพืชหลายอย่างที่อยู่เฉพาะบนบกเท่านั้น ตัวอย่างพืชในบริเวณนี้ เช่น

- ❖ ข้าว (*Oryza sativa*)
- ❖ หญ้าต้นติด (*Bracharia reptans*)
- ❖ ผักปลาบ (*Commelina diffusa*)
- ❖ หญ้าข้าวนก (*Echinochloa colona*)
- ❖ ผักปลาบนา (*Cyanotis axillaris*)
- ❖ หญ้าชันกาด (*Panicum repens*)
- ❖ ผักแว่น (*Marsilea crenata*)
- ❖ แฝก (*Vetiveria zizanioides*)
- ❖ หญ้าขน (*Brachiarin mutica*)
- ❖ หญ้าคา (*Imperata cylindrica*)
- ❖ หญ้าผ่ำร้าย (*Isachne globosa*)
- ❖ หญ้าไทร (*Leersia hexandra*)
- ❖ โพล่งก้านเหลี่ยมหรือโพล่ง (*Monochoria elata*)
- ❖ หญ้าข้าวนกสีชมพูหรือหญ้างลิเก (*Echinochloa colona*)
- ❖ หญ้านกเขาใหญ่หรือหญ้าปล้องใหญ่ (*Echinochloa stagnina*)
- ❖ หญ้าแกนหรือหญ้างอดปล้อง (*Hymenachne acutigluma*)

นก

บึงบอระเพ็ดเป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ เป็นระบบนิเวศน้ำที่มีคุณค่า และมีเอกลักษณ์ เหมาะแก่การเป็นที่อยู่อาศัยของนกนานาชนิดที่ หากิน การแพร่ขยายพันธุ์ของนกชนิดที่เป็นนกน้ำ และนกที่หากินตามชายฝั่ง บึงบอระเพ็ดยังเป็น แหล่งพักพิง (Habitat) ของนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร (*Eurochelidon sirintarae*) ทาง IUCN ได้กำหนด ให้เป็นนกพันธุ์หายาก และใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง และในระยะเวลาอันใกล้มีแนวโน้มว่าจะได้มีการนำ

เสนอพื้นที่บึงบอระเพ็ดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศหรือ Ramsar Site (Convention on Wetlands of International Importance Especially as Water Fowl Habitat ;Ramsar Convention 1971)

จากการศึกษาและสำรวจนกในบึงบอระเพ็ด ระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535- เมษายน พ.ศ. 2536 รวมระยะเวลา 1 ปี และการสำรวจเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544, กุมภาพันธ์ พฤษภาคม มิถุนายน และสิงหาคม พ.ศ. 2545 ตลอดจนการรายงานของบุคคลอื่นๆ เช่น โอภาส และศิริพร (2525), โอภาส (2534), Thonglongya (1968) และ Ogle (1986) และการสำรวจของชมรมดูนกนครสวรรค์ (2537) พบนกทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 238 ชนิด (Species) แยกตามหลักอนุกรมวิธานได้ 13 อันดับ (Orders) 48 วงศ์ (Families) และ 130 สกุล (Genera) นกในอันดับนกจับคอน (Passeriformes) พบมากที่สุดคือ 11 วงศ์ 46 สกุล และ 94 ชนิด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ อันดับนกกระสา (Ciconiiformes) พบ 16 วงศ์ 51 สกุล และ 77 ชนิด ขณะที่อันดับนกกระยางหัวขวาน (Upupiformes) อันดับนกแก้ว (Psittacidae) และอันดับนกแอ่น (Apodiformes) พบน้อยที่สุด โดยพบอันดับละ 1 วงศ์ 1 สกุล และ 1 ชนิด (ภาคผนวก ข) จากอันดับนกเมืองไทย (โอภาส, 2541) ทั้งสิ้น 16 อันดับ ไม่พบนก 3 อันดับ ได้แก่ อันดับไก่ (Galliformes) อันดับนกเงือก (Bucerotiformes) และอันดับนกขุนแผน (Trogoniformes)

แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

❖ **นกประจำถิ่น (resident)** หมายถึง นกที่อาศัย หากิน สร้างรังวางไข่ เลี้ยงดู ลูกอ่อนและดำรงชีวิตอยู่ในบึงบอระเพ็ดตลอดทั้งปี เช่น นกกวัก นกพริก นกอีแจว นกอีโง้ง นกกะปูดเล็ก เป็นต้น

❖ **นกอพยพ (visitor)** หมายถึง นกที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในบึงบอระเพ็ดเพียง ช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วอพยพกลับที่เดิม ส่วนใหญ่นกเหล่านี้จะอพยพมานอกฤดูผสมพันธุ์ หรือ ช่วงฤดูหนาว เช่น เป็ดหางแหลม เป็ดลาย นกคุศ และนกกระเต็นหัวดำ เป็นต้น

❁ ชนิดและบริเวณที่พบนกประเภทต่าง ๆ

นกบางชนิดจะอาศัยและหากินเฉพาะบริเวณใดบริเวณหนึ่งเท่านั้น แต่นกส่วนใหญ่แล้วจะพบได้ปลายบริเวณ จากการศึกษาและสำรวจจำนวนชนิดของนกตามสภาพพื้นที่ต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 2 ถิ่นที่อยู่อาศัยและจำนวนชนิดของนกบึงบอระเพ็ดในปี พ.ศ. 2536-2537

ถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitats)	จำนวนชนิด (No. Species)
1. บึง	
1.1 ผืนน้ำ (open water)	14
1.2 พืชลอยน้ำ (floating weed)	30
1.3 พืชพื้นน้ำ (emergent weed)	46
2. เกาะ (island)	84
3. ป่าพรุและป่าละเมาะ (fresh water swamp forest)	66
4. ทุ่งนาและทุ่งหญ้า (paddy and field)	52

❁ บริเวณบึง

ผืนน้ำ พบเฉพาะนกที่สามารถว่ายน้ำได้เท่านั้น ซึ่งพบเพียง 14 ชนิด นับว่าน้อยมากและน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่บริเวณอื่นๆ ตัวอย่างของนกที่พบในบริเวณนี้ คือ

- ❁ นกเป็ดผีเล็ก (*Tachybatus ruficollis*)
- ❁ เป็ดแดง (*Dendrocygna javanica*)
- ❁ เป็ดหอมหรือเป็ดหางแหลม (*Anas acuta*)
- ❁ นกอีล้ำ (*Gallinula chloropus*)
- ❁ เป็ดคับแค (*Nettapus coromandelianus*)
- ❁ นกคุง (*Fulica atra*)
- ❁ นกนางนวลธรรมดา (*Larus brunnicephalus*)
- ❁ เป็ดลาย (*Anas querquedula*)

พืชลอยน้ำ พบทั้งนกที่ว่ายน้ำได้ และนกขายน้ำโดยจะจับเกาะตามพืชลอยน้ำต่างๆ ในบริเวณนี้พบนกทั้งสิ้น 30 ชนิด นอกเหนือไปจากนกชนิดต่างๆ บริเวณพื้นน้ำแล้ว ก็ยังมีนกอื่นๆ อีก ตัวอย่างเช่น

- ❁ นกยางกรอกพันธุ์จีน (*Ardeola bacchus*)
- ❁ นกอีลุ่ยช้วน (*Porzana cinerea*)
- ❁ นกยางโทนน้อย (*Egretta intermedia*)
- ❁ นกพริก (*Metopidius indicus*)

- ✿ นกกระสาขาว (*Ardea cinerea*)
- ✿ นกชายเลนน้ำจืด (*Tringa glareola*)

✿ เป็ดดำหัวดำ (*Aythya baeri*)

พืชพันธุ์ พบทั้งนกที่ว่ายน้ำได้และนกชายน้ำเช่นเดียวกับบริเวณพืชลอยน้ำ นอกจากนี้ก็ยังพบพวกนกจับเกาะอีกส่วนหนึ่ง บริเวณนี้พบนกทั้งสิ้น 46 ชนิด ตัวอย่างเช่น

- ✿ นกยางเป็ด (*Egretta garzetta*)
- ✿ นกกระเต็นน้อยธรรมดา (*Alcedo atthis*)
- ✿ นกยางไฟธรรมดา (*Ixobrychus cinnamomeus*)
- ✿ นกนางแอ่นบ้าน (*Hirundo rustica*)
- ✿ นกอีโถง (*Porphyrio porphyrio*)
- ✿ นกกระจาบทอกลาย (*Ploceus manyar*)
- ✿ นกนางนวลแกลบปากหนา (*Gelochelidon nilotica*)

✿ บริเวณเกาะ

เป็นบริเวณที่พบจำนวนชนิดของนกมากที่สุด คือ 84 ชนิด ทั้งนี้เพราะเป็นที่รวมของนกชายน้ำ และนกจับเกาะต่างๆ ตัวอย่างของนกที่พบในบริเวณนี้ เช่น

- ✿ นกแซง (*Nycticorax nycticorax*)
- ✿ นกกระเต็นหัวดำ (*Halcyon pileata*)
- ✿ นกยางไฟหัวดำ (*Ixobrychus sinensis*)
- ✿ นกแอ่นพวง (*Artamus fuscus*)
- ✿ เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*)
- ✿ นกเขาใหญ่ (*Streptopelia chinensis*)
- ✿ นกแซงแซวหางปลา (*Dicrurus macrocercus*)

✿ บริเวณป่าพรุและป่าละเมาะ

นกที่พบในบริเวณนี้ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากบริเวณเกาะ มีบางส่วนที่แตกต่างชัดเจน โดยเฉพาะนกในป่าละเมาะ บริเวณนี้พบนกทั้งสิ้น 67 ชนิด ตัวอย่างเช่น

- ✿ นกปากห่าง (*Anastomus oscitans*)
- ✿ นกเอี้ยงดำ (*Sternus contra*)
- ✿ นกตุเหว้า (*Eudynamys scolopacea*)
- ✿ นกกางเขนบ้าน (*Copsychus saularis*)
- ✿ นกตะขาบทุ่ง (*Coracias benghalensis*)
- ✿ นกกระจิบธรรมดา (*Orthotomus sutorius*)
- ✿ นกนางแอ่นตะโพกแดง (*Hirundo daurica*)

❁ บริเวณทุ่งนาและทุ่งหญ้า

พบนกในบริเวณนี้ทั้งสิ้น 51 ชนิด มีทั้งนกชายน้ำ นกจับเกาะ และ นกทุ่งหญ้า ตัวอย่างของนกที่พบในบริเวณนี้ เช่น

- ❁ นกยางควาย (*Bubulcus ibis*)
- ❁ นกเด้าดินทุ่ง (*Anthus novaeseelandiae*)
- ❁ เหยี่ยวทุ่ง (*Circus spilonotus*)
- ❁ นกหางนาศ (*Megalurus palustris*)
- ❁ นกกระแตแต้แว๊ด (*Vanellonotus indicus*)
- ❁ นกกระจอกบ้าน (*Passer montanus*)
- ❁ นกพิราบ (*Columba livia*)

❁ ช่วงระยะเวลาที่พบบน

การตรวจชนิดของนกในสภาพพื้นที่ต่างๆ ดังได้กล่าวแล้ว แบ่งการสำรวจออกเป็น 4 ช่วงๆ ละ 3 เดือน รวมทั้งจำนวนชนิดของนกในแต่ละช่วง และการรายงานของบุคคลอื่นๆ ผลปรากฏดังนี้

❁ ช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม (2535) ปกติเป็นช่วงต้นฤดูฝน ปริมาณน้ำในบึงเริ่มมีระดับสูงขึ้น พืชพรรณหลายอย่างแตกใบใหม่ แดกหน่อหรือแตกกอ นกหลายชนิดเริ่มเปลี่ยนขนเข้าสู่ช่วงฤดูผสมพันธุ์ พบนกในช่วงนี้น้อยที่สุด โดยพบเพียง 61 ชนิด

❁ ช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม (2535) ปกติเป็นช่วงที่ฝนตกชุกที่สุด ระดับน้ำในบึงสูงสุด บางส่วนล้นเขื่อนและมีการระบายน้ำออกบางส่วนทางประตูระบายน้ำ พืชพรรณหลายชนิดเจริญเติบโตเต็มที่ ชนิดของนกที่พบไม่แตกต่างจากช่วงแรกดังได้กล่าวไปแล้วมากนัก โดยพบทั้งสิ้น 64 ชนิด

❁ ช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคม (2535-2536) เป็นช่วงฤดูหนาวปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดในรอบปี และบางเดือนไม่มีฝนตกเลย ปริมาณน้ำในบึงเริ่มลดลง พืชพรรณหลายอย่างหยุดชะงักการเจริญเติบโต แต่เป็นช่วงที่พบบนกมากทั้งปริมาณตัวและจำนวนชนิด โดยพบมากที่สุดในรอบปี คือ 90 ชนิด

❁ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน (2536) เป็นช่วงฤดูร้อน ปริมาณน้ำฝนค่อนข้างน้อย น้ำในบึงมีระดับต่ำสุด พืชพรรณหลายอย่างทิ้งใบออกดอกและออกผล พบจำนวนชนิดของนก 76 ชนิด มากเป็นอันดับสองรองลงมาจากช่วงฤดูหนาว

การรายงานของบุคคลอื่น ซึ่งมีทั้งสิ้น 3 ชนิด เป็นนกที่ไม่พบในระหว่างการสำรวจและไม่ได้รายงานเดือนหรือช่วงระยะเวลาที่พบเอาไว้ ยกเว้น นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธรที่ Thonglongya (1968) รายงานพบในช่วงเดือนมกราคม และกุมภาพันธ์

❁ สถานภาพของนกในบึงบอระเพ็ด

เป็นการประเมินจากรายงานการสำรวจที่พบนกในช่วงต่างๆ อาจจะแตกต่างกับสถานภาพของนกในสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจจะแตกต่างจาก Lekagul and Round (1991) ที่รายงานนกในประเทศไทยทั้งหมด สถานภาพของนกในบึงบอระเพ็ด แบ่งออกได้เป็น 5 สถานภาพ รวมทั้งจำนวนชนิดในแต่ละสถานภาพมีดังต่อไปนี้

❁ unps-จำกัด (resident = R)

ได้แก่ นกที่พบเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม สิงหาคม-ตุลาคม และกุมภาพันธ์-เมษายน หรือพบหลายช่วง หรือพบทุกช่วงหรือตลอดทั้งนี้เป็นพวกที่พบมากที่สุดคือ 67 ชนิด ตัวอย่างเช่น

- ❁ นกเป็ดผีเล็ก (*Tachybatus ruficollis*)
- ❁ อีกา (*Corvus macrorhynchos*)
- ❁ เขี้ยวขาว (*Elanus caeruleus*)
- ❁ นกกระจาบธรรมดา (*Ploceus philippinus*)
- ❁ นกกวัก (*Amanornis phoenicurus*)
- ❁ นกกระตีดั้งหมู (*Lonchura punctulata*)
- ❁ นกกระเด็นอกขาว (*Halcyon smyrnensis*)

❁ นกอพยพช่วงฤดูหนาวหรือช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์ (winter visitor = WV)

ได้แก่ นกที่พบเฉพาะช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคม และต่อไป จนถึงช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน หากพบเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน จะถูกจัดเป็นนกประจำถิ่นดังกล่าวแล้ว นกอพยพช่วงฤดูหนาว หรือนกอพยพช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์ พบทั้งสิ้น 35 ชนิด ตัวอย่างเช่น

- ❁ นกยางกรอกพันธุ์จีน (*Ardeola bacchus*)
- ❁ นกกระเด็นหัวดำ (*Halcyon pileata*)
- ❁ เป็ดลาย (*Anas querquedula*)
- ❁ นกคุดู (*Fulica atra*)
- ❁ นกจาบปีกอ่อนนอกเหลือง (*Emberiza aureola*)

❁ นกอพยพช่วงฤดูผสมพันธุ์ (breeding visitor = BV)

ได้แก่ นกที่พบการทำรังวางไข่ แต่พบเพียงช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น อาจจะเป็นช่วงฤดูหนาว ฤดูร้อน หรือฤดูฝน แต่ไม่พบหลายช่วงหรือพบตลอดทั้งปีเหมือนนกประจำถิ่น นกที่อพยพช่วงฤดูผสมพันธุ์มี 3 ชนิด คือ

- ❁ นกอีล้ำ (*Gallinula cinerea*)
- ❁ นกตีนเทียน (*Himantopus himantopus*)
- ❁ นกแอ่นทุ่งใหญ่ (*Glareola maldivarum*)

❁ unอพยพผ่าน (passage migrant = PM)

ได้แก่ นกที่พบในช่วงสั้นๆ เป็นเวลาไม่กี่วันในช่วงต้นฤดูการอพยพ (พฤศจิกายน-มกราคม) หรือช่วงปลายฤดูการอพยพ (กุมภาพันธ์-เมษายน) อาจจะเร็วหรือล่าช้ากว่าเล็กน้อยขึ้นอยู่กับภูมิอากาศของแต่ละปี โดยที่นกเหล่านี้จะใช้บึงบอระเพ็ดเป็นที่แวะและพักชั่วคราวในระหว่างการอพยพ จากตอนเหนือของโลกไปยังภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย รวมถึงการอพยพกลับในแนวทิศทางเดิม นกอพยพผ่านมีทั้งสิ้น 9 ชนิด ตัวอย่างเช่น

- ❁ นกหัวโตหลังจุดสีทอง (*Pluvialis fulva*)
- ❁ นกนางนวลขอบปีกขาว (*Larus ridibundus*)
- ❁ นกนางนวลเกลบเคราขาว (*Chlidonias hybridus*)
- ❁ นกหัวโตเล็กขาเหลือง (*Charadrius dubius*)

❁ ไม่ระบุสถานภาพ (status uncertain = U)

เป็นนกที่ไม่พบสถานภาพที่แท้จริงในบึงบอระเพ็ด อันเนื่องมาจากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือนกที่พบอันเนื่องมาจากการรายงานของบุคคลอื่น ซึ่งก็ไม่ได้บ่งสถานภาพตัดสินได้ว่ามีสถานภาพเป็นอย่างไร นกที่ยังไม่ทราบสถานภาพดังกล่าวมี 3 ชนิด คือ

- ❁ นกตะกราม (*Leptoptilos dubius*)
- ❁ นกเขาเปล้าธรรมดา (*Treron curvirostra*)
- ❁ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร (*Eurochelidon sirintarae*)

นกบางชนิดมีสถานภาพมากกว่า 1 อย่าง คือ เป็นทั้งนกประจำถิ่น และนกอพยพผ่าน (resident-passage migrant = R, PM) ซึ่งมีอยู่ชนิดเดียว คือ นกยางไฟหัวเทา (*Ixobrychus eurhythmus*) ซึ่งนกชนิดนี้จะปรากฏตลอดทั้งปี แต่ในช่วงต้นฤดูการอพยพจะพบจำนวนมาก อยู่ช่วงหนึ่งเพียงระยะสั้นๆ ไม่กี่วัน จากนั้นก็จะพบในจำนวนตามปกติ อีกพวกหนึ่งเป็นทั้งนกประจำถิ่น และนกอพยพช่วงนกฤดูผสมพันธุ์ (resident winter visitor = R, WV) มีทั้งสิ้น 8 ชนิด นกเหล่านี้จะพบได้ตลอดทั้งปีแต่ปริมาณน้อยและจะพบจำนวนมากในฤดูหนาว ตัวอย่างนกเหล่านี้เช่น

- ❁ นกยางโทนใหญ่ (*Egretta alba*)
- ❁ เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*)
- ❁ เป็ดคับแค (*Nettapus coromandelianus*)
- ❁ นกอีลัว (*Gallinula chloropus*)
- ❁ เป็ดแดง (*Dendrocygna javanica*)

❁ ปรากฏ (appearance)

เป็นการชี้ถึงปริมาณจำนวนตัวของนกที่พบ ซึ่งไม่สามารถที่จะแสดงเป็นจำนวนตัวเลขได้ชัดเจน รวมตลอดถึงการที่พบบ่อยครั้งหรือไม่ระหว่างการสำรวจ การปรากฏแบ่งออกให้เป็น 6 แบบ คือ

❖ นกที่พบบ่อยมาก (very common = VC) ได้แก่ นกที่พบทุกครั้ง ที่มีการสำรวจโดยแต่ละครั้งพบในปริมาณ หรือจำนวนที่มากพอสมควร หรือนกที่พบ จำนวนมากเป็น 1,000 ตัวขึ้นไป ซึ่งอาจจะพบในช่วงใดช่วงหนึ่ง หรือหลายช่วงก็ได้ นกที่พบบ่อย มีทั้งสิ้น 18 ชนิด นับได้ว่าเป็นนกเด่นของบึงบอระเพ็ด ตัวอย่างเช่น

- ❖ นกเป็ดผีเล็ก (*Tachybatus ruficollis*)
- ❖ นกอีโก้ง (*Porphyrio porphyrio*)
- ❖ เป็ดหางแหลม (*Anas acuta*)
- ❖ นกอีแจว (*Hydrophasianus chirurgus*)
- ❖ เป็ดลาย (*Anas querquedula*)
- ❖ นกนางแอ่นบ้าน (*Hirundo rustica*)
- ❖ เป็ดแดง (*Dendrocygna javanica*)
- ❖ นกจาบปีกอ่อนนอกเหลือง (*Emberiza aureola*)

❖ นกที่พบบานกลางหรือค่อนข้างมาก (common = C) ได้แก่ นกที่พบ ทุกครั้งเท่าที่มีการสำรวจโดยแต่ละครั้งพบจำนวนค่อนข้างน้อย หรือไม่มากนัก หรือไม่พบทุกครั้ง แต่แต่ละครั้งพบในจำนวนที่มากพอสมควร หรือนกที่พบในจำนวนที่ต่ำกว่า 1,000 ตัว ซึ่งอาจ จะพบในช่วงใดช่วงหนึ่งหรือหลายช่วง นกที่พบบานกลางหรือค่อนข้างมากมีจำนวนทั้งสิ้น 45 ชนิด ตัวอย่างเช่น

- ❖ นกยางกรอกพันธุ์จีน (*Ardeola bacchus*)
- ❖ นกกระเต็นน้อยธรรมดา (*Alcedo atthis*)
- ❖ นกยางโทนใหญ่ (*Egretta alba*)
- ❖ นกจาบคาหัวเขียว (*Merops philipinus*)
- ❖ นกกระสานวล (*Ardea cinerea*)
- ❖ นกแซงแซวหางปลา (*Dicrurus macrocercus*)
- ❖ นกอีล้ำ (*Gallinula chloropus*)
- ❖ นกกระจาบอกลาย (*Ploceus manyar*)

❖ นกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) มี 4 ชนิด ได้แก่

- ❖ นกอ้ายจ้าว (*Anhinga melanogaster*)
- ❖ นกตะกราม (*Leptoptilos dubius*)
- ❖ นกกระแตผิโง้ง (*Esacus recurvirostris*)
- ❖ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร (*Eurochelidon sirintarae*)

❖ นกที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) มี 5 ชนิด คือ

- ❖ นกกระสานวล (*Ardea cinerea*)
- ❖ นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*)
- ❖ นกกานับัว (*Mycteria leucocephala*)

✧ เป็ดหงส์ (*Sarkidiornis melanotos*)

✧ เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*)

✧ นกที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) มี 3 ชนิด คือ

✧ เป็ดดำหัวดำ (*Aythya baeri*)

✧ นกกระจาบอกลาย (*Ploceus manyar*)

✧ นกกระจาบทอง (*Ploceus hypoxanthus*)

✧ นกที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (near threatened) มีจำนวน

7 ชนิด คือ

✧ นกยางไฟหัวเทา (*Ixobrychus eurhythmus*)

✧ นกยางแดงใหญ่ (*Botaurus stellaris*)

✧ เป็ดคับแค (*Nettapus coromandelianus*)

✧ นกอีหลุม (*Gallinix cinerea*)

✧ นกกระแตหัวเทา (*Vanellus cinereus*)

✧ นกกระจาบธรรมดา (*Ploceus philippinus*)

✧ นกจาบปีกอ่อนนอกเหลือง (*Emberiza aureola*)

✧ นกที่พบบ่อยครั้งน้อย (uncommon = UC) ได้แก่ นกที่พบในบางครั้งระหว่างการสำรวจ แต่จะครั้งพบในจำนวนที่ไม่มากนัก หรือพบในจำนวนที่ต่ำกว่า 100 ตัว ซึ่งอาจจะพบในช่วงใดช่วงหนึ่ง นกที่พบบ่อยครั้งน้อยมีทั้งสิ้น 39 ชนิด ตัวอย่าง เช่น

✧ นกยางควาย (*Bubulcus ibis*)

✧ นกจาบฝนปีกแดง (*Mirafra assamica*)

✧ เป็ดดำหัวดำ (*Aythya baeri*)

✧ นกกระจับหญ้าสีเขียว (*Prinia inornata*)

✧ นกกระแตแต้แว๊ด (*Vanellus indicus*)

✧ นกกระต๊ดสีอิฐ (*Lonchura malacca*)

✧ นกปากซ่อมหางเข็ม (*Gallinago stenura*)

✧ นกที่หายาก (rare = R) ได้แก่ นกที่พบในบางครั้งของการสำรวจ แต่จะครั้งพบจำนวนน้อย หรือพบในจำนวนที่ต่ำกว่า 10 ตัว ซึ่งอาจจะพบในช่วงใดช่วงหนึ่ง นกที่หายากมี 16 ชนิด ตัวอย่างเช่น

✧ นกอี๊ดชั้นเล็ก (*Porzana pusilla*)

✧ นกคอทับทิม (*Luscinis calliope*)

✧ นกหัวโตชาดำ (*Charadrius alexandrinus*)

✧ นกคออมรกต (*Luscinis svecica*)

✧ นกกระเต็นปักหลัก (*Ceryle rudis*)

✧ นกกระจัดสีคล้ำ (*Phylloscopus fuscatus*)

❖ นกที่หายากมาก (very rare = VR) ได้แก่ นกที่พบเพียงครั้งเดียว ระหว่างการสำรวจ โดยพบเพียง 1-2 ตัว และนกที่มีผู้รายงานการสำรวจพบ นกที่หายากมากมี 7 ชนิด คือ

- ❖ นกกาน้ำเล็ก (*Phalacrocorax niger*)
- ❖ เหยี่ยวออสเปอร์ (*Pandion haliaetus*)
- ❖ นกยางดำ (*Dupetor flavicollis*)
- ❖ นกกระแตมีใหญ่ (*Esacus recurvirostris*)
- ❖ นกตะกราม (*Leptoptilos dubius*)
- ❖ นกนางนวลแฮร์ริง (*Larus argentatus*)
- ❖ เป็ดหงส์ (*Sarkidiornis melanotos*)

❖ นกที่คาดว่าสูญพันธุ์แล้ว (extinct = Ext.) ได้แก่ นกที่มีผู้รายงานพบ ซึ่งปัจจุบันไม่มีผู้รายงานพบอีกเลยไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใดๆ ซึ่งมีชนิดเดียว คือ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร (*Eurochelidon sirintarae*) สำหรับนกชนิดนี้พบครั้งแรกที่บึงบอระเพ็ด ในปี พ.ศ. 2511 โดยการดักจับได้ร่วมกับนกนางแอ่นบ้าน ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 มีผู้รายงานพบเห็นในธรรมชาติ และมีผู้รายงานพบเห็นอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2523 จำนวน 4 ตัว โดยเห็นบินโฉบจับแมลงร่วมกับนกนางแอ่นบ้านบริเวณเกาะวัดในบึงบอระเพ็ด และในปี พ.ศ. 2529 มีรายงานว่าชาวบ้านจับได้อีก 1 ตัว และได้ตายในระหว่างการขังไว้ในกรงเลี้ยง มีหลายครั้งที่สอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับนกชนิดนี้ ซึ่งหลายคนตอบว่ายังมีอยู่มาก และพบเป็นประจำ หลังจากตรวจสอบแล้วกลายเป็นนกอีแจว หรือนกนางแอ่นตะโพกแดง อันเป็นการเข้าใจผิดของชาวบ้าน

☼ การทำรังวางไข่

มีนกหลายชนิดที่ทำรังวางไข่ในบึงบอระเพ็ด (นับเฉพาะภายในขอบบึง ไม่รวมป่าพรุ ป่าละเมาะ ทุ่งนา ทุ่งหญ้า หมู่บ้านและสวนผลไม้ซึ่งอยู่โดยรอบ) แต่มีเพียง 16 ชนิดเท่านั้นที่พบการทำรังวางไข่ค่อนข้างบ่อย คือ เป็ดผีเล็ก นกยางไฟธรรมดา นกยางไฟหัวเทา นกยางไฟหัวดำ เป็ดแดง นกอัญชันคิ้วขาว นกกวก นกอีลุ้ม นกอีล้ำ นกอีโก้ง นกอีแจว นกพริก นกตีนเทียน นกกระจุบหญ้าสีเรียบ นกกระจาบอกลาย และนกกกระดิดสีอิฐ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงชนิดของนกที่ทำรัง วางไข่ ในบึงบอระเพ็ด

ชนิดนก	ช่วงที่พบการทำรังวางไข่				สถานที่ทำรัง	วัสดุส่วนใหญ่ที่ใช้ทำรัง
	พค.-กค.	สค.-ตค.	พย.-มค.	กพ.-เมย.		
เป็ดผีเล็ก	—	—	—	—	พืชลอยน้ำ	จอก, สาหร่าย
นกยางไฟธรรมดา	—	—	—	—	พืชพื้นน้ำ	กก
นกยางไฟหัวเทา	—	—	—	—	พืชพื้นน้ำ	กก
นกยางไฟหัวดำ	—	—	—	—	พืชพื้นน้ำ	กก

ตารางที่ 3 แสดงชนิดของนกที่ทำรัง วางไข่ ในบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดนก	ช่วงที่พบการทำรังวางไข่				สถานที่ ทำรัง	วัสดุส่วนใหญ่ ที่ใช้ทำรัง
	พค.-กค.	สค.-คค.	พย.-มค.	กพ.-เมย.		
เป็ดแดง					พืชพื้นน้ำ	กก, หญ้า
นกอีลุ้ม					พืชพื้นน้ำ	กก, หญ้า
นกอีลุ้ม					พืชพื้นน้ำ	กก, หญ้า
นกอีลุ้ม					พืชพื้นน้ำ	กก, หญ้า
นกอีลุ้ม					พืชพื้นน้ำ	กก, หญ้า
นกอีลุ้ม					พืชพื้นน้ำ	กก, หญ้า, ผักตบชวา
นกอีแจว					พืชลอยน้ำ	จอกหูหนู
นกพริก					พืชลอยน้ำ	จอกหูหนู
นกตีนเทียน					เกาะ	กก, หญ้า
นกกระजิบหญ้าสีเขียว					พืชพื้นน้ำ, เกาะ	กก, หญ้า
นกกระจาบอกลาย					พืชพื้นน้ำ	กก
นกกระตีดสีอิฐ					พืชพื้นน้ำ	กก

นกส่วนใหญ่ทำรังวางไข่ในช่วงต้นฤดูฝน (พฤษภาคม-กรกฎาคม) และช่วงฤดูฝน (สิงหาคม-ตุลาคม) มีเพียงนกอีลุ้มชนิดเดียวที่ทำรังวางไข่ตลอดทั้งปี แต่จะพบการทำรังวางไข่มากในช่วงเดียวกันกับนกส่วนใหญ่และนกตีนเทียนก็เป็นชนิดเดียวที่พบการทำรังวางไข่ในช่วงฤดูหนาว บริเวณพืชพื้นน้ำ เป็นบริเวณที่นกส่วนใหญ่ใช้เป็นสถานที่ทำรังวางไข่ โดยใช้ กก หญ้า และผักตบชวาเป็นวัสดุในการสร้างรัง นกเป็ดผีเล็ก นกอีแจว และนกพริก ทำรังบนพืชลอยน้ำ โดยใช้จอกหูหนูมาวางซ้อนทับกัน และอาจใช้สาหร่ายมาวางเป็นรัง หรือใช้คลุมไข่เป็นการปิดบังไข่ เมื่อเวลาออกจากรังไปหากิน นกตีนเทียนทำรังตามพื้นดินโดยการขุดเป็นแอ่งเล็กน้อย ไม่มีวัสดุใดๆ รองรัง หรือปกคลุมไข่แต่อย่างใด

๘ สารพิษที่ปนเปื้อนในบึง

จากการสำรวจนกและเทียบกับการรายงานของบุคคลอื่นพบว่าในบึงบอระเพ็ดหลายชนิดมีจำนวนลดลง โดยเฉพาะนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร ที่ไม่ปรากฏและมีรายงานพบอีกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ดังได้กล่าวไปแล้ว เป็นไปได้ที่นกเหล่านี้ได้ลดปริมาณลงอันเนื่องมาจากการปนเปื้อนของสารพิษบางอย่าง โดยเฉพาะสารพิษประเภทคลอรีนเตตระไฮโดรคาร์บอน (chlorinated hydrocarbon) ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่า ออร์กาโนคลอรีน (organochlorine) ซึ่งได้แก่

สารที่มีองค์ประกอบของธาตุคลอรีน (chlorine) ไฮโดรเจน (hydrogen) คาร์บอน (carbon) บางครั้งก็มี oxygen atom และ C - C1 bond อยู่ด้วย เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในด้านเกษตรกรรมและสาธารณสุข โดยใช้กำจัดแมลง หนูและ ศัตรูพืชอื่นๆ ซึ่งก็สามารถกำจัดได้เป็นอย่างดีและเจียบพลัน แต่ก็มีข้อเสียอย่างมากที่มีพิษตกค้าง โดยจะหมุนเวียนอยู่ในระบบนิเวศ และเข้าไปสะสมอยู่ในสิ่งที่มีชีวิตต่างๆ ตามระบบสายใยอาหาร (food web)

จากการวิเคราะห์หากล้ามเนื้อออกของนก 14 ชนิด อันได้แก่นกเป็ดผีเล็ก เป็ดคับแค นกยางไฟธรรมดา นกอัญชันคิ้วขาว นกอีโก้ง นกอีแจว นกกระเต็นออกขาว นกแอ่นบ้าน นกกระจุบ หน้างูสีเรียบ นกหางนาคร นกยอดข้าวหางแพนลาย นกแอ่นพง และนกปรอดหัวสีเขม่า ทุกชนิด เป็นนกประจำถิ่นของบึงบอระเพ็ด จำนวนทั้งสิ้น 40 ตัวอย่าง ปรากฏว่าพบสารพิษ ประเภท คลอรีนเตเตไฮโดรคาร์บอนทั้งสิ้น 13 ชนิด ในจำนวน 14 ชนิดคือ ดีลดริน (dieldrin), พารา, พารา-ดีดีที (P,P' DDT), อัลดริน (aldrin); เฮปตาคลอริอีพอกไซด์ (heptachlor epoxide); แอลฟา บีเอชซี (-BHC); พารา, พารา-ดีดีดี (P,P' DDD) และ แกมมา-คลอร์เดน (r-chlordane) โดยไม่พบแกมมา-บีเอชซี (r-BHC) ในนกชนิดใดเลย รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 5-4

dieldrin หรือ บางครั้งก็เรียก dieldrite, octalox หรือ aluit ปรากฏมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย สูงสุด 0.8952 ppm ในนกกระจุบหน้างูสีเรียบ ซึ่งเป็นนกที่กินแมลงต่างๆ เป็นอาหาร โดยหากิน ทั้งในบึงและรอบๆ บึง ซึ่งเป็นแหล่งกลีกรรรม และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 0.0442 ppm ในนกอัญชัน คิ้วขาว ซึ่งกินแมลงและเมล็ดพืช หากินเฉพาะในบึง ในนกกระเต็นออกขาว ซึ่งกินปลาเป็นอาหาร ตรวจไม่พบแต่อย่างใด ในจำนวนตัวอย่างนก 40 ตัวอย่าง พบ dieldrin มากที่สุดอีกด้วย โดยพบถึง 35 ตัวอย่าง ไม่พบเพียง 5 ตัวอย่างเท่านั้น

P, P' DDE พบมารองลงมาจากร dieldrin โดยพบ 20 ตัวอย่างใน 40 ตัวอย่างของนก ชนิดต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 0.4249 ppm ในนกจาบคาเล็ก ซึ่งโอบจับแมลงกลางอากาศทั้ง ในบริเวณบึงและรอบๆ บึง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 0.0235 ppm ในนกอัญชันคิ้วขาว

-chlordane ปรากฏพบมากเป็นอันดับ 3 โดยพบทั้งสิ้น 16 ตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 0.0785 ppm ในนกปรอดหัวสีเขม่า ซึ่งกินแมลงและผลไม้ และมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด 0.0035 ppm ในนกอัญชันคิ้วขาวเช่นเดียวกัน

นกแอ่นพง ซึ่งกินแมลงต่างๆ เป็นอาหารและหากินในบริเวณกว้างทั้งในบึงและขอบบึง รวมทั้งทุ่งนา ทุ่งหญ้า และป่าละเมาะ ที่อยู่ใกล้เคียง มีสารพิษปนเปื้อนในกล้ามเนื้อออกมากที่สุด โดยพบถึง 7 ชนิด ซึ่งได้แก่ dieldrin, P,P' DDE, L-chlordane, P, P' DDE นกส่วนใหญ่แล้ว จะมีสารพิษปนเปื้อนอยู่ในกล้ามเนื้อออกระหว่าง 4-6 ชนิด

☼ การคุกคามพิษอื่นๆ

นกในบึงบอระเพ็ดนอกเหนือจากที่ได้รับคุกคามจากสารพิษต่างๆ ทำให้นกตายหรืออาจจะมีผลกระทบตอชีวิตวิทยาการสืบพันธุ์ หรืออื่นๆ แล้ว นกยังได้รับอันตรายจากการล่าโดยตรง ซึ่งเป็นการล่าที่ผิดกฎหมายทั้งสิ้น แม้จะเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า แต่ก็ยากต่อการควบคุมและ

ป้องกัน เพราะพื้นที่ขนาดใหญ่และประชาชนสามารถเข้าออกได้อย่างเสรี โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่สามารถทำการประมงได้ วิธีการล่าในบึงบอระเพ็ดมีอยู่หลายวิธี เป็นต้นว่า

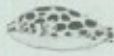
❖ **ยิงด้วยปืน** เป็นที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นปืนลูกซอง ซึ่งสามารถล่าได้นับหลายตัว อาจจะใช้ปืนลูกกระบอกสั้นเพื่อลดความดังของเสียงปืน นกที่ถูกล่าด้วยปืนมากที่สุดได้แก่พวกเป็ด น้ำต่างๆ โดยเฉพาะเป็ดลาย เป็ดแดง และเป็ดหางแหลม วิธีการล่านั้นส่วนใหญ่จะใช้เรือหางยาว เป็นพาหนะ บางครั้งก็ใช้วิธีลอบคอบด้วยการใช้สวะ เช่น ผักตบชวา เป็นสิ่งกีดขวางแล้วว่ายเข้าหาฝูงนก เมื่อได้ระยะก็จะใช้ปืนยิง

❖ **ดักด้วยตาข่ายหรือแห** ตาข่ายที่ใช้ดักมีทั้งที่เป็นตาข่ายดักนกโดยเฉพาะ และตาข่ายดักปลาธรรมชาติ สำหรับการใส่ตาข่ายปกติกว้าง 2.5 เมตร ยาว 5-10 เมตร ทำด้วยด้ายสีดำน ขนาดเล็กและเหนียว ขนาดของตาข่ายอาจจะเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับชนิดของนกที่จะจับ วิธีการจะวางตาข่าย 3-4 ผืนต่อกันให้นกบินมาชนตาข่ายเอง หรือใช้วิธีไล่กวดให้มาติดตาข่าย นกที่ถูกจับโดยวิธีนี้ เช่น นกอีโก้ง นกอีลุ้ม นกอีล้ำ นกกวัก นกพริก และนกขนาดเล็กต่างๆ สำหรับการใส่ตาข่ายดักปลาธรรมชาติ ซึ่งเป็นตาข่ายในลอนสี่ข้าวกว้างประมาณ 1.0-1.5 เมตรยาวเกินกว่า 10 เมตร จะวางตาข่ายเช่นเดียวกับการดักจับปลาตามปกติ แต่จะยกให้สูงขึ้นจากผิวน้ำเล็กน้อย จากนั้นก็ใช้เรือหางยาวไล่กวด โดยเฉพาะนกเป็ดน้ำต่างๆ และนกคุบ ให้มาติดตาข่าย สำหรับการใส่แหจับนก ก็ใช้แหธรรมชาติที่จับปลาตามปกติ เหยื่อหรือทอดแหไปยังแหล่งหลบนอนของนก โดยเฉพาะนกนางแอ่นต่างๆ ซึ่งบางครั้งก็จะได้นกเป็นร้อยๆ ตัวในการทอดแหแต่ละครั้ง

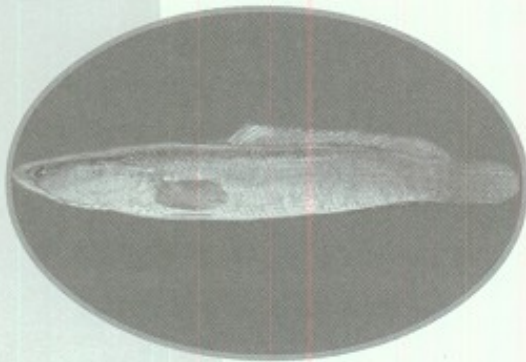
❖ **ดักจับด้วยเบ็ดราว** เป็นการใส่เบ็ดดักปลาธรรมชาติที่มีขนาดเล็กเกี่ยวเหยื่อ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกุ้งฝอย แล้วแขวนบนราวด้วย หรือเชือก สูงกว่าระดับน้ำเล็กน้อย โดยเฉพาะบริเวณที่ชลอยน้ำ แต่ละราวอาจจะมียี่เป็นร้อยๆ อัน เหยื่อซึ่งเบ็ดเกาะอยู่จะพริ้วลมซึ่งนกเข้าใจว่าเป็นเหยื่อตามธรรมชาติ หรือแมลง นกก็จะเข้ามากิน เบ็ดก็จะติดที่คอคั่นไม่หลุดเมื่อนกตัวหนึ่งติดเบ็ดแล้วเดิน เหยื่อที่เบ็ดเกาะอยู่อันอื่นๆ ก็จะมีสั่น นกตัวอื่นๆ ก็จะเข้ามาเกี่ยวมากขึ้น นกที่ติดเบ็ดในลักษณะดังกล่าว เช่น นกอีแจว นกอีลุ้ม นกอีล้ำ และนกอีโก้ง

❖ **ใช้ไฟฟ้าช็อตหรือส่องไฟในตอนกลางคืน** ในตอนกลางคืนซึ่งนกหลายชนิดจะหลบนอนโดยการลอบคอบอยู่ในน้ำหรือเกาะตามพืชลอยน้ำ หรือพืชพันธุ์น้ำ ผู้ล่าจะใช้เรือหางยาวเป็นพาหนะ ใช้ตะแกรงลวดต่อด้ามยาวและติดสายไฟเปลือยต่อเข้ากับแบตเตอรี่ จากนั้นก็จะจุ่มตะแกรงลงไปใต้น้ำ นกจะถูกกระแสไฟฟ้าช็อตจนสลบหรือตาย ผู้ล่าก็จะเก็บขึ้นมาบนเรือ บางครั้งก็ใช้ไฟสปอตส่องไปที่ตัวนก ทำให้นกตาพร่ามัวมองไม่เห็น จากนั้นก็จะใช้ไม้ หรือใบพายตีจนตาย นกที่ถูกล่าโดยวิธีนี้มีหลายชนิด เช่น นกอีแจว นกพริก นกอีล้ำ นกอีลุ้ม นกอีโก้ง นกยางไฟ นกอีลุ้ม และนกกลอยน้ำอื่นๆ

การล่าโดยวิธีการต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว นอกเหนือจะทำให้แต่ละชนิดตายและลดจำนวนลงแล้ว บางครั้งเมื่อถูกรบกวนมากๆ นกก็จะอพยพหรือหนีไปยังแหล่งน้ำอื่นซึ่งมีความปลอดภัยมากกว่า การล่าส่วนใหญ่จะเป็นการล่าเพื่อการค้า โดยที่เจ้านกที่ล่าได้ไปขายเพื่อเป็นอาหาร ส่วนการล่าเพื่อเกมกีฬาหรือล่าเพราะความคะนองมือมีน้อย นอกเหนือจากการล่าโดยคนแล้ว นกก็อาจจะถูกล่าโดยสัตว์ธรรมชาติ เช่น หนู พังพอน งู และอื่นๆ ซึ่งก็นับว่าน้อยเมื่อเทียบการล่าโดยคนดังกล่าวแล้ว

ปลา

บึงบอระเพ็ด เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งเคยสำรวจพบพันธุ์ปลามากมายหลายชนิด ประกอบด้วยพันธุ์ปลาน้ำจืด ทั้งปลาที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ปลาช่อน ปลาชะโด ปลาแดง และ ปลาเสือตอ รวมทั้งปลาสวยงามอีกหลายชนิด ปลาที่มีชื่อเสียงที่สุดของบึงบอระเพ็ด คือ ปลาเสือตอ เนื่องจากมีราคาสูงมาก เดิมเป็นปลาที่คนนิยมบริโภค เพราะเนื้อปลานี้มีรสดี เป็นที่เลื่องลือกันว่า ถ้าใครมาจังหวัดนครสวรรค์แล้วไม่ได้บริโภค

ปลาเสือตอ ถือว่ายังไม่ถึงจังหวัดนครสวรรค์ แต่ในปัจจุบันนี้ปลาเสือตอกลายเป็นปลาสวยงามที่เลี้ยงดูเล่นไม่สามารถนำมาบริโภค เพราะว่าเป็นที่หายาก และมีราคาแพง ปัจจุบันปลาเสือตอมีน้ำหนักประมาณครึ่งกิโลกรัมมีราคาซื้อขายในประเทศประมาณ 20,000-30,000 บาท

การสำรวจทางชีวประมงช่วงปี พ.ศ. 2513-2519 พบปลา 19-27 ครอบครัว 47-82 ชนิด ปี พ.ศ. 2525 พบปลา 31 ครอบครัว 146 ชนิด เป็นปลาที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ 73 ชนิด การสำรวจในช่วงปี พ.ศ. 2534-2535 พบปลา 12-17 ครอบครัว 29-46 ชนิด ปี พ.ศ. 2535 การสำรวจชลชีวประมงระยะหลังลดระดับน้ำเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาบึง พบปลา 14 ครอบครัว 36 ชนิด ปี พ.ศ. 2536-2537 พบปลา 16 ครอบครัว รวม 44 ชนิด ปี พ.ศ. 2543 จากการรวบรวมของกองประมงน้ำจืดและกลุ่มอนุกรมวิธานสัตว์น้ำจืด รายงานว่ามีปลาที่เคยพบแต่ได้สูญพันธุ์ไปแล้วจากบึงบอระเพ็ดจำนวน 62 ชนิด และที่ยังพบอยู่ในปี พ.ศ. 2543 จำนวน 110 ชนิด และล่าสุดจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2545 พบปลา 20 ครอบครัว 54 ชนิด (ภาคผนวก ค) ปลาที่พบมากในบึงบอระเพ็ดคือ

- ❖ ปลาแปบหางดอก (*Parachela maculicauda*)
- ❖ ปลาตกชี่ลิง (*Hemibagrus nemurus*)
- ❖ ปลาแปบ (*Parachela siamensis*)
- ❖ ปลาสวาย (*Pangasianodon hypophthalmus*)
- ❖ ปลาเสือข้างลาย (*Systomus partipentazona*)
- ❖ ปลาดังกะวาดเหลือง (*Pangasius macronema*)
- ❖ ปลาแขยงข้างลาย (*Mystus mysticetus*)
- ❖ ปลาเข็ม (*Dermogynys siamensis*)
- ❖ ปลาชะโด (*Channa micropeltes*)
- ❖ ปลาชะโอน (*Ompok bimaculatus*)
- ❖ ปลานุ่ทราย (*Oxyeleotris marmorata*)
- ❖ ปลานิล (*Oreochromis niloticus*)

- ❖ ปลาขลาด (*Notopterus notopterus*)
- ❖ ปลาพรหม (*Osteochilus melanopleurus*)
- ❖ ปลาสร้อยนกเขา (*Osteochilus hasseltii*)
- ❖ ปลาโงี่ (*Labeo rohita*)
- ❖ ปลากะพง (*Channa lucius*)
- ❖ ปลาหมอช้างเหยียบ (*Pristolepis fasciata*)
- ❖ ปลากะตังมือ (*Trichogaster trichopterus*)
- ❖ ปลาสลิด (*Trichogaster pectoralis*)
- ❖ ปลากะทิม (*Trichopsis vittata*)
- ❖ ปลากะราย (*Chitala chitala*)
- ❖ ปลาแขยงใบข้าว (*Mystus cavasius*)
- ❖ ปลาตะโกก (*Cyclocheilichthys enoplos*)
- ❖ ปลากะมัง (*Puntioplites proctozysron*)
- ❖ ปลาดามิน (*Amblyrhynchichthys truncates*)
- ❖ ปลากะสูบขีด (*Hampala macrolepidota*)
- ❖ ปลาเสือพ่นน้ำ (*Toxotes chatareus*)
- ❖ ปลาตะเพียนขาว (*Barbodes gonionotus*)
- ❖ ปลาตะเพียนทอง (*Barbodes altus*)
- ❖ ปลาแรด (*Osphronemus goramy*)
- ❖ ปลากาดำ (*Labeo chrysophekadion*)

⊗ สถานภาพของปลาบึงบอระเพ็ด

มีปลาที่สูญพันธุ์ไปแล้วจากบึงบอระเพ็ด 66 ชนิด ในจำนวนนี้เป็นชนิดที่สูญพันธุ์ไปแล้วจากประเทศไทย (extinct) 3 ชนิดคือ

- ❖ ปลาหางไหม้ (*Balantiocheilus melanopterus*)
- ❖ ปลาหัวเกด (*Platytrapius siamensis*)
- ❖ ปลาเลื้อยตอลายใหญ่ (*Coius microlepis*)

ปลาที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่

- ❖ ปลาเค้าดำ (*Wallago leerii*)
- ปลาที่มีแนวโน้มสูญพันธุ์ (Vulnerable) ได้แก่
- ❖ ปลากดเหลือง (*Hemibagrus nemurus*)
- ❖ ปลาหมอหางแดง (*Botia eos*)
- ❖ ปลาแดง (*Micronema bleekeri*)
- ❖ ปลาดุกด่าน (*Clarias batrachus*)
- ❖ ปลานวลจันทร์น้ำจืด (*Cirrhinus microlepis*)

- ❖ ปลาน้ำเงิน (*Kryptopterus apogon*)
- ❖ ปลาจิ้มฟันจระเข้ยักษ์ (*Doryichthys boaja*)

❖ ปลาปักเป้า (*Tetraodon suvatti*)

ปลาที่ถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (threatened in the wild) ได้แก่

❖ ปลาสร้อย (*Pangasianodon hypophthalmus*)

ปลาที่อยู่ในสถานภาพข้อมูลไม่เพียงพอ (data deficient) ได้แก่

❖ ปลาแปบ (*Oxygaster pointoni*)

❖ การคุกคามปลา

ปัจจุบันความหลากหลายชนิดของปลาในบึงบอระเพ็ดมีแนวโน้มลดลง พันธุ์ปลาหายากที่คาดว่าสูญพันธุ์ไปแล้วจากถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ เนื่องจากการคุกคามอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ซึ่งการคุกคามดังกล่าว ได้แก่

❖ การชะล้างและตักค้ำของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ การใช้ไฮโดรเจนซัลเฟน 35 สำหรับกำจัดหอยเชอรี่

❖ บริเวณท้องน้ำของบึงบอระเพ็ด มีตะกอนที่เป็นซากพืชตกตะกอนหมักหมมอยู่มากเป็นเวลานาน เป็นผลให้ท้องน้ำหลายแห่งในบึงบอระเพ็ดขาดออกซิเจน

❖ มีพันธุ์ไม้น้ำหนาแน่นมากเกินไปในบริเวณบึงบอระเพ็ด

❖ การจับสัตว์น้ำโดยใช้เครื่องมือผิดกฎหมายอยู่เป็นประจำ เช่น การใช้ไฟฟ้าช็อตและการใช้ยาเบื่อ

สัตว์หน้าดิน

จากผลการศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด ในปี พ.ศ. 2545 พบสัตว์หน้าดิน (Benthos) จำนวน 3 ไฟลัม คือ Annelida จำนวน 2 ครอบครั้ว 2 ชนิด Arthropoda จำนวน 11 ครอบครั้ว 11 ชนิด และ Mollusca จำนวน 6 ครอบครั้ว 8 ชนิด ซึ่งสัตว์หน้าดินในกลุ่มไส้เดือนน้ำจืด (Oligochaeta) ในไฟลัม Annelida เป็นสัตว์หน้าดินที่พบมากที่สุด (ภาคผนวก ง)

แพลงก์ตอน

แพลงก์ตอนเป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก ที่อาศัยอยู่ในน้ำและสามารถเคลื่อนไหวโดยอาศัยกระแสลม กระแสน้ำ หรือบางประเภทจะสามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยตัวมันเอง ในการตรวจเอกสารย้อนหลัง โดยมีการศึกษา ก่อนที่การบูรณะบึงบอระเพ็ด ในปี พ.ศ. 2526 และ 2528 เป็นข้อมูลพื้นฐานสภาพธรรมชาติดั้งเดิม และการศึกษาหลังจากการบูรณะบึงบอระเพ็ด ในปี พ.ศ. 2535-2536 ครอบรอบฤดูกาล เป็นข้อมูลสรุปหลังจากมีการบูรณะบึงบอระเพ็ด ในปี พ.ศ. 2528 และหลังจากการบูรณะบึงบอระเพ็ดแล้ว พบจำนวนแพลงก์ตอนพืชลดลงจาก 69 ชนิด เป็น 26 ชนิด ใน

ช่วงเวลาก่อนการบูรณะบึงบอระเพ็ด และเพิ่มเป็น 28 ชนิด หลังบูรณะบึงบอระเพ็ด ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 จากผลการศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด โดยกรมประมง พบว่ามีเพิ่มขึ้นเป็น 43 ชนิด

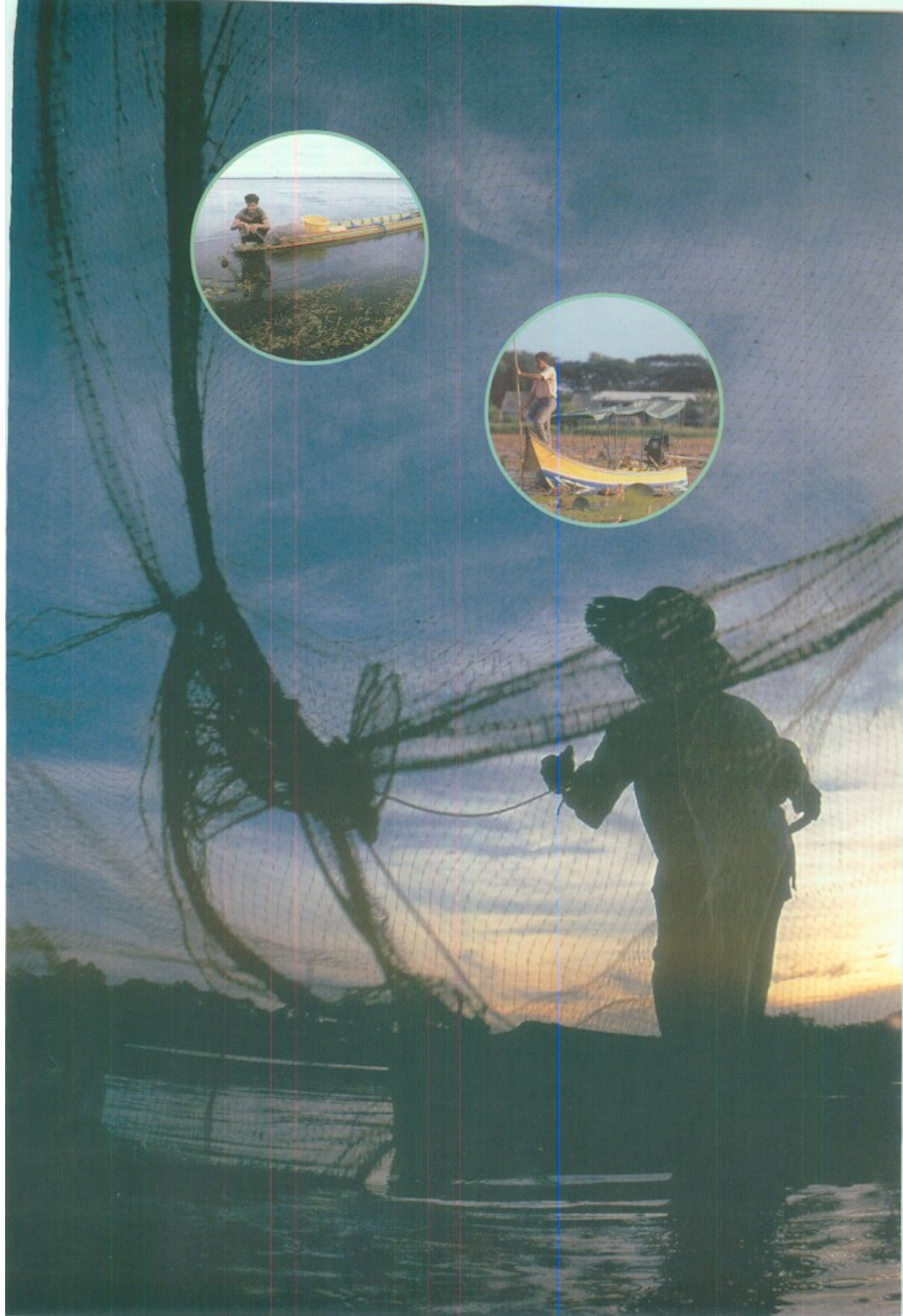
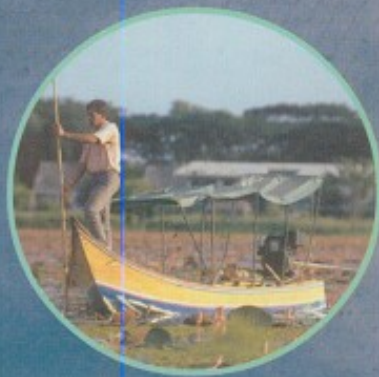
ส่วนด้านแพลงก์ตอนสัตว์นั้น ในปี พ.ศ. 2526-2528 ซึ่งเป็นปีก่อนการบูรณะบึงบอระเพ็ด พบจำนวน 25-26 ชนิด และเพิ่มเป็น 28 ชนิด ต่อมาปี พ.ศ. 2545 พบแพลงก์ตอนสัตว์ 26 ชนิด (ภาคผนวก จ)

สัตว์ชนิดอื่น ๆ

จากรายงานของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2537 แสดงว่าพบ สัตว์เลื้อยคลาน 53 ชนิด มีสัตว์เลื้อยคลาน 3 ชนิด ที่อยู่ในสถานภาพหายากและใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ จระเข้ (*Crocodylus siamensis*) งูไซ (*Enhydrys bocourti*) และงูสายรุ้งดำ (*Enhydrys smithi*) ต่อมา ในปี พ.ศ. 2545 จากรายงานของกรมชลประทาน พบว่า มีจำนวนสัตว์เลื้อยคลาน ลดลงเหลือ 39 ชนิด หรือร้อยละ 65 ของทั้งหมดที่เคยพบในพื้นที่ (ภาคผนวก ฉ)

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจากที่ได้สำรวจพบ 14 ชนิด ซึ่งมีสถานภาพหายากและใกล้สูญพันธุ์ 1 ชนิด คือ กบน้ำเค็มหรือกบน้ำกร่อย (*Rana cancrivora*) ต่อมาพบว่ามีจำนวน 12 ชนิด ซึ่งลดลงเหลือร้อยละ 70.59 ของทั้งหมดที่เคยพบในพื้นที่ (ภาคผนวก ข)

นอกจากนี้ยังมีรายงานว่าพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 55 ชนิด มีชนิดใกล้สูญพันธุ์ 3 ชนิด คือ ชะมดเขียด (*Viverricula indica*) เสือปลา (*Felis viverrina*) และชนิดที่ถูกคุกคาม 2 ชนิด คือ ชะมดแผงสันหางดำ (*Viverra megaspila*) และแมวปลาหรือเสือกระต่าย (*Felis chaus*) ต่อมาพบว่ามีจำนวนลดลงเหลือ 10 ชนิด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 17.86 ของทั้งหมดที่เคยสำรวจพบ ในพื้นที่ (ภาคผนวก ข)

● **สภาพเศรษฐกิจ สังคม ประชากร
ในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด**

- **สังคมและประชากร**
- **สภาพเศรษฐกิจ**
- **การใช้ประโยชน์ที่ดินบึงบอระเพ็ด**

● **ปัญหาคุกคามบึงบอระเพ็ด**

● **บรรณานุกรม**

สภาพเศรษฐกิจ สังคม ประชากร

สังคมและประชากร

ชุมชนโดยรอบบึงบอระเพ็ด ประกอบด้วย 9 ตำบล ใน 3 อำเภอ ได้แก่ ตำบลเกรียงไกร ตำบลแควใหญ่ ตำบลพระนอน ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง ตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง และตำบลท่าตะโก ตำบลพนมรอก ตำบลพนมเศษ ตำบลวังมหากร อำเภอท่าตะโก โดยมีสภาพทั่วไปของพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบ หรือค่อนข้างราบเรียบ ชุมชนเหล่านี้ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำน่าน และภายในพื้นที่ยังมีแหล่งน้ำขนาดเล็กประเภทห้วย

หนอง คลอง บึง กระจายอยู่ทั่วไป การตั้งถิ่นฐานของประชากรกระจุกตัวอยู่ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก พื้นที่ของชุมชนมีลักษณะเป็นที่ลุ่มต่ำมีน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลาก การคมนาคมของชุมชนอาศัยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ซึ่งเป็นเส้นทางสายประธานของภาคเหนือ ทางทิศตะวันออกของชุมชน ส่วนทางตอนเหนือของชุมชนมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1118 เชื่อมกับอำเภอบางมูลนาก นอกจากนี้ยังมีเส้นทางรถไฟสายเหนือตัดผ่านชุมชนในแนวเหนือ-ใต้ และถนนสายนครสวรรค์-ท่าตะโก ทางหลวงหมายเลข 3004

ประชากรในบริเวณ 3 อำเภอที่อยู่โดยรอบบึงบอระเพ็ดในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนรวมกันทั้งหมด 70,303 คน จำแนกเป็นหญิง 36,179 คน และเป็นชาย 34,124 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 18,458 ครัวเรือน โดยมีขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 3.81 คน/ครัวเรือน ส่วนการเปลี่ยนแปลงประชากรในรอบ 8 ปี (ปี พ.ศ. 2536-2543) มีอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก คิดเป็นร้อยละ 0.47 ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของประชากรค่อนข้างน้อย โดยในปี พ.ศ. 2543 ประชากรจำนวนดังกล่าวจำแนกออกเป็นประชากรในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน 29,213

คน อำเภอชุมแสง 10,006 คน และอำเภอท่าตะโก 31,084 คน ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

การวิเคราะห์การคาดการณ์ประชากรในอนาคต โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์แบบ Exponential พบว่าในอนาคตปี พ.ศ. 2563 จะมีประชากรในเขตโดยรอบบึงบอระเพ็ดจำนวน 86,233 คน คิดเป็นอัตราส่วน 1.23 ต่อ 1 ของประชากรในปี พ.ศ. 2543 หรือเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 1.0 ต่อปี

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรและครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 จำแนกตามตำบลและอำเภอ ไบเซตพื้นที่โดยรอบบึงบอระเพ็ด

อำเภอ	ตำบล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนครัวเรือน (ครอบครัว)	ขนาดครัวเรือนเฉลี่ย (คน/ครัวเรือน)
เมือง	เกรียงไกร	5,569	1,382	4.03
	แควใหญ่	2,417	535	4.52
	พระนอน	8,327	2,250	3.70
	หนองปลิง	12,900	4,181	3.09
ชุมแสง	ทับกฤช	10,006	2,388	4.19
ท่าตะโก	ท่าตะโก	12,113	2,852	4.25
	พนมรอก	6,652	1,793	3.71
	พนมเศษ	5,460	1,396	3.91
	วังมหากกร	6,859	1,681	4.08
รวม		70,303	18,458	3.81

แหล่งข้อมูล : สำนักบริหารการทะเบียน กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย; ธันวาคม 2543

สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนบริเวณโดยรอบบึงบอระเพ็ดขึ้นอยู่กับภาคการค้าและพาณิชยกรรมที่ยังคงมีความสัมพันธ์กับภาคเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์และการประมง ธุรกิจพาณิชยกรรมในเมือง ส่วนใหญ่เป็นกิจการค้าปลีกและการบริการ ซึ่งได้แก่ ร้านค้าของชำ ร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม กิจการมีขนาดเล็กใช้แรงงานในครัวเรือน ให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น และชุมชนเกษตรกรรมใกล้เคียง กิจกรรมด้านอุตสาหกรรมยังไม่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของชุมชนอย่างเด่นชัด เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็กและการจ้างงานต่ำ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตอิฐแดง อิฐบล็อก โรงสี

แปรรูปไม้ อาหารและเครื่องดื่ม ส่วนอุตสาหกรรมบริการ ได้แก่ กิจการซ่อม
เครื่องจักรยนต์และอุปกรณ์ทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์คอนกรีต หล่อพระขนาดเล็ก
และแบ่งบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว

การใช้ประโยชน์ที่ดินบึงบอระเพ็ด

พื้นที่บึงบอระเพ็ด 132,737 ไร่ มีสภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ ดังนี้

๑๐ พื้นที่เกษตรกรรม (agriculture land : A)

ได้แก่ พื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรกรรม โดยมีการจัดการปรับปรุงพื้นที่ เพื่อความ
เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากการศึกษาในพื้นที่บึงบอระเพ็ดพบว่า
มีเนื้อที่ที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ประมาณ 76,662 ไร่ หรือร้อยละ 57.75 ของพื้นที่
บึงบอระเพ็ด ซึ่งสามารถแยกตามประเภททางเกษตรกรรมได้ ดังนี้

๑๐.๑ พื้นที่ปลูกข้าว (A102)

ได้แก่ พื้นที่ที่ใช้ปลูกข้าวแบบนาหว่านน้ำตาม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้มักอยู่รอบๆ
บึงบอระเพ็ดและพื้นที่แอ่งต่ำ ในฤดูฝนมีน้ำจากแม่น้ำไหลหลาก และน้ำจากพื้นที่ตอนบนของ
ลุ่มน้ำไหลป่าลงมาท่วม และแช่ขังเป็นเวลานาน 4-5 เดือน ดินที่พบในบริเวณที่ปลูกข้าวนาหว่านนี้
ส่วนมาก ได้แก่ ดินชุดชุมแสง (Cs) ราชบุรี (Rb) พิมาย (Pm) ดินตะกอนน้ำทับถม (AC) และ
ชัยนาท (Cn) ตามลำดับ ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 76,273 ไร่ หรือ ร้อยละ 57.48 ของพื้นที่
บึงบอระเพ็ด

๑๐.๒ พื้นที่พืชไร่

ได้แก่ พื้นที่ที่ใช้ปลูกพืชไร่ พืชที่นิยมปลูก ได้แก่ อ้อย แตงโม เพื่อเป็นรายได้เสริม
ของเกษตรกรก่อนทำนาปรัง โดยมีพื้นที่ประมาณ 193 ไร่ หรือ ร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ทั้งหมด

๑๐.๓ พื้นที่บ่อเลี้ยงปลา (fish farm : A902)

ได้แก่ พื้นที่ที่ใช้เพาะเลี้ยงปลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการจัดการและปรับปรุงพื้นที่ให้
เหมาะสมเพื่อสามารถเพาะเลี้ยงปลากว่าคือมีการขุดบ่อลึก 1-2 เมตร และทำคันขอบบ่อกว้าง
1-2 เมตร การเลี้ยงปลานิยมนำลูกปลา ปล่อยลงสู่บ่อเลี้ยง ปลาที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลานิล ปลา
ทับทิม ปลาดุก ปลาสวาย ปลาช่อน ปลาสลิด ปลาแรด และปลาเสือ ซึ่งเลี้ยงโดยการให้อาหาร
สำเร็จ และอาหารผสมที่เกษตรกรจัดเตรียมด้วยตนเอง พื้นที่เพาะเลี้ยงส่วนใหญ่อยู่บริเวณ
ตอนเหนือของบึงบอระเพ็ด บริเวณที่ดินตะกอนของสถานีบึงบอระเพ็ด ซึ่งพบบ่อเลี้ยงปลา
บนชุดดินชุมแสง (Cs) สิงห์บุรี (Sin) ชัยนาท (Cn) และดินตะกอนทับถม (AC) พื้นที่บ่อเลี้ยง
ปลา มีเนื้อที่ประมาณ 194 ไร่ หรือร้อยละ 0.5 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด

๕๕ พื้นที่ป่าไม้ (forest land : F)

ได้แก่ พื้นที่ที่มีไม้ยืนต้นทั้งที่ที่เป็นต้นไม้ธรรมชาติ และไม้ที่ปลูกขึ้นเป็นจำนวนมากและสามารถเห็นความแตกต่างของรูปร่าง ความแตกต่างของสี และความหนาแน่นของภาพที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศแตกต่างไปจากพื้นที่เกษตรกรรม และการตรวจสอบภาคสนาม พบพื้นที่ที่จำแนกได้เป็นพื้นที่ป่าไม้ประเภทป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous forest : F201) จากการสำรวจพบว่าเป็นป่าเบญจพรรณที่มีไม้ไผ่จำนวนมาก และพบในพื้นที่เขาหินปูนทางตะวันออกของขอบบึงบอระเพ็ด มีเนื้อที่ประมาณ 735 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของบึงบอระเพ็ด

๕๖ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (urban and built - up land : U)

ได้แก่ พื้นที่ที่มีสิ่งก่อสร้างเป็นอาคารพาณิชย์ บ้านที่อาศัย ร้านค้า และสถานที่ราชการ ซึ่งปกติมักอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน หรือบ้านเรียงรายขนานไปกับถนน มีขอบเขตที่เห็นได้ชัดเจน และสามารถวางขอบเขตได้ในภาพถ่ายทางอากาศ หรือแผนที่ จากการศึกษาค้นคว้ามีเนื้อที่ประมาณ 7,481 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 5.63 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ที่อยู่อาศัยและไม้ผล 1,944 ไร่ และสถานที่ราชการและสถาบัน 5,537 ไร่

๕๗ พื้นที่ลุ่มน้ำและพื้นที่น้ำ

ได้แก่ พื้นที่ลุ่มแอ่งต่ำขอบบึงบอระเพ็ด พื้นที่บริเวณนี้ในฤดูฝนมีน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน แต่ในฤดูแล้งมีปริมาณน้ำแช่ขังไม่สูงนัก พื้นที่ลุ่มนี้เป็นบริเวณของชุดดินชุ่มแสง (Cs) และดินตะกอนน้ำทับถม (AC) พื้นที่นี้มีเนื้อที่รวมทั้งหมดประมาณ 33,612 ไร่ หรือร้อยละ 25.32 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด โดยแบ่งออกเป็นประเภทย่อยได้ดังนี้

- ❖ พื้นที่ผิวน้ำของบึงบอระเพ็ด : w : ได้แก่ บริเวณพื้นที่ที่เป็นพื้นที่กักเก็บน้ำผิวดินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือถูกสร้างขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าพื้นที่น้ำมีเนื้อที่รวมประมาณ 21,271 ไร่ หรือร้อยละ 16.37 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด

- ❖ พื้นที่เกาะในบึงบอระเพ็ด : มีเนื้อที่ประมาณ 1,742 ไร่ หรือ ร้อยละ 1.31

- ❖ พื้นที่นาบัวหรือวัชพืชโดยรอบบึง : มีเนื้อที่ประมาณ 8,815 ไร่ ร้อยละ 6.64 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด

- ❖ แม่น้ำลำคลอง : มีเนื้อที่ประมาณ 1,257 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด

- ❖ แหล่งน้ำอื่นๆ : ได้แก่ แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำ ซึ่งอาจมีลักษณะของการเก็บกักน้ำต่างกันไปตามประเภทของการนำน้ำไปใช้ประโยชน์ เช่น เก็บไว้ในคลองส่งน้ำ ป่อหรืออ่างเก็บน้ำ เป็นต้น จากการศึกษาค้นคว้ามีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นประเภทอ่างเก็บน้ำ (Reservoir : W201) บริเวณตอนบนของพื้นที่บึงบอระเพ็ด ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด

- ❖ พื้นที่เบ็ดเตล็ด ประมาณ 13,974 ไร่ หรือร้อยละ 10.53 ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด

ตารางที่ 5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในบึงบอระเพ็ด

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. พื้นที่เกษตรกรรม	76,662	57.44
1.1 นาข้าว	76,273	57.15
1.2 พืชไร่	193	0.14
1.3 บ่อเลี้ยงปลา	196	0.15
2. พื้นที่ป่าไม้	735	0.55
3. ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,481	5.61
3.1 ที่อยู่อาศัย	1,944	1.46
3.2 สถานที่ราชการ	5,537	4.15
4. พื้นที่ลุ่มและพื้นที่น้ำ	33,612	25.18
4.1 พื้นที่ผิวน้ำ	21,728	16.28
4.2 เกาะ	1,742	1.3
4.3 นาบัว	8,815	6.61
4.4 แม่น้ำ ลำคลอง	1,257	0.94
4.5 แหล่งน้ำอื่นๆ	70	0.05
5. พื้นที่เบ็ดเตล็ด	13,974	10.47
รวม	133,464	100%

ปัญหาคุกคามบึงบอระเพ็ด

❖ ปัญหาการบุกรุกครอบครองพื้นที่บริเวณรอบๆ บึงบอระเพ็ด เนื่องจากพื้นที่โดยรอบบึงบอระเพ็ดมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง ทำให้ราษฎรบุกรุกพื้นที่บริเวณรอบๆ บึงบอระเพ็ด และทำการจับจองพื้นที่ทำกินในเขตหวงห้ามของบึงบอระเพ็ด

❖ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของบึงบอระเพ็ด สืบเนื่องจากการบุกรุกพื้นที่ของราษฎร ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบึงบอระเพ็ด เป็นผลให้บึงบอระเพ็ดเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว และเป็นการทำลายทัศนียภาพอันงดงามของบึงบอระเพ็ดด้วย

❖ ปัญหาการตื้นเขินของบึงบอระเพ็ด บึงบอระเพ็ดมีลำน้ำสาขาที่ไหลลงบึงบอระเพ็ดอยู่มากมาย เช่น แม่น้ำน่าน คลองบอระเพ็ด คลองบอน และอื่นๆ ทำให้เกิดการพัดพาตะกอนในแม่น้ำลงสู่บึง เกิดปัญหาการตื้นเขินและปริมาตรความจุของบึงบอระเพ็ดลดลง

❖ ปัญหาการลักลอบจับสัตว์น้ำและนกน้ำ ในบึงบอระเพ็ดมีสัตว์น้ำและนกน้ำอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจึงมีการลักลอบจับสัตว์น้ำและนกน้ำในพื้นที่หวงห้าม จนทำให้มีจำนวนลดน้อยลงและสัตว์บางชนิดสูญพันธุ์

❖ ปัญหาภัยแล้ง ในหน้าแล้งราษฎรที่อาศัยอยู่รอบๆ บึงบอระเพ็ด ซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรม จะทำการชักน้ำจากบึงบอระเพ็ดเข้าสู่คลองธรรมชาติเพื่อทำการเกษตรและอุปโภคบริโภค จนเกิดภาวะขาดแคลนน้ำในบึงบอระเพ็ด

❖ ปัญหาน้ำท่วมขังพื้นที่เพาะปลูกบริเวณรอบๆ บึง เกิดจากกรณีที่มีปริมาณฝนตกมากเกินไป การระบายน้ำออกจากบึงบอระเพ็ดลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาไม่ทัน ทำให้น้ำในลำน้ำสาขาของบึงบอระเพ็ดเกิดการเอ่อล้น และท่วมพื้นที่เพาะปลูกรอบๆ บึง และลำน้ำสาขา

❖ ปัญหาด้านบริหารและการจัดการน้ำในบึงบอระเพ็ด เกิดจากการที่ไม่มีการดำเนินการด้านองค์กรในการบริหารจัดการน้ำในบึงบอระเพ็ดที่เป็นรูปธรรม ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน จังหวัดนครสวรรค์จึงได้จัดสัมมนาวิสัยทัศน์การพัฒนาบึงบอระเพ็ด เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2543 ณ ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครสวรรค์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลกลุ่มอาชีพต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน องค์กรประชาชน และประชาชนทั่วไปในการพัฒนาบึงบอระเพ็ด ซึ่งจากผลการสัมมนาดังกล่าว มีความคิดเห็นร่วมกันว่า การพัฒนาบึงบอระเพ็ดอย่างยั่งยืนนั้น ควรจะเป็นการพัฒนาที่เกิดความสมดุล สอดคล้องเกื้อกูลกันใน 5 ประเด็น ได้แก่

- ❖ พัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ และส่งเสริมการประมง
- ❖ พัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค
- ❖ พัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งสงวนพันธุ์สัตว์ป่า และศึกษาธรรมชาติ
- ❖ อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและระบบนิเวศของบึงบอระเพ็ด
- ❖ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บรรณานุกรม

- กรมชลประทาน. 2545. รายงานฉบับกลางการศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมชลประทาน. 2545. สรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 44 หน้า.
- กรมชลประทาน. คุณภาพน้ำเพื่อการชลประทาน. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2527. แผนการใช้ที่ดินจังหวัดนครสวรรค์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2528. รายงานการสำรวจดินจังหวัดนครสวรรค์. กรุงเทพฯ.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2534. รายงานภูมิอากาศจังหวัดนครสวรรค์. กระทรวงคมนาคม.
- กองประมงน้ำจืด. 2536. การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ดหลังการลดระดับน้ำเพื่อปรับปรุง. กรมประมง. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- กองอนุรักษ์สัตว์ป่า. 2526. การศึกษาประชากรและการสร้างรังวางไข่ของนกในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. กรมป่าไม้. นครสวรรค์.
- กองอนุรักษ์สัตว์ป่า. 2526. ผลการสำรวจนกบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. กรมป่าไม้. นครสวรรค์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2532. การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์/อุทัยธานี/ชัยนาท/สิงห์บุรี. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. 2534. บรรยายสรุปผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2534. นครสวรรค์.
- คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2537. รายงานฉบับสุดท้ายการจัดทำแผนการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ เล่มที่ 1. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. นครสวรรค์.

- ศิริ กอนันตกุล, ขวลิต วิทยานนท์, อภิชาติ เต็มวิชาการ และชัยศิริ ศิริกุล. 2543. **พรรณปลาในบึงบอระเพ็ด (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา).** กองประมงน้ำจืดและกลุ่มอนุกรมวิธานสัตว์น้ำจืด สถาบันพิพิธภัณฑสัตว์น้ำ กรมประมง. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 81 หน้า.
- ขวลิต วิทยานนท์, จรัสธาดา กรรณสูต และจารุจินต์ นกิตะภัก. 2540. **ความหลากหลายชนิดของปลาน้ำจืดในประเทศไทย.** สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. 102 หน้า.
- เต็ม สมิตินันท์. 2544. **ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย.** กรมป่าไม้. 810 หน้า.
- วรภรณ์ พรหมพจน์. 2526. **การศึกษาชนิด ปริมาณของแพลงค์ตอน และคุณสมบัติน้ำในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- วิโรจน์ นุตพันธุ์. 2544. **สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในประเทศไทย.** บ้านและสวน. กรุงเทพฯ. 189 หน้า.
- สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดนครสวรรค์. 2533. **รายงานเรื่องหลักเกณฑ์ในการดูแลป้องกันการขยายตัวของชุมชนแออัด.** นครสวรรค์.
- สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดนครสวรรค์. 2546. **พันธุ์ปลาในบึงบอระเพ็ด (จากรายงานการสำรวจพันธุ์ปลาระหว่างปี 2544-2546).** นครสวรรค์.
- สมาน พานิชย์พงษ์ และปราโมทย์ เหมศรีชาติ. 2525. **เขตภูมิอากาศการเกษตรของประเทศไทย.**
- สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครสวรรค์. 2534. **รายงานประจำปี 2534.** กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์. 2535. **บรรยายสรุปจังหวัดนครสวรรค์.** นครสวรรค์.
- สำนักงานประปาเขต 10 นครสวรรค์. 2534. **บรรยายสรุปผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2534.**
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครสวรรค์. 2534. **ข้อมูลการตลาดจังหวัดนครสวรรค์ประจำปี พ.ศ. 2534.** นครสวรรค์.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์. 2535. **ข้อมูลการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมประจำปี พ.ศ. 2535 จังหวัดนครสวรรค์.** นครสวรรค์.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์. 2534. **ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์.** สำนักงานปลัดกระทรวง. กระทรวงอุตสาหกรรม. นครสวรรค์.
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์. 2542. **พรรณไม้น้ำบึงบอระเพ็ด.** สำนักนายกรัฐมนตรี. 132 หน้า.
- อมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล. 2527. **การแพร่กระจายของพันธุ์ไม้น้ำและสัตว์ที่อาศัยกับพันธุ์ไม้น้ำในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

ไธมาส ขอบเขตต์. 2541. **ปักษีวิทยาภาคสนาม (Field Ornithology)**. ภาควิชา
ชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 105 หน้า.

Hashimoto, M. 1991. **Guidelines of Lake Management Vol.2 Socio-Economic Aspects of Lake Reservoirs Management**. International Lake Environment. Committee and United Nations Environment Program. Japan.

Jorgensen, S.E. and Loffler, H 1990. **Guideline of Lake Management Vol.3 Lake Shore Management**. International Lake Environment Committee and United Nations Environment Program. Japan.

Jorgensen, S.E and Vollenweider, R.A.1989. **Guideline of Lake Management Vol.1 Principle of Lake Management**. International Lake Environment Committee and United Nations Environment Program. Japan.

Khobkhet, O. 1998. **Bird of Bung Boraphet**. Office of Environmental Policy and Planning. Bangkok. 215 p.

Lekakul, B. and Mcneely J.A.1977. **Mammals of Thailand**. 758 p.

Lekakul, B. and Round, P.D.. 1991. **A Guide to the Birds of Thailand**. Saha Karn Bhaet. Bangkok. 457 p.

Matsui, S. 1991. **Guidelines of Lake Management Vol.4 Toxic Substances Management in Lake and Reservoirs**. International Lake Environment Committee and United Nations Environment Program. Japan.

Robson, C. 2002. **A Field Guide to The Birds of Thailand**. Asia Books. Bangkok. 272 p.

Stuart, B.L., Peter Paul van Dijk and Hendrie, D.B. 2001. **Photographic Guide to the Turtles of Thailand, Laos, Vietnam and Combodia**. Wildlife Conservation Society. 84 p.

<http://www.Fishbase.org>

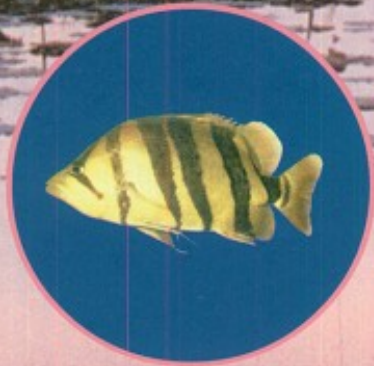
<http://www.ARCBC.org>

<http://bdm.oep.go.th>

ภาคผนวก

- ก. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำบึงจระเข้
ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545
- ข. แหล่งรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงจระเข้
จากการศึกษาในปี พ.ศ. 2545
- ค. แหล่งบึงน้ำจืดที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงจระเข้ ระหว่าง
ปี พ.ศ. 2528-2545
- ด. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้ ในปี พ.ศ. 2545
- ฉ. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้
- ช. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้
- ซ. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้
- ฅ. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้
- ณ. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้
- ด. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้
- ด. แหล่งขุดหินปะการังดำน้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ
บึงจระเข้

ภาคผนวก ก

แสดงชนิดพืชใต้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ระหว่างปี พ.ศ.2527-2545

ประเภท (TYPE) :

EMERGENT = พืชโผล่พ้นน้ำ

LOATING = พืชลอยบนผิวน้ำ

SUBMERGE = พืชอยู่ใต้น้ำ

MARGINAL = พืชชายน้ำ

ลักษณะนิสัย (HABIT) :

AqF = Aquatic Fern (ผักกูดที่อาศัยอยู่ในน้ำ)

AqH = Aquatic Herb (ไม้ล้มลุกที่อาศัยอยู่ในน้ำ)

Alg = Algae (สาหร่าย)

C = Climber (ไม้เลื้อย, ไม้เถา)

แสดงชนิดพืชใต้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
Family Alismataceae		
<i>Limnocharis flava</i>	ตาลปัตรฤๅษี, บอนจีน	MARGINAL TYPE
Family Amaranthaceae		
<i>Alternanthera paronichyoides</i>	ผักเบ็ด	MARGINAL TYPE
<i>Alternanthera philoxeroides</i>	ผักเบ็ด	MARGINAL TYPE
<i>Alternanthera sessilis</i>	ผักเบ็ดไทย	MARGINAL TYPE
<i>Alternanthera triandra</i>	ผักเบ็ด	EMERGENT TYPE
<i>Amaranthus viridis</i>	ผักโขม, ผักขมหัด	MARGINAL TYPE
Family Apiaceae (Umbelliferae)		
<i>Centella asiatica</i>	บัวบก	MARGINAL TYPE
<i>Hydrocotyle umbellata</i>	แว่นแก้ว	MARGINAL TYPE
<i>Oenanthe javanica</i>	ผักชีล้อม	MARGINAL TYPE
Family Araceae		
<i>Acorus calamus</i>	ว่านน้ำ	MARGINAL TYPE
<i>Colocasia esculenta</i>	บอน, เผือก	MARGINAL TYPE
<i>Lasia spinosa</i>	ผักหนาม	MARGINAL TYPE

- Cr = Creeping Herb (ไม้ล้มลุกที่ลำต้นทอดคานไปตามดิน หิน หรือลำต้นไม้)
 Ex = Exotic (มาจากต่างประเทศ)
 H = Herb (ไม้ล้มลุก)
 HC = Herbaceous Climber (ไม้เถาล้มลุก)
 G = Grass (หญ้ารวมทั้งกกต่างๆ)
 S = Shrub (ไม้พุ่ม)
 ST = Shrubby Tree (ไม้ต้นขนาดเล็ก)
 T = Tree (ไม้ยืนต้น)

สถานภาพ : + พบมากขึ้น, - ไม่พบ

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
ExAqH	-	-	-	/	/	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	-	-	-	-	-	/
H	-	/	/	-	/	-	-
H	-	/	-	-	-	-	-
H	-	-	-	-	-	-	/
ExH	-	-	-	-	-	/	-
ExH	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	/	/	/	-	/	/
H	-	-	-	-	-	/	-

แสดงชนิดพืชไม้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
<i>Pistia stratiotes</i>	จอก	FLOATING TYPE
Family Asclepiadaceae		
<i>Oxystelma esculentum</i>	จุมูกปลาหลด	MARGINAL TYPE
Family Asteraceae (Compositae)		
<i>Blumea napifolia</i>	หนาดน้อย, ผักกตนา	MARGINAL TYPE
<i>Eclipta prostrata</i>	กะเม็ง	MARGINAL TYPE
<i>Emilia sonchifolia</i>	หางปลาช่อน	MARGINAL TYPE
<i>Enydra fluctuans</i>	ผักนึ่งร่วม	MARGINAL TYPE
<i>Tridax procumbens</i>	ตีนตุ๊กแก	MARGINAL TYPE
Family Azollaceae		
<i>Azolla pinnata</i>	แหนแดง	FLOATING TYPE
Family Balsaminaceae		
<i>Hydrocera triflora</i>	เทียนนา, เทียนน้ำ	MARGINAL TYPE
Family Boraginaceae		
<i>Heliotropium indicum</i>	หญ้าวงช้าง	MARGINAL TYPE
Family Capparaceae		
<i>Cleome rutidosperma</i>	ผักเลี่ยนขน	MARGINAL TYPE
<i>Crateva magna</i>	กุ่มน้ำ	MARGINAL TYPE
Family Caryophyllaceae		
<i>Drymaria diandra</i>	เกล็ดหอยดอย, หญ้าเกล็ดหอย	MARGINAL TYPE
Family Ceratophyllaceae		
<i>Ceratophyllum demersum</i>	สาหร่ายพวงขาด, สาหร่ายหางม้า	SUBMERGED TYPE
Family Characeae		
<i>Chara zeylanica</i>	สาหร่ายไฟ	SUBMERGED TYPE
Family Commelinaceae		
<i>Commelina bengalensis</i>	ผักปลาบ	MARGINAL TYPE
<i>Commelina clavata</i>	-	EMERGENT TYPE
<i>Commelina diffusa</i>	ผักปลาบนา	MARGINAL TYPE

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
AqH	-	/	-	-	/	/	/
HC	-	/	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	/	-	-	/	/
H	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	-	-	-	-	/	/
H	-	-	-	-	-	/	-
AqF	-	/	-	-	-	/	/
H	-	-	/	/	-	-	/
H	-	-	-	-	/	/	/
H	-	-	-	-	-	/	-
T	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
AqH	/	/	-	-	/	/	/
AqH	-	-	-	/	/	-	-
H	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	/	-	-
H	-	-	-	-	/	/	/

แสดงชนิดพืชไม้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
<i>Cyanotis axillaris</i>	กินกุ้งหลวง	MARGINAL TYPE
Family Convolvulaceae		
<i>Ipomoea aquatica</i>	ผักนึ่ง	MARGINAL TYPE
<i>Ipomoea gracillis</i>	สะอึก, จิงจ้อเล็ก	MARGINAL TYPE
<i>Merremia hederacea</i>	เถาสะอึก	MARGINAL TYPE
Family Cucurbitaceae		
<i>Coccinia grandis</i>	ผักตำลึง	MARGINAL TYPE
Family Cyperaceae		
<i>Actinoscirpus grossus</i>	กกสามเหลี่ยม แห้วกระดาน	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus cephalotes</i>	กก, กกแพรงน้ำ, กกลอยแพ	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus compactus</i>	หญ้าใบคม	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus corymbosus</i>	กกน้ำ, กกสานเสือ	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus difformis</i>	กกขนาก	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus digitatus</i>	กกรงกา	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus haspan</i>	กกนา	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus imbricatus</i>	กกสามเหลี่ยม, กก	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus iria</i>	กกรงกาขาว, หญ้ารังกาขาว	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus procerus</i>	หญ้าตะกรับ	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus pulcherrimus</i>	กกเล็ก	MARGINAL TYPE
<i>Cyperus rotundus</i>	หญ้าแห้วหมู	MARGINAL TYPE
<i>Eleocharis culisines</i>	แห้วกระเทียม	MARGINAL TYPE
<i>Eleocharis dulcis</i>	แห้วทรงกระเทียม	MARGINAL TYPE
<i>Fimbristylis dipsacea</i>	หญ้าหนวดแมว	MARGINAL TYPE
<i>Fimbristylis globulosa</i>	หญ้าหนวดปลาตุก, ทรงกลมน้อย	MARGINAL TYPE
<i>Fimbristylis miliacea</i>	หญ้าหนวดปลาตุก, หญ้ารัดเข็ม	MARGINAL TYPE

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
HC	-	-	-	-	-	/	-
CrH	/	/	/	/	/	/	/
C	-	-	-	-	-	-	/
HC	-	-	-	-	-	/	-
HC	-	-	-	-	-	-	/
G	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	/	-	/	/	-
H	-	-	/	-	/	-	/
H	-	/	-	/	-	/	-
H	/	/	/	/	/	/	/
H	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	/	/	/	-	/
H	-	-	-	-	-	/	-
H	-	/	-	-	-	-	-
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	/	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	/	-	-
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	/	-	/	-	/
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	/	/	-	/	/	-

แสดงชนิดพืชไม้ที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
<i>Fuirena ciliaris</i>	กกคมบางกลม, หญ้ามคมบาง	MARGINAL TYPE
<i>Schoenoplectus articulatus</i>	ทรงกระเทียมหัวแหวน	MARGINAL TYPE
<i>Scirpus grossus</i>	กกสามเหลี่ยม	MARGINAL TYPE
<i>Scleria sumatrensis</i>	กกคมบาง	MARGINAL TYPE
Family Euphorbiaceae		
<i>Euphorbia heterophylla</i>	หญ้ายาง	MARGINAL TYPE
<i>Phyllanthus niruri</i>	ลูกใต้ใบ	MARGINAL TYPE
Family Gramineae (Poaceae)		
<i>Arundo donax</i>	อ้อ	MARGINAL TYPE
<i>Brachiaria mutica</i>	หญ้าขน	MARGINAL TYPE
<i>Chloris barbata</i>	หญ้ารังนก	MARGINAL TYPE
<i>Coix aquatica</i>	เดือย, ขายเพื่อย	MARGINAL TYPE
<i>Cynodon dactylon</i>	หญ้าแพรก	MARGINAL TYPE
<i>Echinochloa colona</i>	หญ้าข้าวนก	MARGINAL TYPE
<i>Echinochloa crus-galli</i>	หญ้าข้าวนกสีชมพู, หญ้าปล้องละมาน	MARGINAL TYPE
<i>Echinochloa stagnina</i>	หญ้าข้าวตอกนกใหญ่, หญ้าปล้องใหญ่	MARGINAL TYPE
<i>Echinochloa hezandra</i>	หญ้าไซ	MARGINAL TYPE
<i>Hygroryza aristata</i>	หญ้าพองลม	MARGINAL TYPE
<i>Hymenachne acutigluma</i>	หญ้าแกน, หญ้าถอดปล้อง	MARGINAL TYPE
<i>Hymenachne pseudointerrupta</i>	หญ้าปล้อง	MARGINAL TYPE
<i>Imperata arundinacea</i>	-	MARGINAL TYPE
<i>Imperata cylindrica</i>	หญ้าคา	MARGINAL TYPE
<i>Isachne globosa</i>	หญ้าประกับ, หญ้าผ้าร่วง	MARGINAL TYPE
<i>Leersia hexandra</i>	หญ้าไทร	MARGINAL TYPE
<i>Oryza rufipogon</i>	หญ้าข้าวผี	MARGINAL TYPE

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
H	-	-	-	-	-	/	/
H	-	/	-	-	/	/	-
G	-	/	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	-	/	-
ExH	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	-	-	/
G	-	-	/	/	/	-	-
ExG	-	-	/	/	/	-	/
ExG	-	-	-	-	-	-	/
AqG	-	/	/	-	/	/	-
ExG	-	-	-	-	-	/	-
G	-	/	-	-	-	/	-
G	-	-	-	/	/	/	-
G	-	-	-	-	-	/	-
G	-	-	-	-	/	-	-
G	-	/	-	-	-	-	-
GC	-	-	-	-	-	/	-
H	-	/	/	-	/	-	-
G	-	/	-	-	-	-	-
G	-	-	-	-	-	/	/
G	-	/	-	-	-	/	-
G	-	/	/	-	-	/	/
G	-	-	-	-	-	/	-

แสดงชนิดพืชไม้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
<i>Oryza sativa</i>	ข้าว, ข้าวเจ้า	MARGINAL TYPE
<i>Panicum repens</i>	หญ้าชันกาด	MARGINAL TYPE
<i>Paspalum scrobiculatum</i>	หญ้าปล้องหิน	EMERGENT TYPE
<i>Paspalum vaginatum</i>	หญ้าฉมหลอน	MARGINAL TYPE
<i>Phragmites communis</i>	อ้อเล็ก, หญ้าแฉม	MARGINAL TYPE
<i>Phragmites karka</i>	อ้อน้อย, หญ้าแฉม	MARGINAL TYPE
<i>Pseudoraphis spinescens</i>	หญ้าแพรกน้ำ	MARGINAL TYPE
<i>Sacharum spontaneum</i>	เลา	MARGINAL TYPE
Family Guttiferae		
<i>Hypericum japonicum</i>	ละอองทอง	MARGINAL TYPE
Family Hydrocharitaceae		
<i>Blyxa lancifolia</i>	สาหร่ายใบข้าว	SUBMERGED TYPE
<i>Hydrilla verticillata</i>	สาหร่ายหางกระรอก	SUBMERGED TYPE
<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	ดื่บเต่านา	FLOATING TYPE
<i>Ottelia alismoides</i>	สันตะวาใบพาย, สันตะวา	MARGINAL TYPE
<i>Vallisneria spiralis</i>	สันตะวาใบข้าว	SUBMERGED TYPE
Family Hydrophyllaceae		
<i>Hydrolea zeylanica</i>	ปอผี	MARGINAL TYPE
Family Lecythidaceae		
<i>Barringtonia acutangula</i>	จิกน้ำ, จิกนา	MARGINAL TYPE
Family Leguminosae – Mimosoideae		
<i>Mimosa pigra</i>	ไมยราบยักษ์, ไมยราบต้น	MARGINAL TYPE
<i>Neptunia oleracea</i>	ผักกระเฉด	MARGINAL TYPE
Family leguminosae – Papilionaceae		
<i>Aeschynomene americana</i>	โสนเขา	MARGINAL TYPE
<i>Aeschynomene indica</i>	โสนหางไก่	MARGINAL TYPE
<i>Sesbania javanica</i>	หนวดปลาชุก, โสน กินดอก, โสนหิน, โสน	MARGINAL TYPE

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
G	-	-	-	-	-	-	/
G	-	-	-	-	-	-	/
G	-	-	-	-	/	-	-
G	-	-	-	-	-	/	-
G	-	-	/	/	-	-	-
G	-	-	-	/	-	/	/
G	-	-	/	/	/	-	-
G	-	/	/	/	/	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	/	-	-	-	-	-
AqH	/	/	/	/	/	/	/
HC	-	-	-	-	-	/	/
AqH	-	-	-	-	-	/	/
AqH	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	-	/	-
ST/T	-	-	-	-	-	/	-
ExS	-	-	/	-	-	-	/
AqH	-	/	-	-	-	/	/
ExUS	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	-	/	-
US	-	/	/	-	-	-	/

แสดงชนิดพืชใต้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
Family Lemnaceae		
<i>Lemna perpusilla</i>	แหนเป็ดเล็ก, แหน	FLOATING TYPE
<i>Spirodela polyrrhiza</i>	แหนเป็ดใหญ่, แหนแดง	FLOATING TYPE
Family Lentibulariaceae		
<i>Utricularia aurea</i>	สาหร่ายข้าวเหนียว	EMERGENT TYPE
<i>Utricularia flexuosa</i>	สาหร่าย	SUBMERGED TYPE
<i>Utricularia gibba</i>	สาหร่ายข้าวเหนียวเล็ก	SUBMERGED TYPE
Family Limnocharitaceae		
<i>Hydrocleys nymphoides</i>	ผิมน้ำ	FLOATING TYPE
Family Lythraceae		
<i>Ammania baccifera</i>	มะไฟนกคุ้ม	MARGINAL TYPE
Family Malvaceae		
<i>Abutilon indicum</i>	ครอบจักรวาล, มะก่องข้าว	MARGINAL TYPE
<i>Sida acuta</i>	หญ้าขัดใบ, หญ้าขัดใบยาว	MARGINAL TYPE
Family Marsileaceae		
<i>Marsilea quadrifolia</i>	ผักแว่น	MARGINAL TYPE
Family Menyanthaceae		
<i>Nymphoides cristatum</i>	ดักแด่เล็ก	FLOATING TYPE
<i>Nymphoides indica</i>	บัวบา	FLOATING TYPE
<i>Nymphoides indicum</i>	ดักแด่ใหญ่	FLOATING TYPE
Family Najadaceae		
<i>Najas graminea</i>	สาหร่ายเส้นด้าย, สาหร่ายหางวัว	SUBMERGED TYPE
Family Nelumbonaceae		
<i>Nelumbo nucifera</i>	บัวหลวง	EMERGENT TYPE

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
AqH	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	/	-	/	/	/	/
AqH	/	/	-	-	-	-	-
AqH	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	-	/
US	-	-	-	-	-	-	/
US	-	-	-	-	-	-	/
AqF	-	/	-	-	/	/	-
AqH	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	-	-	/	/	-	-
AqH	/	/	/	/	/	/	/
AqH	-	/	/	/	/	/	/

แสดงชนิดพืชใต้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
Family Nymphaeaceae		
<i>Nymphaea lotus var pubescens</i>	บัวสาย, บัวแดง, จกกินี	EMERGENT TYPE
<i>Nymphaea nouchali</i>	บัวเผื่อน	EMERGENT TYPE
<i>Nymphaea sp.</i>	จกกินี	EMERGENT TYPE
<i>Nymphaea stellata</i>	บัวเผื่อน	EMERGENT TYPE
Family Onagraceae		
<i>Jussiaea linifolia</i>	เทียนนา	EMERGENT TYPE
<i>Jussiaea repens</i>	แพงพวยน้ำ	MARGINAL TYPE
<i>Jussiaea suffruticosa</i>	หญ้ารังนา	MARGINAL TYPE
<i>Ludwigia adscendens</i>	แพงพวยน้ำ, แพงพวย	MARGINAL TYPE
<i>Ludwigia hyssopifolia</i>	เทียนทา	MARGINAL TYPE
<i>Ludwigia perennis</i>	เกล็ดแดง	MARGINAL TYPE
Family Oxalidaceae		
<i>Oxalis corniculata</i>	ส้มสามตา, ผักแว่น	MARGINAL TYPE
Family Parkeriaceae		
<i>Ceratopteris thalictroides</i>	กูดเขากวาง, มั่นปูล, ผักชาเขียว, ผักกูดน้ำ	MARGINAL TYPE
Family Passifloraceae		
<i>Passiflora foetida</i>	กระทกรก	MARGINAL TYPE
Family Polygonaceae		
<i>Polygonum barbatum</i>	สร้อยทับทิม	MARGINAL TYPE
<i>Polygonum flaccidum</i>	ผักไผ่น้ำ	MARGINAL TYPE
<i>Polygonum tomentosum</i>	ผักไผ่น้ำ, เอี้ยงเห็ดม้า	MARGINAL TYPE
Family Pontederiaceae		
<i>Eichhornia crassipes</i>	ผักตบชวา	FLOATING TYPE
<i>Monochoria hastata</i>	ผักตบไทย	MARGINAL TYPE
<i>Monochoria elata</i>	โพลก้านเหลี่ยม	EMERGENT TYPE
<i>Monochoria vaginalis</i>	นิลบล, ผักเขียว	EMERGENT TYPE
<i>Pontederia cordata</i>	ชอครามน้ำ	MARGINAL TYPE

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
ExAqH	/	/	/	/	/	/	/
AqH	-	-	-	-	/	-	-
AqH	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	/	-	-	-	/	-
AqH	-	-	/	/	-	-	-
AgH	/	/	/	/	-	-	-
US	-	/	/	-	/	-	/
HC	-	-	-	-	-	/	/
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	-	/	-
CrH	-	-	-	-	-	/	-
AqF	-	-	-	-	/	/	/
HC	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	-	-	-	-	/
H	-	-	/	-	/	-	-
H	-	/	/	-	/	/	/
ExAqH	/	/	/	/	/	/	/
AqH	-	/	-	/	/	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	-	-	-	/	/	/
ExAqH	-	-	-	-	-	/	-

แสดงชนิดพืชไม้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
Family Portulacaceae		
<i>Portulaca oleracea</i>	ผักเบี้ยใหญ่	MARGINAL TYPE
Family Potamogetonaceae		
<i>Potamogeton malaianum</i>	แห่นปากเปิด, ติปลี่น้ำ	SUBMERGED TYPE
Family Solanaceae		
<i>Physalis minima</i>	หน่อด้อมด็อก, โทองเทง	MARGINAL TYPE
Family Salicaceae		
<i>Salix tetrasperma</i>	สนุ่น	MARGINAL TYPE
Family Salviniaceae		
<i>Salvinia cucullata</i>	จอกหูหนู	FLOATING TYPE
Family Scrophulariaceae		
<i>Bacopa caroliniana</i>	ลานไพลิน	MARGINAL TYPE
<i>Limnophila heterophylla</i>	สาหร่ายฉัตร, สาหร่ายพวงพระโต	SUBMERGED TYPE
<i>Mimulus orbicularis</i>	ผักตับเต่า	FLOATING TYPE
<i>Scoparia dulcis</i>	กรดน้ำ	MARGINAL TYPE
Family Sphenocleaceae		
<i>Sphenoclea zeylanica</i>	ผักปอด	MARGINAL TYPE
Family Sterculiaceae		
<i>Melochia corchorifolia</i>	เซ่งใบมน, เซ่งเล็ก	MARGINAL TYPE
Family Trapaceae		
<i>Trapa bispinosa</i>	กระจับ	FLOATING TYPE
<i>Trapa natans</i>	กระจ่อม, มะแงง	FLOATING TYPE
<i>Trapa quadrispinosa</i>	กระจับ	FLOATING TYPE
Family Typhaceae		
<i>Typha angustifolia</i>	อูปฤาษี, กกช้าง	TYPE

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
H	-	-	-	-	-	/	-
AqH	-	/	/	/	/	/	/
H	-	-	-	-	-	-	/
T	-	-	-	-	-	/	-
AqF	/	/	/	/	/	/	/
ExH	-	-	-	-	/	/	-
AqH	-	-	-	-	/	-	-
CrH	-	/	-	-	-	-	-
H	-	-	-	-	-	/	-
H	-	-	-	-	-	/	-
US	-	-	-	-	-	-	/
T	-	/	-	-	-	-	-
AqH	-	-	-	-	-	/	-
T	-	/	-	-	/	-	/
H	-	-	-	-	-	/	/

แสดงชนิดพืชไม้น้ำที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อท้องถิ่น	ประเภท
Family Zygnemataceae		
<i>Spirogyra</i> sp.	เทา	SUBMERGED TYPE
จำนวน	128	

- ที่มา:
- 1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสุดท้าย การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. เมษายน 2537
 - 2 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรื. พรรณไม้น้ำบึงบอระเพ็ด. 2545
 - 3 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. พฤศจิกายน 2545

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2545 (ต่อ)

ลักษณะ	ปี 2527 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2542 -2544 ²	ปี 2545 ³
Alg	-	-	/	/	/	-	-
	11	47	40	34	46	88	65

หมายเหตุ : * การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระยะหลังการลดระดับน้ำเพื่อการปรับปรุง มิถุนายน 2535

** การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระหว่างการเก็บกักน้ำ พฤศจิกายน 2535

*** การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระยะหลังการบูรณะปรับปรุง เมษายน 2536

การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม หนังสือชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย เต็ม สมิตินันท์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2544 โดยกรมป่าไม้ เป็นสำคัญ

ภาคผนวก ข

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดจากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่าง ๆ

สถานภาพ :

R = นกประจำถิ่น

N = นกย้ายถิ่นช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์หรือฤดูหนาว

P = นกย้ายถิ่นผ่าน

B = สัตว์ย้ายถิ่นช่วงฤดูผสมพันธุ์

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
Order Anseriformes		อันดับห่าน
Family Dendrocygnidae		วงศ์นกเป็ดแดง
<i>Dendrocygna javanica</i>	Lesser Whistling-Duck	เป็ดแดง
Family Anatidae		วงศ์นกเป็ดน้ำ
Tribe Anserini		เหล่าน่าน
<i>Sarkidiornis melanotos</i>	Comb Duck	เป็ดหงส์
<i>Tadorna ferruginea</i>	Ruddy Shelduck	เป็ดพม่า
Tribe Anatini		เหล่านกเป็ดน้ำ
<i>Anas acuta</i>	Northern Pintail	เป็ดหางแหลม, เป็ดหอม
<i>Anas clypeata</i>	Northern Shoveler	เป็ดปากพลั่ว
<i>Anas crecca</i>	Common Teal	เป็ดปีกเขียว
<i>Anas falcata</i>	Falcated Duck	เป็ดเป็ยหน้าเขียว
<i>Anas formosa</i>	Baikal Teal	เป็ดหน้าเหลือง
<i>Anas penelope</i>	Eurasian Wigeon	เป็ดปากสั้น
<i>Anas poecilorhyncha</i>	Spot-billed Duck	เป็ดเทา
<i>Anas querquedula</i>	Garganey	เป็ดลาย
<i>Anas strepera</i>	Gadwall	เป็ดเทาคันดำ
<i>Aythya baeri</i>	Baer's Pochard	เป็ดดำหัวดำ
<i>Aythya ferina</i>	Common Pochard	เป็ดโป๊วหลังขาว
<i>Aythya fuligula</i>	Tufted Duck	เป็ดเป็ย
<i>Aythya nyroca</i>	Ferruginous Pochard	เป็ดดำหัวสีน้ำตาล
<i>Mergus merganser</i>	Common Merganser	-
<i>Nettapus coromandelianus</i>	Cotton Pygmy-goose	เป็ดคืบแค

V = สัตว์ที่หลงเข้ามา

CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

EN = ใกล้สูญพันธุ์

VU = มีแนวโน้มจะสูญพันธุ์

NT = ใกล้ถูกคุกคาม

แหล่งที่อยู่อาศัย :

1. บริเวณพื้นน้ำ
 2. บริเวณพืชลอยน้ำ
 3. บริเวณพืชพื้นน้ำ
 4. บริเวณเกาะ
 5. บริเวณริมฝั่งน้ำ
- / พบ, - ไม่พบ, X เคยพบในปัจจุบัน

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R,N	1,3	/	/	/	/	/	-
N,EN	1,3	-	-	-	/	-	-
N	1,3	-	-	-	-	-	X
N	1	/	/	/	/	/	-
N	1,2,5	-	-	-	/	/	-
N	1,2	-	-	-	/	-	-
N,NT	1	-	-	-	/	-	-
N,VU	1,2	-	-	-	/	-	-
N	1	-	-	-	/	-	-
N	1,3,5	-	-	-	/	-	-
N,En	1,2,5	/	-	-	/	/	-
N	1,2	-	-	-	-	-	X
N,VU	1	/	-	-	/	-	-
N	1,2	-	-	-	-	-	X
N	1,2	-	-	-	/	-	-
N,VU	1,2	-	-	-	-	-	X
V	1,2	-	-	-	-	/	-
R,NT	1,2	/	/	/	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
Order Turniciformes		อันดับนกคุ่มอืด
Family Turnicidae		วงศ์นกคุ่มอืด
<i>Turnix suscitator</i>	Barred Buttonquail	นกคุ่มอกลาย
<i>Turnix sylvatica</i>	Small Buttonquail	นกคุ่มอืดเล็ก
<i>Turnix tanki</i>	Yellow-legged Buttonquail	นกคุ่มอืดใหญ่
Order Piciformes		อันดับนกหัวขวาน
Family Picidae		วงศ์นกหัวขวาน
<i>Dendrocopos macei</i>	Fulvous-breasted Woodpecker	นกหัวขวานด่างอกลายจุด
<i>Jynx torquilla</i>	Eurasian Wryneck	นกคอพัน
Family Megalaimidae		วงศ์นกโพระดก
<i>Megalaima haemacephala</i>	Coppersmith Barbet	นกตีทอง
<i>Megalaima lineata</i>	Lineated Barbet	นกโพระดกธรรมดา
Order Upupiformes		อันดับนกกระยางหัวขวาน
Family Upupidae		วงศ์กระยางหัวขวาน
<i>Upupa epops</i>	Eurasian Hoopoe	นกกระยางหัวขวาน
Order Coraciiformes		อันดับนกตะขาบ
Family Coraciidae		วงศ์นกตะขาบ
<i>Coracias benghalensis</i>	Indian Roller	นกตะขาบทุ่ง
<i>Eurystomus orientalis</i>	Dollarbird	นกตะขาบดง
Family Alcedinidae		วงศ์นกกระเต็นน้อย
<i>Alcedo atthis</i>	Common Kingfisher	นกกระเต็นน้อยธรรมดา
Family Halcyonidae		วงศ์นกกระเต็น
<i>Halcyon pileata</i>	Black-capped Kingfisher	นกกระเต็นหัวดำ
<i>Halcyon smyrnensis</i>	White-throated Kingfisher	นกกระเต็นอกขาว
<i>Todirhamphus chloris</i>	Collared Kingfisher	นกกินเปี้ยว
Family Cerylidae		วงศ์นกกระเต็นขาวดำ
<i>Ceryle rudis</i>	Pied Kingfisher	นกกระเต็นปักหลัก

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R	4,5	-	-	-	/	-	-
R	5	-	-	-	/	-	-
R	5	-	-	-	/	-	-
R	4,5	-	-	-	/	-	-
N	4,6	-	-	-	/	-	-
R	4,5	-	-	-	/	/	
R	4,5	-	-	-	-	/	-
R,N	4,5	-	-	-	-	-	X
R	3,5	/	-	-	/	/	-
R,N	3,5	-	-	-	-	/	-
R,N	4,5	-	-	/	/	/	-
N	5	-	-	-	/	/	-
R	5	-	-		/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	-	-
R	5	-	-	-	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
Family Meropidae		วงศ์นกจาบคา
<i>Merops leschenaulti</i>	Chestnut-headed Bee-eater	นกจาบคาหัวสีส้ม
<i>Merops orientalis</i>	Green Bee-eater	นกจาบคาเล็ก
<i>Merops philippinus</i>	Blue-tailed Bee-eater	นกจาบคาหัวสีเขียว
Order Cuculiformes		อันดับนกคัตคู
Family Cuculidae		วงศ์นกคัตคู
<i>Cacomantis merulinus</i>	Plaintive Cuckoo	นกอีवानตักแตน
<i>Chrysococcyx maculatus</i>	Asian Emerald Cuckoo	นกคัตคูมรกต
<i>Clamator coromandus</i>	Chestnut-winged Cuckoo	นกคัตคูหงอน
<i>Cuculus sparveroides</i>	Large Hawk-Cuckoo	นกคัตคูเหยี่ยวใหญ่
<i>Eudynamys scolopacea</i>	Asian Koel	นกกาเหว่า, นกดูเหว่า
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	Green-billed Malkoha	นกบั้งรอกใหญ่
Family Centropodidae		วงศ์นกกระปูด
<i>Centropus bengalensis</i>	Lesser Coucal	นกกระปูดเล็ก
<i>Centropus sinensis</i>	Greater Coucal	นกกระปูดใหญ่
Order Psittaciformes		อันดับนกแก้ว
Family Psittacidae		วงศ์นกแก้ว
<i>Psittacula roseata</i>	Blossom-headed Parakeet	นกแก้วหัวแพร
Order Apodiformes		อันดับนกแอ่น
Family Apodidae		วงศ์นกแอ่น
<i>Cypsiurus balasiensis</i>	Asian Palm-Swift	นกแอ่นตาล
Order Strigiformes		อันดับนกเค้า
Family Tytonidae		วงศ์นกแสก
<i>Tyto alba</i>	Barn Owl	นกแสก
Family Strigidae		วงศ์นกเค้า
<i>Athene brama</i>	Spotted Owlet	นกเค้าจุด
<i>Glaucidium brodiei</i>	Collared Owlet	นกเค้ากระ
<i>Glaucidium cuculoides</i>	Asian Barred Owlet	นกเค้าโม่ง, นกเค้าแมว

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R	3,4,5	-	-	-	-	-	X
R	3,4,5	-	-	-	/	-	-
R,N	3,4,5	/	-	-	/	/	-
R	3,5	/	-	-	/	/	-
R,N	4,5	-	-	-	/	-	-
B,N	3	-	-	-	/	-	-
R,N	3	-	-	-	/	-	-
R,N	4,5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	-	/	-
R	5,3	/	-	-	/	/	-
R	3,4,5	/	-	-	/	/	-
R	5	-	-	-	-	-	X
R	5	-	-	-	/	/	-
R	5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	5	-	-	-	/	-	-
R	5	-	-	-	/	-	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
Family Caprimulgidae		วงศ์นกตบยุง
<i>Caprimulgus affinis</i>	Savanna Nightjar	นกตบยุงป่าโคก
<i>Caprimulgus macrurus</i>	Large-tailed Nightjar	นกตบยุงหางยาว
Order Columbiformes		อันดับนกพิราบ
Family Columbidae		วงศ์นกพิราบ
<i>Columba livia</i>	Rock Pigeon	นกพิราบ
<i>Geopelia striata</i>	Zebra Dove	นกเขาชวา
<i>Streptopelia chinensis</i>	Spotted Dove	นกเขาใหญ่
<i>Streptopelia tranquebarica</i>	Red Collared-Dove	นกเขาไฟ
<i>Treron curvirostra</i>	Thick-billed Pigeon	นกเขาเปลาัรรวมตา, นกเขาเปลาั
Order Gruiformes		อันดับนกกระเรียน
Family Rallidae		วงศ์นกอัญชัน
<i>Amauornis phoenicurus</i>	White-breasted Waterhen	นกกวัก
<i>Fulica atra</i>	Common Coot	นกคุด
<i>Gallicrex cinerea</i>	Watercock	นกอีลุ้ม
<i>Gallinula chloropus</i>	Common Moorhen	นกอีล้ำ
<i>Gallirallus striatus</i>	Slaty-breasted Rail	นกอัญชันอกเทา
<i>Porphyrio porphyrio</i>	Purple Swampen	นกอีโก้
<i>Porzana cinerea</i>	White-browed Crake	นกอัญชันคิ้วขาว
<i>Porzana fusca</i>	Ruddy-breasted Crake	นกหนูแดง
<i>Porzana pusilla</i>	Baillon's Crake	นกอัญชันเล็ก
<i>Rallus aquaticus</i>	Water Rail	นกอัญชันอกสีไพล
Order Ciconiiformes		อันดับนกกระสา
Family Scolopacidae		วงศ์นกปากซ่อม
Subfamily Scolopacinae		วงศ์ย่อยนกปากซ่อม
<i>Gallinago gallinago</i>	Common Snipe	นกปากซ่อมหางพัด
<i>Gallinago stenura</i>	Pintail Snipe	นกปากซ่อมหางเข็ม
Subfamily Tringinae		วงศ์ย่อยนกทะเล
<i>Actitis hypoleucos</i>	Common Sandpiper	นกเด้าดิน

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R	4,5	-	-	-	-	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	5	/	-	-	/	/	-
R	4,5	/	/	/	/	/	-
R	5	-	-	-	-	-	X
R	3,4,5	/	-	-	/	/	-
N	1,2	/	/	/	/	/	-
R,B,NT	2,3	/	/	/	/	/	-
R,N	2,3	/	/	/	/	/	-
R,N	4,5,2	-	-	-	/	/	-
R	2,3	/	/	/	/	/	-
R	2,3	/	-	-	/	/	-
R,N	2,3	/	-	-	/	/	-
N	2	/	/	-	-	-	-
N	2	-	-	-	-	/	-
N	2,5	/	-	-	/	/	-
N	2,5	-	-	-	/	/	-
N	1,2	-	-	-	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
<i>Arenaria interpres</i>	Ruddy Turnstone	นกพลิกหิน
<i>Calidris ferruginea</i>	Curlew Sandpiper	นกชายเลนปากโค้ง
<i>Calidris temminckii</i>	Temminck's Stint	นกสตินท์อกเทา
<i>Limosa limosa</i>	Black-tailed Godwit	นกปากแอนหางดำ
<i>Phalaropus lobatus</i>	Red-necked Phalarope	นกलयทะเลคอแดง
<i>Tringa erythropus</i>	Spotted Redshank	นกทะเลขาแดงลายจุด
<i>Tringa glareola</i>	Wood Sandpiper	นกชายเลนน้ำจืด
<i>Tringa nebularia</i>	Common Greenshank	นกทะเลขาเขียว
<i>Tringa stagnatilis</i>	Marsh Sandpiper	นกชายเลนบึง
<i>Tringa totanus</i>	Common Redshank	นกทะเลขาแดงธรรมดา
Family Rostratulidae		วงศ์นกโป่งวิด
<i>Rostratula benghalensis</i>	Greater Painted-snipe	นกโป่งวิด
Family Jacanidae		วงศ์นกพริก
<i>Hydrophasianus chirurgus</i>	Pheasant-tailed Jacana	นกอีแจว
<i>Metopidius indicus</i>	Bronze-winged Jacana	นกพริก
Family Burhinidae		วงศ์นกกระแตผี
<i>Burhinus oedicnemus</i>	Eurasian Thick-knee	นกกระแตผีเล็ก
<i>Burhinus recurvirostris</i>	Great Thick-knee	นกกระแตผีใหญ่
Family Charadriidae		วงศ์นกหัวโต
Subfamily Recurvirostrinae		วงศ์ย่อยนกตีนเทียน
<i>Himantopus himantopus</i>	Black-winged Stilt	นกตีนเทียน
<i>Recurvirostra avosetta</i>	Pied Avocet	นกชายเลนปากงอน
Subfamily Charadriinae		วงศ์ย่อยนกหัวโต
<i>Charadrius alexandrinus</i>	Kentish Plover	นกหัวโตขาวดำ
<i>Charadrius dubius</i>	Little Ringed Plover	นกหัวโตขาเหลือง
<i>Charadrius leschenaultii</i>	Greater Sand Plover	นกหัวโตทรายใหญ่
<i>Charadrius mongolus</i>	Lesser Sand Plover	นกหัวโตทรายเล็ก
<i>Pluvialis fulva</i>	Pacific Golden-Plover	นกหัวโตหลังจุดสีทอง
<i>Vanellus cinereus</i>	Grey-headed Lapwing	นกกระแตหัวเทา
<i>Vanellus indicus</i>	Red-wattled Lapwing	นกกระแตแต้แว๊ด

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
N	2,3	-	-	-	/	-	-
N	2,3	-	-	-	/	-	-
N	2,3	-	-	-	/	-	-
N	2,3,5	-	-	-	/	-	-
P	2,3	-	-	-	/	-	-
N	2,3,5	-	-	-	/	-	-
N	2,5	/	/	/	/	/	-
N	2,5	-	-	-	/	/	-
N	2,5	-	-	-	-	/	-
N	2,5	-	-	-	/	/	-
R	3,4,5	-	-	-	-	/	-
R,N	2,3	/	/	/	/	/	-
R	2	/	/	/	/	/	-
R,NT	5	-	-	-	-	-	X
R,CR	5	/	-	-	-	-	-
R,N	2,3,5	-	-	-	/	/	-
N	5	-	-	-	-	/	-
N	5	/	-	-	/	/	-
R,N	3,5	-	-	-	/	/	-
N	3,5	-	-	-	/	-	-
N	1,2,5	-	-	-	/	-	-
N	2,5	/	-	-	/	-	-
N	5	/	-	-	/	-	-
R	5	/	/	/	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
<i>Vanellus vanellus</i>	Northern Lapwing	นกกระแตหอน
Family Glareolidae		วงศ์นกแอ่นทุ่ง
Subfamily Glareolinae		วงศ์ย่อยนกแอ่นทุ่ง
<i>Glareola lactea</i>	Small Pratincole	นกแอ่นทุ่งเล็ก
<i>Glareola maldivarum</i>	Oriental Pratincole	นกแอ่นทุ่งใหญ่
Family Laridae		วงศ์นกนางนวล
Subfamily Larinae		วงศ์ย่อยนกนางนวล
Tribe Sternini		เหล่านกนางนวลแกลบ
<i>Larus argentatus</i>	Herring Gull	นกนางนวลเฮอริ่ง
<i>Larus brunnicephalus</i>	Brown-headed Gull	นกนางนวลธรรมดา
<i>Larus ridibundus</i>	Common Black-headed Gull	นกนางนวลขอบปากขาว
Tribe Larini		เหล่านกนางนวล
<i>Chlidonias hybridus</i>	Whiskered Tern	นกนางนวลแกลบเคราขาว
<i>Chlidonias leucopterus</i>	White-winged Tern	นกนางนวลแกลบดำปากขาว
<i>Gelochelidon nilotica</i>	Gull-billed Tern	นกนางนวลแกลบปากหนา
<i>Sterna albifrons</i>	Little Tern	นกนางนวลแกลบเล็ก
<i>Sterna aurantia</i>	River Tern	นกนางนวลแกลบแม่น้ำ
<i>Sterna hirundo</i>	Common Tern	นกนางนวลแกลบธรรมดา
Family Accipitridae		วงศ์เหยี่ยว
Subfamily Accipitrinae		วงศ์ย่อยเหยี่ยว
<i>Accipiter badius</i>	Shikra	เหยี่ยวนกเขาชิเครา
<i>Aquila clanga</i>	Greater Spotted Eagle	นกอินทรีปีกลาย
<i>Aquila heliaca</i>	Imperial Eagle	นกอินทรีหัวโหล่ขาว
<i>Aviceda leuphotes</i>	Black Baza	เหยี่ยวกิ้งก่าสีดำ
<i>Circus melanoleucos</i>	Pied Harrier	เหยี่ยวต่างดำขาว
<i>Circus spilonotus</i>	Eastern Marsh-Harrier	เหยี่ยวทุ่ง
<i>Elanus caeruleus</i>	Black-shouldered Kite	เหยี่ยวขาว
<i>Haliastur indus</i>	Brahminy Kite	เหยี่ยวแดง
<i>Milvus migrans</i>	Black Kite	เหยี่ยวดำ

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
N	1,5	-	-	-	/	-	-
R	3,5	-	-	-	/	/	-
B	4,5	/	-	-	/	/	-
N	1	-	-	-	/	-	-
N	1	/	/	/	/	-	-
N	1	/	-	-	/	-	-
N	1	/	-	/	/	-	-
N	1	-	-	-	/	-	-
N	3	/	/	-	/	-	-
R,N	1	-	-	-	/	-	-
R	1	-	-	-	/	-	-
N	1	-	-	-	-	-	X
R,N	3,4,5	-	-	-	/	-	-
N,EN	4,5	-	-	-	/	-	-
N,EN	4,5	-	-	-	-	-	X
R,N	4,5	-	-	-	-	/	-
N	4,5	/	-	-	/	/	-
N	4,5	/	/	/	/	/	-
R	5	/	-	-	/	/	-
R,NT	1,4,5	-	-	-	/	-	-
R,NT	4,5	/	/	/	/	-	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
<i>Spilornis cheela</i>	Crested Serpent-Eagle	เหยี่ยวรุ้ง
Subfamily Pandioninae		วงศ์เหยี่ยวออสเปรย์
<i>Pandion haliaetus</i>	Osprey	เหยี่ยวออสเปรย์
Family Falconidae		วงศ์เหยี่ยวเล็ก
<i>Falco peregrinus</i>	Peregrine Falcon	เหยี่ยวเพเรกริน
<i>Falco tinnunculus</i>	Common Kestrel	เหยี่ยวkestrel
Family Podicipedidae		วงศ์นกเป็ดผี
<i>Podiceps cristatus</i>	Great Crested Grebe	นกเป็ดผีใหญ่
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Little Grebe	นกเป็ดผีเล็ก
Family Anhingidae		วงศ์นกแอ่น
<i>Anhinga melanogaster</i>	Oriental Darter	นกแอ่น
Family Phalacrocoracidae		วงศ์นกกระสา
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Great Cormorant	นกกระสาใหญ่
<i>Phalacrocorax fuscicollis</i>	Indian Cormorant	นกกระสาปากยาว
<i>Phalacrocorax niger</i>	Little Cormorant	นกกระสาเล็ก
Family Ardeidae		วงศ์นกยาง
<i>Ardea cinerea</i>	Grey Heron	นกกระสาขาว
<i>Ardea purpurea</i>	Purple Heron	นกกระสาแดง
<i>Ardeola bacchus</i>	Chinese Pond-Heron	นกยางกรอกพันธุ์จีน
<i>Botaurus stellaris</i>	Great Bittern	นกยางแดงใหญ่
<i>Bubulcus ibis</i>	Cattle Egret	นกยางควาย
<i>Casmerodius albus</i>	Great Egret	นกยางโทนใหญ่
<i>Dupetor flavicollis</i>	Black Bittern	นกยางดำ
<i>Egretta garzetta</i>	Little Egret	นกยางเขียว
<i>Ixobrychus cinnamomeus</i>	Cinnamon Bittern	นกยางไฟธรรมดา
<i>Ixobrychus eurhythmus</i>	Schrenck's Bittern	นกยางไฟหัวเทา
<i>Ixobrychus sinensis</i>	Yellow Bittern	นกยางไฟหัวดำ
<i>Mesophoyx intermedia</i>	Intermediate Egret	นกยางโทนน้อย
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Black-crowned Night-Heron	นกเขวก

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R	3,4,5	-	-	-	/	-	-
N	4,5	/	-	-	/	-	-
R,N	4,5	-	-	-	/	-	-
N	4,5	-	-	-	/	-	-
V	1,2	/	/	/	-	-	-
R	1,2	-	-	-	/	/	-
R,CR	1	-	-	-	/	/	-
R,N,EN	1	-	-	-	-	-	X
R,VU	1	-	-	-	/	-	-
R	1	-	-	-	/	/	-
N,R,EN	1,2,4,5	/	/	-	/	/	-
N,R,EN	2,3,4,5	/	/	-	/	/	-
N	2,3,4,5	/	-	/	/	/	-
N,NT	3	-	-	-	/	-	-
R,N	2,5	/	/	/	/	/	-
R,N	2,5	/	-	-	/	/	-
B,N	2,1	/	/	/	/	/	-
R,N	2,5	/	-	/	/	/	-
R,N	2,3,5	/	/	/	/	/	-
P,NT	2,3	/	-	/	/	/	-
R,N	2,3	/	/	/	/	/	-
N	1,2,5	/	-	/	/	/	-
R,N	1,5	-	-	-	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
Family Threskiornithidae		วงศ์นกช้อนหอย
<i>Plegadis falcinellus</i>	Glossy Ibis	นกช้อนหอยดำเหลือบ
<i>Threskiornis melanocephalus</i>	Black-headed Ibis	นกช้อนหอยขาว, นกกุลา
Family Pelecanidae		วงศ์นกกระทุง
<i>Pelecanus philippensis</i>	Spot-billed Pelican	นกกระทุง
Family Ciconiidae		วงศ์นกกระสา
<i>Anastomus oscitans</i>	Asian Openbill	นกปากห่าง
<i>Leptoptilos dubius</i>	Greater Adjutant	นกตะกราม
<i>Mycteria leucocephala</i>	Painted Stork	นกกาบบัว
Order Passeriformes		อันดับนกจับคอน
Family Laniidae		วงศ์นกอีเสือ
<i>Lanius collurioides</i>	Burmese Shrike	นกอีเสือหลังแดง
<i>Lanius cristatus</i>	Brown Shrike	นกอีเสือสีน้ำตาล
<i>Lanius schach</i>	Long-tailed Shrike	นกอีเสือหัวดำ
<i>Lanius tigrinus</i>	Tiger Shrike	นกอีเสือลายเสือ
Family Corvidae		วงศ์นกอีกา
Subfamily Corvinae		วงศ์ย่อยนกอีกา
Tribe Corvini		เหล่านกอีกา
<i>Corvus macrorhynchos</i>	Large-billed Crow	อีกา
<i>Crypsirina temia</i>	Racket-tailed Treepie	นกกาแวน
<i>Dendrocitta vagabunda</i>	Rufous Treepie	นกกะลิงเขียด
Tribe Artamini		เหล่านกแอ่นพง
<i>Artamus fuscus</i>	Ashy Wood-swallow	นกแอ่นพง
Tribe Oriolini		เหล่านกขมิ้น
<i>Oriolus chinensis</i>	Black-naped Oriole	นกขมิ้นท้ายทอยดำ
Subfamily Dicurinae		วงศ์ย่อยนกแซงแซว
Tribe Rhipidurini		เหล่านกอีแพรด
<i>Rhipidura javanica</i>	Pied Fantail	นกอีแพรดแถบอกดำ
Tribe Dicurini		เหล่านกแซงแซว
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	Ashy Drongo	นกแซงแซวสีเทา

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
V,NT	3,4,5	-	-	-	-	/	-
R,N	3,4,5	-	-	-	-	/	-
R,N,CR	1,2	-	-	-	/	/	-
R,B,NT	5	/	-	/	/	/	-
N,CR	1,2	-	-	-	-	-	X
R,N,EN	2,3	-	-	-	-	/	-
R,N	5	-	-	-	-	/	-
N	5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	/	/	/	/	/	-
P	5	-	-	-	/	-	-
R	5	-	-	-	/	/	-
R	5	-	-	-	-	/	-
R	5	-	-	-	-	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R,N	4,5	-	-	-	-	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R,N	5	-	-	-	-	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
<i>Dicrurus macrocercus</i>	Black Drongo	นกแซงแซวหางปลา
Tribe Monachini		เหล่านกแซวสวรรค์
<i>Hypothymis azurea</i>	Black-naped Monarch	นกจับแมลงจุกดำ
<i>Terpsiphone paradisi</i>	Asian Paradise-flycatcher	นกแซวสวรรค์
Subfamily Aegithininae		วงศ์ย่อยนกขมิ้นน้อย
<i>Aegithina tiphia</i>	Common Iora	นกขมิ้นน้อยธรรมดา
Family Muscicapidae		วงศ์นกจับแมลง
Subfamily Turdinae		วงศ์ย่อยนกเดินดง
<i>Monticola solitarius</i>	Blue Rock-Thrush	นกกระเบื้องผา
Subfamily Muscicapinae		วงศ์ย่อยนกจับแมลง
Tribe Muscicapini		เหล่านกจับแมลง
<i>Culicicapa ceylonensis</i>	Grey-headed Canary Flycatcher	นกจับแมลงหัวเทา
<i>Cyornis banyumas</i>	Hill Blue Flycatcher	นกจับแมลงค่อน้ำตาลแดง
<i>Ficedula parva</i>	Red-throated Flycatcher	นกจับแมลงคอแดง
<i>Ficedula zanthopygia</i>	Yellow-rumped Flycatcher	นกจับแมลงตะโพกเหลือง
<i>Muscicapa dauurica</i>	Asian Brown Flycatcher	นกจับแมลงสีน้ำตาล
<i>Muscicapa ferruginea</i>	Ferruginous Flycatcher	นกจับแมลงสีน้ำตาลแดง
Tribe Saxicolini		เหล่านกยอดหญ้า
<i>Copsychus saularis</i>	Oriental Magpie-Robin	นกกาชเชนบ้าน
<i>Luscinia calliope</i>	Siberian Rubythroat	นกคอทับทิม
<i>Luscinia pectoralis</i>	White-tailed Rubythroat	นกคอทับทิมอกดำ
<i>Luscinia svecica</i>	Bluethroat	นกคออมรกต
<i>Saxicola caprata</i>	Pied Bushchat	นกยอดหญ้าสีดำ
<i>Saxicola jerdoni</i>	Jerdon's Bushchat	นกยอดหญ้าหลังดำ
<i>Saxicola torquata</i>	Common Stonechat	นกยอดหญ้าหัวดำ
Family Sturnidae		วงศ์นกเอี้ยง
<i>Acridotheres grandis</i>	White-Vented Myna	นกเอี้ยงหงอน, นกเอี้ยงดำ
<i>Acridotheres tristis</i>	Common Myna	นกเอี้ยงสาริกา

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R,N	3,4,5	/	-	-	/	/	-
R,N	4,5	-	-	-	/	/	-
R,N	4,5	-	-	-	-	-	X
R	5	-	-	-	-	/	-
R,N	4,5	-	-	-	/	/	-
R,N	4,5	-	-	-	/	-	-
R,N	4,5	-	-	-	/	-	-
N	4,5	-	-	-	/	/	-
P	4,5	-	-	-	/	-	-
R,N	4,5	-	-	-	/	/	-
P	4,5	-	-	-	/	-	-
R	3,5	/	-	-	/	/	-
N	3,5	/	-	-	/	/	-
N	3,4,5	-	-	-	/	-	-
N	5	/	-	-	/	-	-
R	4,5	-	-	-	-	/	-
R	4,5	-	-	-	/	-	-
R,N	3,4,5	/	-	-	/	/	-
R	4,5	/	-	-	/	/	-
R	4,5	/	-	/	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
<i>Sturnus burmannicus</i>	Vinous-breasted Starling	นกกิ้งโครงหัวสีนวล
<i>Sturnus contra</i>	Asian Pied Starling	นกเอี้ยงต่าง
<i>Sturnus malabaricus</i>	Chestnut-tailed Starling	นกกิ้งโครงแถบหัวเทา
<i>Sturnus nigricollis</i>	Black-collared Starling	นกกิ้งโครงคอดำ
<i>Sturnus sinensis</i>	White-shouldered Starling	นกกิ้งโครงแถบปีกขาว
<i>Sturnus sturninus</i>	Purple-backed Starling	นกกิ้งโครงแถบหลังม่วงดำ
<i>Sturnus vulgaris</i>	Common Starling	นกกิ้งโครงพันธุ์ยุโรป
Family Hirundidae		วงศ์นกนางแอ่น
Subfamily Pseudochelidoninae		วงศ์ย่อยนกนางแอ่นเทียม
<i>Eurochelidon sirintarae</i>	White-eyed River-Martin	นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร
Subfamily Hirundininae		วงศ์ย่อยนกนางแอ่น
<i>Hirundo daurica</i>	Red-rumped Swallow	นกนางแอ่นตะโพกแดง
<i>Hirundo rustica</i>	Barn Swallow	นกนางแอ่นบ้าน
<i>Hirundo tahitica</i>	Pacific Swallow	นกนางแอ่นแปซิฟิก
<i>Riparia riparia</i>	Sand Martin	นกนางแอ่นทรายสร้อยคอดำ
Family Pycnonotidae		วงศ์นกปรอด
<i>Pycnonotus aurigaster</i>	Sooty-headed Bulbul	นกปรอดหัวสีเข้ม
<i>Pycnonotus blanfordi</i>	Streak-eared Bulbul	นกปรอดสวน
<i>Pycnonotus goiavier</i>	Yellow-vented Bulbul	นกปรอดหน้าขาว
<i>Pycnonotus jocosus</i>	Red-whiskered Bulbul	นกปรอดหัวโขน
Family Cisticolidae		วงศ์นกยอดข้าว
<i>Prinia flaviventris</i>	Yellow-bellied Prinia	นกกระจุบหน้าท้องเหลือง
<i>Prinia hodgsonii</i>	Grey-breasted Prinia	นกกระจุบหน้าอกเทา
<i>Prinia inornata</i>	Plain Prinia	นกกระจุบหน้าสีเรียบ
<i>Prinia rufescens</i>	Rufescent Prinia	นกกระจุบหน้าสีข้างแดง
<i>Cisticola juncidis</i>	Zitting Cisticola	นกยอดข้าวหางแพนลาย
Family Sylviidae		วงศ์นกกระจ๊อย
Subfamily Acrocephalinae		วงศ์ย่อยนกพง
<i>Acrocephalus aedon</i>	Thick-billed Warbler	นกพงปากหนา
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Great Reed-Warbler	นกพงใหญ่พันธุ์ญี่ปุ่น

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R	4,5	-	-	-	/	-	-
R	4,5	/	/	-	/	/	-
R,N	4,5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	/	-	-	/	/	-
N	5	-	-	-	/	-	-
P	5	-	-	-	-	-	X
N	5	-	-	-	/	-	-
R,CR	4,5	-	-	-	-	-	X
N	4,5	-	-	-	/	/	-
R,N	4,5	/	/	/	/	/	-
R	4,5	-	-	-	-	-	-
N	4,5	-	-	-	/	/	-
R	5	/	-	-	/	/	-
R	5	/	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	5	-	-	-	-	/	-
R	3,4,5	-	-	-	/	/	-
R	3,4,5	-	-	-	-	/	-
R	3,4,5	/	/	/	/	/	-
R	3,4,5	-	-	-	-	/	-
R	3,4,5	/	-	-	/	/	-
N	3,4,5	/	/	-	/	/	-
N	3,4,5	/	-	-	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
<i>Acrocephalus bistrigiceps</i>	Black-browed Reed-Warbler	นกพงคิ้วดำ
<i>Acrocephalus concinens</i>	Blunt-winged Warbler	นกพงนาพันธุจีน
<i>Acrocephalus stentoreus</i>	Clamorous Reed-Warbler	นกพงใหญ่พันธุอินเดีย
<i>Locustella certhiola</i>	Pallas's Grasshopper- Warbler	นกพงดักแด้นท้ายทอยสีเทา
<i>Locustella lanceolata</i>	Lanceolated Warbler	นกพงดักแด้นอกลาย
<i>Orthotomus sutorius</i>	Common Tailorbird	นกกระจิบธรรมดา
<i>Phylloscopus borealis</i>	Arctic Warbler	นกกระจิดขั้วโลกเหนือ
<i>Phylloscopus coronatus</i>	Eastern Crowned-Warbler	นกกระจิดหัวมงกุฎ
<i>Phylloscopus fuscatus</i>	Dusky Warbler	นกกระจิดสีคล้ำ
<i>Phylloscopus inornatus</i>	Inornate Warbler	นกกระจิดธรรมดา
<i>Phylloscopus ricketti</i>	Sulphur-breasted Warbler	นกกระจิดคิ้วดำท้องเหลือง
<i>Seicercus burkii</i>	Golden-pectacted Warbler	นกกระจอยวงตาสีทอง
Subfamily Megalurinae		วงศ์ย่อยนกหางนาค
<i>Megalurus palustris</i>	Striated Grassbird	นกหางนาค
Subfamily Sylviinae		วงศ์ย่อยนกคอกขาวน้อย
Tribe Timaliini		เหล่านกกินแมลง
<i>Chrysomma sinense</i>	Yellow-eyed Babbler	นกกินแมลงตาเหลือง
Family Alaudidae		วงศ์นกจาบฝน
<i>Alauda gulgula</i>	Oriental Skylark	นกจาบฝนเสียงสวรรค์
<i>Mirafra assamica</i>	Rufous-winged Bush lark	นกจาบฝนปีกแดง
Family Nectariniidae		วงศ์นกกินป्ली
Subfamily Nectarinae		วงศ์ย่อยนกกินป्ली
Tribe Dicaeini		เหล่านกกาฝาก
<i>Dicaeum agile</i>	Thick-billed Flowerpecker	นกกาฝากปากหนา
<i>Dicaeum cruentatum</i>	Scarlet-backed Flowerpecker	นกสีชมพูสวน

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
N	3,4	/	-	-	/	/	-
N	3,5	-	-	-	/	/	-
N	3,5	-	-	-	-	-	X
N	3,5	-	-	-	/	/	-
N	3,5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
N,P	3,4,5	-	-	-	/	/	-
N,P	3	-	-	-	-	/	-
N	2,3	-	-	-	/	/	-
N	3,4,5	-	-	-	/	/	-
N	4,5	-	-	-	/	-	-
N	5	-	-	-	/	-	-
R	3,4,5	/	/	/	/	/	-
R	3,5	-	-	-	-	/	-
R	4,5	-	-	-	-	-	X
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	3,4,5	-	-	-	-	/	-
R	3,4,5	-	-	-	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
Tribe Nectariniini		เหล่านกกินปลี
<i>Anthreptes malacensis</i>	Brown-throated Sunbird	นกกินปลีคอสีน้ำตาล
<i>Nectarinia jugularis</i>	Olive-backed Sunbird	นกกินปลีอกเหลือง
Family Passeridae		วงศ์นกกระจอก
Subfamily Passeridae		วงศ์ย่อยนกกระจอก
<i>Passer domesticus</i>	House Sparrow	นกกระจอกใหญ่
<i>Passer flaveolus</i>	Plain-backed Sparrow	นกกระจอกตาล
<i>Passer montanus</i>	Eurasian Tree Sparrow	นกกระจอกบ้าน
Subfamily Motacillinae		วงศ์ย่อยนกเด้าลม
<i>Anthus cervinus</i>	Red-throated Pipit	นกเด้าดินอกแดง
<i>Anthus hodgsoni</i>	Olive-backed Pipit	นกเด้าดินสวน
<i>Anthus richardi</i>	Richard's Pipit	นกเด้าดินทุ่งใหญ่, นกเด้าดินทุ่ง
<i>Anthus rufulus</i>	Paddyfield Pipit	นกเด้าดินทุ่งเล็ก, นกเด้าดินทุ่งหญ้า
<i>Motacilla alba</i>	White Wagtail	นกขุ่มบาตร
<i>Motacilla cinerea</i>	Grey Wagtail	นกเด้าลมหลังเทา
<i>Motacilla citreola</i>	Citrine Wagtail	นกเด้าลมหัวเหลือง
<i>Motacilla flava</i>	Yellow Wagtail	นกเด้าลมเหลือง
Subfamily Ploceinae		วงศ์ย่อยนกกระจาป
<i>Ploceus hypoxanthus</i>	Asian Golden Weaver	นกกระจาปทอง
<i>Ploceus manyar</i>	Streaked Weaver	นกกระจาปลาย
<i>Ploceus philippinus</i>	Baya Weaver	นกกระจาปธรรมดา
Subfamily Estrildinae		วงศ์ย่อยนกกระที้ด
<i>Amandava amandava</i>	Red Avadavat	นกกระที้ดแดง
<i>Lonchura malacca</i>	Black-headed Munia	นกกระที้ดสีอิฐ
<i>Lonchura punctulata</i>	Scaly-breasted Munia	นกกระที้ดขี้หนู
<i>Lonchura striata</i>	White-rumped Munia	นกกระที้ดตะโพกขาว

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
R	3,4,5	-	-	-	-	/	-
R	3,4,5	-	-	-	/	/	-
R	5	-	-	-	/	/	-
R	5	/	-	-	/	/	-
R	5	/	-	-	/	/	-
N	5	-	-	-	/	-	-
N	4,5	-	-	-	/	/	-
R,N	5	/	-	-	/	-	-
R,N	5	-	-	-	-	/	-
N	5	/	-	-	/	/	-
N	5	/	/	/	/	/	-
N	4,5	-	-	-	/	-	-
N	5	-	-	-	/	/	-
R,VU	3,5	-	-	-	/	/	-
R,VU	3,5	/	-	-	/	/	-
R,NT	4,5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-
R	3,5	/	-	-	/	/	-
R	4,5	-	-	-	/	/	-

แสดงรายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิด	Common Name	ชื่อไทย
Family Fringillidae		วงศ์นกกระจาบบึงบอระเพ็ด
Subfamily Emberizinae		วงศ์ย่อยนกกระจาบบึงบอระเพ็ดเล็ก
<i>Emberiza aureola</i>	Yellow-breasted Bunting	นกกระจาบบึงบอระเพ็ดเหลือง
<i>Emberiza fucata</i>	Chestnut-eared Bunting	นกกระจาบบึงบอระเพ็ดหัวเทา
จำนวน	238	

- ที่มา: 1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสุดท้าย การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. เมษายน 2537.
- 2 โอภาส ขอบเขตต์. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. นกในบึงบอระเพ็ด. 2541
- 3 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. พฤศจิกายน 2545

จากการศึกษาในปี พ.ศ. ต่างๆ (ต่อ)

สถานภาพ	แหล่งที่ อยู่อาศัย	ปี 2525 ¹	ปี 2534 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2541 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
N	5	-	-	-	/	/	-
N	5	-	-	-	-	/	-
		79	31	33	187	151	18

หมายเหตุ : การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม หนังสือปักชีวิทยาภาคสนาม ภาควิชา
ชีวิวิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดย โอภาส ขอบเขตต์
เป็นสำคัญ

ภาคผนวก ค

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545

สถานภาพ : / พบ, - ไม่พบ,

X เคยพบแต่ปัจจุบันสูญพันธุ์ไปจากบึงบอระเพ็ดแล้ว

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
Order Anguilliformes		
Family Anguillidae	Freshwater eels	วงศ์ปลาตุหนา
<i>Anguilla bicolor</i>	Indonesian shortfin eel	ปลาตุหนา, ปลาไหลหูดำ
Order Athiriniiformes		
Family Phallostethidae		วงศ์ปลาบูโง
<i>Phenacostethus smithi</i>	Smith's priapium fish	ปลาบูโง
Order Beloniformes		
Family Belonidae	Needlefishes	วงศ์ปลากระทุงเหว
<i>Xenentodon cancila</i>	Freshwater garfish	ปลากระทุงเหว, ปลากระทุงเหวเมือง
Family Hemiramphidae	Halfbeaks	วงศ์ปลาเข็ม
<i>Dermogenys pusillus</i>	Wrestling halfbeak	ปลาเข็ม
<i>Dermogenys siamensis</i>		ปลาเข็มหม้อ, ปลาเข็ม
<i>Zenarchopterus ectuntio</i>		ปลาตบเต้า
Family Cyprinidae		
<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>		ลิ้น, ลิ้นฮื้อ, เล่งฮื้อ
Family Adrianichthyidae	Ricefishes	วงศ์ปลาชีวข้าวสาร
<i>Oryzias minutillus</i>	Dwarf medaka	ปลาชีวข้าวสารแคระ, ปลาชีวข้าวสาร
Order Clupeiformes		
Family Clupeidae	Herrings, sardines, menhadens, shads	วงศ์ปลาหลังเขียว
<i>Clupeichthys goniognathus</i>	Sumatran river sprat	ปลาชีวแก้ว
<i>Clupeoides borneensis</i>	Borneo river sprat	ปลาไต้ตันหางดอก
<i>Corica laciniata</i>	Bangkok river sprat	ปลาชีวแก้ว

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545

ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	-	X
/	/	/	/	/	/	
/	-	/	-	-	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	/	/	
-	/	-	-	-	/	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
Family Engraulidae	Anchovies	วงศ์ปลาแมว
<i>Coilia lindmani</i>	Lindman's grenadier anchovy	ปลาหางไก่
<i>Lycothrissa crocodilus</i>	Sabretoothed thryssa	ปลาแมวเขี้ยว
<i>Setipinna melanochir</i>	Dusky-hairfin anchovy	ปลาแมวหูดำ
<i>Thryssa hamiltonii</i>	Hamilton's thryssa	ปลาแมว
Order Cypriniformes		
Family Cobitidae	Loaches	วงศ์ปลาหมู
<i>Acanthopsis</i> sp.	Horesface loach	ปลารากกล้วย
<i>Acanthopsis</i> spp.		ปลารากกล้วย, ปลาช่อนทราย
<i>Botia beauforti</i>	Sportted loach	ปลาหมูจุด
<i>Botia helodes</i>	Tiger botia	ปลาหมูข้างลาย
<i>Botia modesta</i>	Yellow-tail botia	ปลาหมูขาว
<i>Botia morleti</i>	Skunk botia	ปลาหมูคอก
<i>Lepidocephalichthys furcatus</i>		ปลาอี๊ด
<i>Lepidocephalichthys hasselti</i>		ปลาอี๊ด
<i>Lepidocephalichthys</i> sp.		ปลาเขา, ปลาอี๊ด
<i>Pangio anguillaris</i>	Loach	ปลาสายทอง
Family Cyprinidae	Minnows or carps	วงศ์ปลาตะเพียน, ชิว, สร้อย
<i>Albulichthys albuloides</i>		ปลาตะโกกหน้าสั้น
<i>Amblypharyngodon chulabhornae</i>		ปลาชิวเจ้าฟ้าจุฬาภรณ์
<i>Amblyrhynchichthys truncatus</i>		ปลาตามิน
<i>Balantiocheilos melanopterus</i>	Tricolor sharkminnow	ปลาหางไหม้
<i>Barbodes altus</i>	Red tailed, tinfoil barb	ปลาตะเพียนทอง
<i>Barbodes gonionotus</i>	Java barb	ปลาตะเพียนขาว
<i>Barbichthys nitidus</i>		ปลาหางบัว
<i>Barbonymus schwanenfeldii</i>	Tinfoil barb	ปลากะแห
<i>Rasbora urophthalmoides</i>	Least rasbora	ปลาชิวหนู
<i>Catlocarpio siamensis</i>	Giant barb	ปลากะโห้
<i>Chela caeruleostigmata</i>	Leaping barb	ปลาทองพลุ
<i>Cirrhinus caudimaculatus</i>		ปลาสร้อยหลอด

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	/	-	
/	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	-	-	X
-	/	-	-	/	/	
/	/	-	/	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	/	-	/	/	
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	-	

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
<i>Cirrhinus chinensis</i>		ปลาปักแตง
<i>Cirrhinus microlepis</i>	Small scale mud carp	ปลานวลจันทร์น้ำจืด
<i>Cirrhinus moritorea</i>	Mrigal	ปลานวลจันทร์เทศ
<i>Cosmochilus harmandi</i>		ปลาตะกาศ
<i>Crossocheilus reticulatus</i>	Lady finger nail fish	ปลาเล็บมือนาง
<i>Crossocheilus siamensis</i>	Siamese algae-eater	ปลาเล็บมือนาง
<i>Cyclocheilichthys apogon</i>	Beardless barb	ปลาไส้ตันแดง
<i>Cyclocheilichthys armatus</i>		ปลาไส้ตันขาว
<i>Cyclocheilichthys enoplos</i>		ปลาตะโกก
<i>Cyclocheilichthys heteronema</i>		ปลากะทิ
<i>Cyclocheilichthys lagleri</i>		ปลาไส้ตัน
<i>Cyclocheilichthys repasson</i>		ปลาไส้ตันตาขาว
<i>Cyprinus carpio carpio</i>	Common carp	ปลาไน, ปลาหลีฮื้อ
<i>Dangila spilopeura</i>		ปลาสร้อยลูกกล้วย, ปลามะลิเลื้อย, ปลาซ่า
<i>Epalzeorhynchus bicolor</i>	Redtail sharkminnow	ปลาทรงเครื่อง
<i>Epalzeorhynchus frenatus</i>		ปลากาแดง
<i>Esomous metallicus</i>	Striped flying barb	ปลาชีวนวดยาว
<i>Hampala dispar</i>		ปลากะสูบจุด
<i>Hampala macrolepidota</i>	Hampala barb	ปลากะสูบขีด
<i>Henicorhynchus caudiguttatus</i>		ปลาสร้อยน้ำเงิน
<i>Henicorhynchus cryptopogon</i>		ปลาสร้อยหลังขน
<i>Henicorhynchus siamensis</i>	Siamese mud carp	ปลาสร้อยขาว, ปลาสร้อยหัวกลม
<i>Hypsibarbus wetmorei</i>		ปลาตะพาก
<i>Labeo dyocheilus</i>		ปลาบัว
<i>Labeo rohita</i>	Rohu	ปลาเยือกเทศ, ปลาโรฮู่
<i>Labeo sp.</i>		ปลากาแดง
<i>Labiobarbus leptocheila</i>		ปลาสร้อยลูกกล้วย, ปลาซ่า
<i>Labochilos rhabdoura</i>		ปลาสร้อยหลอด
<i>Leptobarbus hoeveni</i>	Mad barb	ปลาบ้า

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
/	/	/	/	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	-	/	X
/	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	/	/	/	/	/	
/	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	/	-	-	
-	-	-	/	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
/	-	/	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
/	/	-	/	/	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	
-	/	-	-	-	-	
/	/	/	-	-	-	
-	/	/	-	-	/	
-	-	-	-	/	-	

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
<i>Luciosoma bleekeri</i>		ปลาฉิวอ่าว, ปลาอ่าว
<i>Macrochirichthys macrochirus</i>		ปลาผีพร้า
<i>Morulus chrysophekadion</i>	Black sharkminnow	ปลากาดำ
<i>Mystacoleucus marginatus</i>		ปลาหนามหลัง, ปลาชื่อยอก
<i>Osteochilus hasselti</i>	Silver sharkminnow	ปลาสร้อยนกเขา
<i>Osteochilus lini</i>		ปลาสร้อยนกเขาน้ำหมอง
<i>Osteochilus melanopleurus</i>		ปลาพรหมหัวเหม็น, ปลาพรหม
<i>Osteochilus microcephalus</i>	Waander's bony lipper barb	ปลาร่องไม้ดัด
<i>Osteochilus schlegelii</i>		ปลาสร้อยบัว, ปลาบัว
<i>Osteochilus sp.</i>		ปลาสร้อย
<i>Oxygaster pointoni</i>		ปลาแปบยาว, ปลาแปบ
<i>Parachela maculicauda</i>		ปลาแปบหางดอก
<i>Parachela oxygastroides</i>	Glass fish	ปลาแปบ
<i>Parachela siamensis</i>		ปลาแปบขาว
<i>Paralaubuca harmandi</i>		ปลาแปบควาย
<i>Paralaubuca riveroi</i>		ปลาแปบนวล
<i>Paralaubuca typus</i>		ปลาแปบขาว
<i>Probarbus jullieni</i>	Isok barb	ปลาอีสกทอง, ปลาอีสก
<i>Puntioplites proctozysron</i>		ปลากะมั่ง
<i>Puntius brevis</i>		ปลาตะเพียนทราย
<i>Raiamas guttatus</i>	Burmese trout	ปลานางอ่าว, ปลาอ้ายอ่าว
<i>Puntius leiacanthus</i>		ปลาตะเพียนทราย
<i>Rasbora argyroteenia</i>	Silver rasbora	ปลาฉิว
<i>Rasbora aurotaenia</i>	Pale rasbora	ปลาฉิว
<i>Rasbora borapetensis</i>	Blackline rasbora	ปลาฉิวหางแดง
<i>Rasbora daniconius</i>	Slender rasbora	ปลาฉิวควายพม่า
<i>Rasbora myersi</i>	Silver rasbora	ปลาฉิวควาย
<i>Rasbora tornieri</i>	Yellowtail rasbora	ปลาฉิวควายหางไหม้, ปลาฉิวควาย
<i>Rasbora trilineata</i>	Three-lined rasbora	ปลาฉิวหางกรรไกร
<i>Sikukia stejnegeri</i>		ปลาน้ำฝายหลังดำ

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
/	/	/	/	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	/	-	-	-	-	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
/	/	/	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	/	-	-	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
/	/	/	/	-	-	
-	-	-	/	-	-	
-	/	-	/	-	-	
/	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
/	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	/	/	
/	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
<i>Systemus orphoides</i>	Red-cheek barb	ปลาแก้มช้ำ
<i>Systemus partipentazona</i>	Sumatran tiger barb	ปลาเสือสุมาตรา, ปลาเสือข้างลาย
<i>Thyrsocypris tonlesapensis</i>		ปลาชีวกะตัก
<i>Thynnichthys thynnoides</i>	White lady carp	ปลาเกล็ดดี, ปลาเรียงเกล็ด
Family Gyrinocheilidae	Algae eaters	วงศ์ปลาสร้อยน้ำผิ้ว
<i>Gyrinocheilus aymonieri</i>	Chinese algae-eater	ปลาสร้อยน้ำผิ้ว, ปลาลูกผิ้ว, ปลาเทศบาล
Order Cyprinodontiformes		
Family Aplocheilidae	Rivulines	วงศ์ปลาหัวตะกั่ว
<i>Aplocheilus panchax</i>	Blue panchax	ปลาหัวตะกั่ว
Order Gasterosteiformes		
Family Indostomidae	Dwarf Stickleback	วงศ์ปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ
<i>Indostomus paradoxus</i>	Armoured stickle back	ปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ
Family Syngnathidae	Pipefishes and seahorses	วงศ์ปลาจิ้มฟันจระเข้
<i>Doryichthys boaja</i>	Long-snouted pipefish	ปลาจิ้มฟันจระเข้ยักษ์
Order Osteoglossiformes		
Family Notopteridae	Featherbacks or knifefishes	วงศ์ปลากray
<i>Chitala chitala</i>	Clown knifefish	ปลากray
<i>Chitala lopis</i>	Giant featherback	ปลาสะตือ
<i>Chitala ornata</i>	Clown featherback	ปลากray
<i>Notopterus notopterus</i>	Bronze featherback	ปลาสรลาด
Order Perciformes		
Family Ambassidae	Asiatic glassfishes	วงศ์ปลาแบนแก้ว
<i>Parambassis apogonoides</i>	Iridescent glassy perchlet	ปลาอมใส่น้ำจืด
<i>Parambassis siamensis</i>	Siamese glassfish	ปลาแบนแก้ว
<i>Parambassis wolffii</i>	Duskyfin glassy perchlet	ปลาแบนแก้วยักษ์, ปลาเพ็ญ
Family Anabantidae	Climbing gouramies	วงศ์ปลาหมอ
<i>Anabas testudineus</i>	Climbing perch	ปลาหมอไทย, ปลาหมอ
Family Belontiidae	Gouramies	วงศ์ปลาสลิด, กัด, กริม
<i>Betta splendens</i>	Siamese fighting fish	ปลากัดไทย, ปลากัด

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
-	-	/	-	/	/	
/	-	-	/	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	/	/	
/	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
/	/	/	/	/	/	
-	-	-	-	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	-	-	-	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	-	-	-	-	/	X

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
<i>Trichogaster microlepis</i>	Moonlight gourami	ปลากะตัก, ปลากะตักนาง
<i>Trichogaster pectoralis</i>	Snakeskin gourami	ปลาเกล็ด, ปลาใบไม้
<i>Trichogaster trichopterus</i>	Three spot gourami	ปลากะตักหม้อ
<i>Trichopsis pumila</i>	Pygmy gourami	ปลากะตัก
<i>Trichopsis sp.</i>		ปลากะตัก
<i>Trichopsis vittatus</i>	Croaking gourami	ปลากะตักควาย
Family Channidae	Snakeheads	วงศ์ปลาช่อน
<i>Channa limbata</i>		ปลาช่อนก้าง, ปลาก้าง
<i>Channa lucius</i>		ปลากะตัก, ปลาช่อนก้าง
<i>Channa micropeltes</i>	Giant snakehead	ปลาชะโด, ปลาแมลงภู่
<i>Channa orientalis</i>	Walking snakehead	ปลากั้ง, ปลาก้าง
<i>Channa striata</i>	Snakehead murrel	ปลาช่อน
Family Cichlidae		
<i>Oreochromis niloticus</i>		ปลานิล
Family Colidae	Tigerperch	วงศ์ปลาเสือตอ
<i>Coius microlepis</i>	Finescale tigerfish	ปลาเสือตอ
Family Eleotrididae	Sleepers	วงศ์ปลานุ้ทราย
<i>Oxyeleotris marmoratus</i>	Marble sleeper	ปลานุ้ทราย
Family Gobiidae	Gobies	วงศ์ปลานุ้
<i>Brachygobius xanthomelas</i>		ปลานุ้เสือ
<i>Glossogobius sp.</i>		ปลานุ้
<i>Gobiopterus chuno</i>	Glass goby	ปลานุ้ใส
<i>Mugilogobius chulae</i>	Yellowstripe goby	ปลานุ้จุล
<i>Pseudogobiopsis siamensis</i>		ปลานุ้ใสน้ำจืด
<i>Redigobius chrysosoma</i>		ปลานุ้ส้ม
Family Helostomatidae	Kissing Gouramy	วงศ์ปลาหมอตา
<i>Helostomi temminckii</i>	Kissing gourami	ปลาหมอตา, ปลาจูบ
Family Nandidae	Leaffishes	วงศ์ปลาหางธง
<i>Nandus nandus</i>	Gangetic leaf fish	ปลาเสือดำ, ปลาเสือปรี
<i>Nandus nebulosus</i>	Bornean leaf fish	ปลาตะเพียนขาว
<i>Nandus oxyrhynchus</i>		ปลาเสือปรี, ปลาเสือดำ

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
-	-	-	-	/	/	
/	-	/	/	-	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
/	/	/	/	/	/	
/	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	/	
/	/	/	/	/	/	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	/	-	/	/	/	
-	-	-	-	/	-	
/	-	/	-	-	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	/	X
/	-	-	-	-	/	
/	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	/	-	

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
<i>Pristolepis fasciata</i>	Catopra	ปลาหมอช้างเหยียบ
Family Osphronemidae	Giant gourami	
<i>Osphronemus goramy</i>	Giant gourami	ปลาแรด
Family Polynemidae	Threadfins	วงศ์ปลาอุกร
<i>Polynemus longipectoralis</i>	Longwhip threadfin	ปลาหนวดพราหมณ์
Family Sciaenidae	Drums or croakers	วงศ์ปลาจรวด
<i>Boesemania microlepis</i>	Soldier fish	ปลาบ้า
Family Toxotidae	Archerfishes	วงศ์ปลาเสือพ่นน้ำ
<i>Toxotes chatareus</i>	Largescale archerfish	ปลาเสือพ่นน้ำ
<i>Toxotes microlepis</i>	Smallscale archerfish	ปลาเสือพ่นน้ำ
Order Pleuronectiformes		
Family Cynoglossidae	Tonguefishes	วงศ์ปลายอดม่วง
<i>Cynoglossus feldmanni</i>	River tonguesole	ปลายอดม่วงลายต่าง
<i>Cynoglossus microlepis</i>	Smallscale tonguesole	ปลายอดม่วง
Family Soleidae	Soles	วงศ์ปลาลิ้นหมา
<i>Achiroides leucorhynchus</i>		ปลาใบไม้
<i>Brachirus harmandi</i>		ปลาใบไม้
<i>Euryglossa panoides</i>		ปลาลิ้นควาย, ปลาลิ้นหมา
Order Pristiformes		
Family Pristidae	Sawfishes	วงศ์ปลาฉนาก
<i>Pristis microdon</i>	Large tooth sawfish	ปลาฉนากจะงอยกว้าง
Order Rajiformes		
Family Dasyatidae	Stingrays	วงศ์ปลากระเบน
<i>Himantura chaophraya</i>	Freshwater whipray	ปลารานูน้ำจืด
<i>Himantura signifer</i>	White-edge freshwater whip ray	ปลากระเบนขาว
Order Siluriformes		
Family Ariidae	Sea Catfishes	ปลากดทะเล
<i>Hemipimelodus borneensis</i>		ปลาอุก
Family Bagridae	Bagrid Catfishes	วงศ์ปลากด, แขยง
<i>Bagrichthys macracanthus</i>	Black lancer catfish	ปลาดุกมุน, ปลาแขยงหมู

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
/	/	/	/	/	/	
/	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	X
/	-	/	-	/	/	
/	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
<i>Bagrichthys macropterus</i>	False black lancer	ปลาดุกมูน
<i>Hemibagrus filamentus</i>	Filamentus mystus	ปลากดเหลือง, ปลาคัง
<i>Hemibagrus nemurus</i>	Yellow mystus	ปลากดเหลือง, ปลากดขี้ลิง
<i>Hemibagrus wyckii</i>		ปลากดดำ, ปลาสิ้งหัดดำ, ปลากดหม้อ
<i>Heterobagrus bocourti</i>		ปลาแขยงขายธง
<i>Leiocassis siamensis</i>	Asian bumblebee catfish	ปลาแขยงหิน
<i>Mystus albolineatus</i>		ปลาแขยงแถบขาว
<i>Mystus atrifasciatus</i>		ปลาแขยงข้างลาย
<i>Mystus cavasius</i>	Gangetic mystus	ปลาแขยงใบข้าวสาละวิน
<i>Mystus multiradiatus</i>		ปลาแขยงข้างลาย
<i>Mystus mysticetus</i>		ปลาแขยงข้างลาย
<i>Mystus singaringan</i>		ปลาแขยงใบข้าว
<i>Mystus sp.</i>		ปลาแขยงแดง
<i>Mystus vittatus</i>	Striped dwarf catfish	ปลาแขยงข้างลาย
<i>Mystus wolffii</i>		ปลาแขยงนวล
<i>Mystus wyckiioides</i>	Red-tail mystus	ปลากดแก้ว, ปลาคัง
Family Clariidae	Airbreathing catfishes	วงศ์ปลาดุก
<i>Clarias batrachus</i>	Walking catfish	ปลาดุกด้าน
<i>Clarias grariepenus</i>		ปลาดุกยักษ์
<i>Clarias macrocephalus</i>	Broadhead catfish	ปลาดุกอูย
<i>Clarias meladerma</i>	Blackskin catfish	ปลาดุกเนื้อเลน
Family Heteropneustidae	Airsac catfishes	วงศ์ปลาจืด
<i>Heteropneustes fossilis</i>	Stinging catfish	ปลาจืด
Family Pangasiidae	Shark catfishes	วงศ์ปลาสวาย
<i>Helicophagus waandersii</i>		ปลาสวายหนู
<i>Pangasius bocourti</i>		ปลายาง, ปลาช้ายทอง
<i>Pangasius conchophilus</i>		ปลาสายชูเผือก, ปลาเผาะ
<i>Pangasianodon hypophthalmus</i>	Sutchi catfish	ปลาสวาย
<i>Pangasianodon gigas</i>	Mekong giant catfish	ปลาบึก
<i>Pangasius larnaudiei</i>	Spot pangasius	ปลาเทโพ

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
-	/	/	/	/	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	/	-	
/	/	-	-	-	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	/	-	-	-	-	
/	/	/	-	-	-	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	/	/	
/	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	
-	-	/	-	/	/	
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	/	/	

แสดงพันธุ์ปลาท่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
<i>Pangasius macronema</i>		ปลาสั่งกะวาดเหลื่อง
<i>Pangasius sanitwongsei</i>	Giant pangasius	ปลาเทพา
<i>Pangasius pleurotaenia</i>		ปลาสั่งกะวาดท้องคม, ปลายอนปึก
Family Siluridae	Sheatfishes	วงศ์ปลาเนื้ออ่อน
<i>Belodontichthys dinema</i>		ปลาคางเบื่อน,ปลาเบี้ยว
<i>Kryptopterus apogon</i>		ปลาน้ำเงิน,ปลานาง, ปลาเนื้ออ่อน
<i>Kryptopterus cheveyi</i>		ปลาปึกไก่
<i>Kryptopterus kryptopterus</i>		ปลาซาไก่
<i>Kryptopterus micronema</i>		ปลาแดงไห,ปลาสะจั่ว
<i>Kryptopterus palembangensis</i>		ปลาเพียว
<i>Micronema apogon</i>	Fresh-watercatfish	ปลาน้ำเงิน,ปลานางเงิน
<i>Micronema bleekeri</i>		ปลาแดง,ปลานาง,ปลาเกตุ
<i>Ompok bimaculatus</i>	Butter catfish	ปลาชะโอน,ปลาสุยมพร
<i>Ompok hypophthalmus</i>		ปลาเนื้ออ่อนหนวดยาว
<i>Ompok krattensis</i>		ปลาสุยมพร
<i>Wallago attu</i>	Twisted-jaw sheatfish	ปลาเค้าขาว,ปลาค้าว
<i>Wallago leerii</i>		ปลาเค้าดำ,ปลาทุก
Order Synbranchiformes		
Family Chaudhuriidae		วงศ์ปลาหลดแคระ
<i>Chaudhuria caudata</i>	Burmese spineless eel	ปลาหลดแคระ
Family Mastacembelidae	Spiny Eels	วงศ์ปลากะทิง
<i>Macrogathus aculeatus</i>	Lesser spiny eel	ปลาหลด
<i>Macrogathus circumcinctus</i>		ปลาหลดลาย
<i>Macrogathus semiocellatus</i>		ปลาหลดลาย
<i>Macrogathus siamensis</i>	Peacock eel	ปลาหลดจุด
<i>Mastacembelus armatus</i>	Zig-zag eel	ปลากะทิง
<i>Mastacembelus erythrotaenia</i>	Fire eel	ปลากะทิง
<i>Mastacembelus favus</i>	Tire track eel	ปลากะทิงลาย

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	/	X
/	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	/	/	
-	/	-	-	-	/	
-	-	-	-	-	/	X
-	-	-	-	/	-	
-	-	-	-	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	/	-	
-	/	/	-	-	-	
-	-	/	-	-	-	
-	-	-	-	/	/	
/	-	-	-	/	/	
/	/	/	/	/	-	
-	/	/	-	-	-	
/	-	-	-	/	/	

แสดงพันธุ์ปลาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อพื้นเมือง
Family Synbranchidae	Swamp-Eels	วงศ์ปลาไหล
<i>Monopterus albus</i>	Swamp eel	ปลาไหล
<i>Ophisternon bengalense</i>	Bengal eel	ปลาหลด
Order Tatraodontiformes		
Family Tetraodontidae	Puffers	วงศ์ปลากังเป่า
<i>Chonerhinos modestus</i>		ปลากังเป่าเขียว
<i>Monotreta leiurus</i>		ปลากังเป่าดำ
<i>Tetraodon cochinchinensis</i>		ปลากังเป่าหน้ายาว
<i>Tetraodon suvatti</i>		ปลากังเป่า
Family.....		
<i>Piaractus brachypomus</i>	Red finned pacu	ปลาแปดแดง, ปลากะระเม็ดน้ำจืด
Family.....		
<i>Pteygoplichthys anisitsi</i>	Sucker	ปลาซัคเกอร์, ปลากดเกราะ, ปลาเทศบาล
Family.....		
<i>Arapaima gigas</i>	Cow fish	ปลาช่อนอเมริกา
จำนวน		213

- ที่มา : 1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสุดท้าย การจัดทำแผน
การจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์.
เมษายน 2537.
- 2 กองประมงน้ำจืดและกลุ่มอนุกรมวิธานสัตว์น้ำจืด สถาบันพิพิธภัณฑสัตว์น้ำ.
กรมประมง. พรรณปลาในบึงบอระเพ็ด (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา). 2543.
- 3 สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดนครสวรรค์. พันธุ์ปลาในบึงบอระเพ็ด (จากรายงาน
การสำรวจพันธุ์ปลาระหว่างปี 2544-2546). 2546.

ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2545 (ต่อ)

ปี 2528 ¹	ปี 2535* ¹	ปี 2535** ¹	ปี 2535*** ¹	ปี 2543 ²	ปี 2545 ³	หมายเหตุ
/	/	/	/	/	/	
-	-	-	-	-	-	X
-	-	-	-	-	-	X
/	/	-	/	/	/	
-	-	-	-	/	-	
/	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	/	
-	-	-	-	-	/	
47	35	33	27	109	113	62

หมายเหตุ : * การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระยะหลังการลดระดับน้ำเพื่อการปรับปรุง. มิถุนายน 2535.

** การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระหว่างการเก็บกักน้ำ. พฤศจิกายน 2535

*** การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระยะหลังการบูรณะปรับปรุง. เมษายน 2536

การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม Website : www.Fishbase.org เป็นสำคัญ เนื่องจากมีความเป็นสากลและมีการปรับปรุงอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ภาคผนวก ง

แสดงชนิดพันธุ์สัตว์น้ำดิ้นที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดในปี พ.ศ. 2545

แสดงชนิดพันธุ์สัตว์น้ำดิ้นที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดในปี พ.ศ. 2545

Phylum	Class	Order	Family	Genus
Annelida	Oligochaeta (ไส้เดือนน้ำจืด)		Naididae	
			Tubificidae	
Arthropoda	Insecta	Diptera	Chironomidae (ตัวอ่อนริ้นน้ำจืด)	
		Ephemeroptera (ตัวอ่อนชีปะขาว)	Ephemeridae	
		Odonata (ตัวอ่อนแมลงปอ)	Gomphidae	
	Crustacea	Decapoda	Palaemonidae	<i>Macrobrachium</i> sp. (กุ้งฝอยน้ำจืด)
Mollusca	Gastropoda (หอยฝาเดียว)	Mesodastropoda	Viviparidae (หอยขม)	<i>Filopaludina</i> sp.
		Neogastropoda	Buceidae	<i>Clea</i> sp.
	Bivalvia (หอยสองฝา)	Veneroida	Corbiculidae	<i>Corbicula</i> sp.
		Unionoida	Amblemidae (หอยกาบ)	<i>Ensidens</i> sp.

ที่มา : กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. กรกฎาคม 2545

หมายเหตุ : การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม รายงานสรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ เป็นสำคัญ

ภาคผนวก จ

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

สถานภาพ : / พบ, - ไม่พบ

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
แพลงก์ตอนพืช							
Phylum Cyanophyta (blue green algae)							
<i>Aphanocapsa</i> sp.	/	-	/	-	/	-	
<i>Aphanocapsa pulchra</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Chroococcus</i> sp.	/	-	/	/	-	-	
<i>Merismopedia</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Merismopedia elegans</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Microcystis</i> sp.	/	-	/	/	/	-	
<i>Microcystis aeruginosa</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Nostoc</i> sp.	-	-	/	/	-	/	
<i>Lyngbya</i> sp.	/	/	/	/	-	-	
<i>Oscillatoria</i> sp.	/	-	/	/	/	/	
<i>Spirulina</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Anabaena</i> sp.	/	-	/	/	-	/	
<i>Gloeotrichia</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Coelosphaerium</i> sp.	-	/	-	-	-	-	
Phylum Chlorophyta (green algae)							
<i>Eudorina</i> sp.	/	-	/	/	/	-	
<i>Eudorina elegans</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Gonium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Volvox</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Volvox aureus</i>	-	-	-	-	-	/	

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
<i>Gloeocystis</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Gloeocystis gigas</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Characium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Tetraedron</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Tetraedron trigonum</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Tetraedron lonbatum</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Tetraedron pentaedricum</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Ankistrodesmus</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Chlorella</i> sp.	/	-	/	/	/	-	
<i>Kirchneriella</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Oocystis</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Selenastrum</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Dictyosphaerium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Coelastrum</i> sp.	/	-	-	-	/	-	
<i>Crucigenia</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Scenedesmus</i> sp.	/	/	/	/	-	-	
<i>Pediastrum</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Pediastrum duplex</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Pediastrum simplex</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Schizomerin</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Schizogonium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Protococcus</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Oedogonium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Mougeotia</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Mougeotia sclaris</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Spirogyra</i> sp.	/	/	/	/	-	-	
<i>Spirogyra ionia</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Zygnema</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Gonatozygon</i> sp.	/	/	-	-	-	-	

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2535 ⁴	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
<i>Mesotaenium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Netrium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Spirotaenia</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Arthrodesmus</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Closterium</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Closterium porrectum</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Closterium venus</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Closteriopsis longissima</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Cosmarium</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Desmidium</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Euastrum</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Euastrum spinulosum</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Micrasterias</i> sp.	/	/	-	/	-	-	
<i>Pleurotaenium</i> sp.	/	-	-	/	/	-	
<i>Onychonema</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Staurastrum</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Staurastrum javanicum</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Tetmemorus</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Xanthidium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Docidium Undulatum</i>	/	-	-	-	-	-	
<i>Ulothrix aqualis</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Ulothrix variabilis</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Chlamydomonas angulosa</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Pandorina morum</i>	-	-	-	-	-	/	
Phylum chrysophyta (yellow green algae)							
<i>Dinobryon sertularia</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Melosira</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Cyclotella</i> sp.	/	-	-	-	-	-	

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
<i>Diatoma</i>	/	-	-	-	-	-	
<i>Synedra</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Synedra acus</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Bacillariophyta
<i>Synedra ulna</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Bacillariophyta
<i>Tabellaria</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Frustulia</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Navicula</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Gomphonema</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Amphora</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Amphora normani</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Bacillariophyta
<i>Cymbella</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Cymbella turgida</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Bacillariophyta
<i>Nitzschia</i> sp.	/	-	/	/	/	-	
<i>Surirella</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Surirella ovalis</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Bacillariophyta
<i>Surirella elegans</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Bacillariophyta
<i>Phacus</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Phacus alata</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Euglenophyta
<i>Trachelomonas</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Trachelomonas urceolata</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Euglenophyta
<i>Peridinium</i> sp.	/	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Pyrrophyta

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
<i>Pinnularia</i> sp.	-	/	-	-	-	-	
<i>Pinnularia gibba</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Bacillariophyta
<i>Achnanthes</i> sp.	-	-	-	-	/	-	
Phylum Euglenophyta (euglenoids)							
<i>Euglena</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Euglena caudata</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Phacus</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Trachelomonas</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Trachelomonas oblonga</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Trachelomonas volvocina</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Dinobryomsertykarua</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
Phylum Pyrrophyta							
<i>Perdinium</i> sp.	/	-	/	-	/	-	
<i>Ceratium</i> sp.	-	/	/	/	-	-	
<i>Ceratium furca</i>	-	-	-	-	-	/	ปี 2545 จัดให้อยู่ใน P.Pyrrophyta
Phylum Bacillariophyta (diatom)							
<i>Fragilaria construens</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Fragilaria capucina</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Rhopalodia gibba</i>	-	-	-	-	-	/	
แพลงก์ตอนพืชรวม	112	69	24	23	23	19	43
แพลงก์ตอนสัตว์							
Phylum Protozoa							
<i>Centropyxis</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Diffiudia</i> sp.	/	/	/	/	-	-	
<i>Arcella</i> sp.	/	/	/	/	-	-	

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{***1}	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
<i>Actinosphaerium</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Leprotintinnus</i> sp.	-	-	-	-	-	/	
<i>Diffugia lebes</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Diffugia oblonga</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Tintinnopsis turbo</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Tintinnopsis tubulosa</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Euglypha filifera</i>	-	-	-	-	-	/	
Phylum Arthropoda							
<i>Cladocera</i>	/	-	-	-	-	-	
<i>Ostracods</i>	/	-	/	-	-	-	
*Copepods	/	-	/	/	-	/	
*Nauplius	/	/	/	/	/	/	
<i>Bosminopsis</i> sp.	-	/	/	/	/	-	
<i>Bosmina</i> sp.	-	/	-	/	-	-	
<i>Cerioduphnia</i> sp.	-	/	-	/	-	-	
<i>Diaphanosoma</i> sp.	-	/	/	-	-	-	
<i>Alona</i> sp.	-	/	/	/	/	-	
<i>Chydus</i> sp.	-	/	-	/	-	-	
<i>Kuzia</i> sp.	-	/	-	-	-	-	
<i>Macrothrice</i> sp.	-	/	-	-	-	-	
<i>Microcyclops</i> sp.	-	/	-	-	-	-	
<i>Topodiaptomus</i> sp.	-	/	-	/	-	-	
<i>Mesocyclop</i> sp.	-	-	/	/	-	-	
<i>Diaptomus</i> sp.	-	-	/	/	/	-	
<i>Moina</i> sp.	-	-	-	/	-	-	
<i>Sida</i> sp.	-	-	-	/	-	-	
Phylum Rotifera							
<i>Rotaria</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Conochilus</i> sp.	/	/	-	/	-	-	

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ¹	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
<i>Hexathra</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Testudinella</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Polyarthra</i> sp.	/	/	/	/	-	-	
<i>Polyarthra vulgaris</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Pleosoma</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Chromogaster</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Gastropus</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Gastropus hyptopus</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Elosa</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Trichocera</i> sp.	/	/	/	/	-	-	
<i>Asplanchna</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Asplanchna priodonta</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Brachionus</i> sp.	/	/	/	/	/	-	
<i>Brachionus falcatus</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Brachionus angularis</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Epiphanes</i> sp.	/	-	-	/	-	-	
<i>Macrochaetus</i> sp.	/	-	-	-	-	-	
<i>Platyias</i> sp.	/	-	-	/	-	-	
<i>Platyias patulus</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Lecane</i> sp.	/	/	/	-	-	-	
<i>Lecane stichaea</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Monostyla</i> sp.	/	/	-	-	-	-	
<i>Filinia</i> sp.	/	/	-	/	-	-	
<i>Filinia terminaris</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Filinia longiseta</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Keratella</i>	-	/	/	/	-	-	
<i>Keratella cochlearis</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Keratella valga</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Ascomorpha</i>	-	/	/	/	-	-	

แสดงชนิดของแพลงก์ตอนที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชนิดของแพลงก์ตอน	ปี 2526 ¹	ปี 2528 ¹	ปี 2535 ^{*1}	ปี 2535 ^{**1}	ปี 2536 ^{***1}	ปี 2545 ²	หมายเหตุ
<i>Ascomorpha ovalis</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Ascomorpha saltans</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Euchlanis</i>	-	-	-	/	-	-	
<i>Cyclotella</i>	-	-	-	/	/	-	
<i>Anuraeopsis fissa</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Anuraeopsis saltans</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Hexarthra mira</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Scarridium longicaudum</i>	-	-	-	-	-	/	
<i>Horaella</i> sp.	-	-	-	-	-	/	
แพลงก์ตอนสัตว์รวม	68	25	23	17	26	7	26
รวมทั้งสิ้น	180	94	50	26	49	26	69

- ที่มา: 1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสุดท้าย การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. เมษายน 2537
- 2 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. กรกฎาคม 2545
- หมายเหตุ: * การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระยะหลังการลดระดับน้ำเพื่อการปรับปรุง. มิถุนายน 2535
- ** การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระหว่างการเก็บกักน้ำ. พฤศจิกายน 2535
- *** การสำรวจชีวประมงในบึงบอระเพ็ด ระยะหลังการบูรณะปรับปรุง. เมษายน 2536
- การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม ต้นฉบับของแต่ละปีเป็นสำคัญ

ภาคผนวก จ

แสดงชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ความชุกชุม : S = หายาก, O = ชุกชุมน้อย, F = ชุกชุมธรรมดา,
A = ชุกชุมมาก, - = ไม่พบ
สถานภาพ : CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

แสดงชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความชุกชุม	
				2535 ¹	2545 ²
Order Chelonia					
Family Bataguridae					
<i>Cuora amboinensis</i>	South Asian Box Turtle	เต่าหับ, เต่าจับ		A	O
<i>Heosemys grandis</i>	Giant Asian Pond Terrapin, Giant Asian Pond Turtle	เต่าหวาย, เต่าหิน		O	O
<i>Hieremys annandalii</i>	Yellow-headed Temple Turtle	เต่าบึงหัวเหลือง, เต่าบัว		F	-
<i>Malayemys subtrijuga</i>	Ricefield Terrapin, Malayan Snail-eating Turtle	เต่านา		A	-
Family Trionychidae					
<i>Amyda cartilaginea</i>	Asiatic Softshell Turtle	ตะพาบน้ำ		A	O
Order Crocodylia					
Family Crocodylidae					
<i>Crocodylus siamensis</i>	Siamese Crocodile	จระเข้น้ำจืด, จระเข้	CR	S	-
Order Squamata					
Family Acrochordidae					
<i>Acrochordus javanicus</i>	Javan Wart Snake	งูวงช้าง		F	-
Family Agamidae					
<i>Calotes mystaceus</i>	Garden Blue Lizard	กิ้งก่าสวน, กิ้งก่า		A	F
<i>Calotes versicolor</i>	Red-headed Lizard	กิ้งก่าหัวแดง, กิ้งก่า		O	F
Family Colubridae					
<i>Ahaetulla nasuta</i>	Long-nosed Whip Snake	งูเขี้ยวปากแหลม		F	-
<i>Amphiesma stolatum</i>	White-striped Keelback	งูลายสามคอดอกหญ้า		-	O

แสดงชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความคุ้มครอง	
				2535 ¹	2545 ²
<i>Boiga multomaculata</i>	Many-spotted Cat Snake	งูแม่ตะงาว		O	-
<i>Chrysopelea ornata</i>	Common Tree Snake	งูเขียวดอกหมาก		A	O
<i>Dendrelaphis pictus</i>	Painted Bronzeback	งูลายม่านพระอินทร์		A	-
<i>Dryocalamus davisonii</i>	Common Bridle Snake	งูปล้องฉนวนธรรมดา,			
		งูปล้องฉนวนอินเดีย		O	-
<i>Elaphe radiata</i>	Copperhead Racer	งูหางมะพร้าวธรรมดา		A	-
<i>Enhydris bocourti</i>	Bocourt's Water Snake	งูไซ		E,S	O
<i>Enhydris enhydris</i>	Common Water Snake	งูสายรุ้งธรรมดา		A	F
<i>Enhydris jagorii</i>	Striped Water Snake	งูสายรุ้งลายขวาง		-	O
<i>Enhydris plumbea</i>	Plumbeous Water Snake	งูปลิง		F	O
<i>Enhydris smithi</i>	Smith's Water Snake	งูสายรุ้งดำ		S	-
<i>Erpeton tentaculatum</i>	Tentacled Snake	งูกระด้าง		F	-
<i>Homalopsis buccata</i>	Puff-faced Water Snake	งูหัวกระโหลก		F	O
<i>Oligodon johnsoni</i>	Striped Kukri Snake	งูปีกแก้วใหญ่		-	O
<i>Oligodon taeniatus</i>		งูอดไทย		O	-
<i>Psammodynastes</i>					
<i>condanarus</i>		งูม่านทอง		O	O
<i>Ptyas korros</i>	Indo-Chinese Rat Snake	งูสิงธรรมดา, งูสิงบ้าน		A	F
<i>Ptyas mucosus</i>	Oriental Rat Snake	งูสิงหางลาย		F	O
<i>Rhabdophis subminiatus</i>	Red-necked Keelback	งูลายสาบคอแดง		A	O
<i>Xenochrophis</i>					
<i>flavipunctata</i>	Common Keelback	งูลายสอธรรมดา		A	O
<i>Xenochrophis piscator</i>	Checkered Keelback	งูลายสอใหญ่		-	O
Family Elapidae					
<i>Bungarus candidus</i>	Malayan Krait	งูทับสมิงคลา		-	O
<i>Bungarus fasciatus</i>	Banded Krait	งูสามเหลี่ยม		F	-
<i>Naja kaouthia</i>	Monocellate Cobra	งูเห่าหม้อ		F	O
<i>Naja naja</i>	Asiatic Spitting Cobra	งูเห่าพิษ, งูเห่า		O	-
<i>Naja siamensis</i>	Indo-Chinese Spitting Cobra	งูเห่าต่างพิษ		-	O

แสดงชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความคุ้มครอง	
				2535 ¹	2545 ²
<i>Ophiophagus hannah</i>	King Cobra	งูจงอาง, งูบองหลา		O	-
Family Gekkonidae					
<i>Cosymbotus platyurus</i>	Common Flat-tailed Gecko	จิ้งจกหางแบน		O	A
<i>Gehyra mutilata</i>	Four-clawed Gecko	จิ้งจกหินสี่ขา		A	O
<i>Gekko gekko</i>	Tokay Gecko	ตุ๊กแกบ้าน, กิ้งก่า		F	F
<i>Hemidactylus frenatus</i>	Common House Gecko	จิ้งจกหางหนาม		O	A
<i>Hemidactylus garnotii</i>	Pale House Gecko	จิ้งจกหางเรียบ		A	O
<i>Phyllodactylus siamensis</i>	Common Ground Gecko	จิ้งจกดินลายจุด		F	O
Family Lacertidae					
<i>Takydromus sexlineatus</i>	Six-lined Grass Lizard	จิ้งเหลนน้อยหางยาว		-	O
Family Pythonidae					
<i>Python molurus</i>	Asiatic Rock Python	งูหลาม		-	O
<i>Python reticulatus</i>	Reticulated Python	งูเหลือม		O	-
Family Scincidae					
<i>Lygosoma quadrupes</i>	Striped Supple Skink	จิ้งเหลนริ้วขาสีเล็ก		F	O
<i>Lygosoma bowringi</i>	Common Supple Skink	จิ้งเหลนริ้วทองเหลือง		A	F
<i>Mabuya longicaudata</i>	Long-tailed Skink	จิ้งเหลนหางยาว		O	O
<i>Mabuya macularia</i>	Variable Skink	จิ้งเหลนหลากลาย		O	O
<i>Mabuya multifasciata</i>	Common Asiatic Skink	จิ้งเหลนบ้าน		F	O
Family Typhlopidae					
<i>Ramphotyphlops braminus</i>	Common Blind Snake	งูดินธรรมดา, งูดินบ้าน		A	-
<i>Typhlops floweri</i>	Flower's Blind Snake	งูดินหัวเหลือง		S	-
Family Uromastycidae					
<i>Leiolepis belliana</i>	Granular-scaled Lizard	แอ้ง		F	-
Family Uropeltidae					
<i>Cylindrophis ruffus</i>	Malayan Pipe Snake	งูก้นขบ, งูสองหัว		F	O
Family Varanidae					
<i>Varanus salvator</i>	Common Water Monitor	เหี้ย, ตัวเงินตัวทอง		O	O

แสดงชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความคุ้มครอง	
				2535 ¹	2545 ²
<i>Varanus bengalensis</i>	Bengal Monitor	ตะกวด, แลน		O	-
Family Viperidae					
<i>Trimeresurus albolabris</i>	White-lipped Pit Viper	งูเขียวหางไหม้ ท้องเหลือง		A	-
<i>Trimeresurus macrops</i>	Big-eyed Pit Viper	งูเขียวหางไหม้ตาโต		F	-
<i>Vipera russelli</i>	Russell's Viper	งูแมวเซา		F	O
Family Xenopeltidae					
<i>Xenopeltis unicolor</i>	Iridescent Earth Snake	งูแสงอาทิตย์		F	O

- ที่มา: 1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสุดท้าย การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. เมษายน 2537
- 2 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. พฤศจิกายน 2545
- หมายเหตุ : การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม รายงานสรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ เป็นสำคัญ

ภาคผนวก ข

แสดงชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ความชุกชุม: S = หายาก, O = ชุกชุมน้อย, F = ชุกชุมธรรมดา,
A = ชุกชุมมาก, - = ไม่พบ

แสดงชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	ความชุกชุม	
			2535 ¹	2545 ²
Order Anura				
Family Bufonidae				
<i>Bufo melanostictus</i>	House Toad	คางคกบ้าน, คางคกโขก	F	F
<i>Bufo parvus</i>	Red Small Toad	คางคกกระ, คางคกแดง	-	O
Family Ranidae				
<i>Ooeidozyga lima</i>	Floating Frog	เขียดจะนา, เขียดหนัง, อีแอ็ด	A	F
<i>Phrynoglossus martensii</i>	White-lined Flood Frog	เขียดหลังปุมที่ราบ, เขียดน้ำนองหลังขาว	O	F
<i>Rana erythraea</i>	Green Lotus Frog	เขียดบัว, เขียดจิก	A	F
<i>Rana macrodactyla</i>	Brown Grasspond Frog	เขียดหลังขีด, เขียดจิกสีน้ำตาล	A	-
<i>Rana cancrivora</i>	Brackish Frog	กบน้ำเค็ม, กบน้ำกร่อย	F	-
<i>Rana rugulosa</i>	I-san Field Frog	กบนา, กบเนื้อ	A	F
<i>Rana nigrovittata</i>	Sapgreen Stream Frog	กบอ่อง, กบอ่องข้าวสาร	-	O
<i>Rana limnocharis</i>	White-lined Frog	กบหนอง, เขียดหลังขาว	F	A
Family Rhacophoridae				
<i>Rhacophorus leucomystax</i>		ปาดบ้าน, เขียดตะปาด	O	F
Family Microhylidae				
<i>Calluella guttulata</i>	Orange Burrowing Frog	อึ่งลาย, อึ่งแดง, อึ่งแว่น	F	-
<i>Kaloula medilineata</i>	White-backed bullfrog	อึ่งอ่างกันขีด, อึ่งมะไหว	F	-
<i>Kaloala pulchra</i>	Painted bullfrog	อึ่งอ่างบ้าน, อึ่งอ่าง	O	O
<i>Microhyla pulchra</i>	Yellow-legged Narrow-mouthed Frog	อึ่งขาคำ, อึ่งน้ำเต้าหลังจั่ว	-	O

แสดงชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	ความชุกชุม	
			2535 ¹	2545 ²
<i>Microhyla ornata</i>	Orange Narrow-mouthed Frog	อึ่งน้ำเต้า, อึ่งจิวส้ม	O	O
Order Gymnophiona				
Family Ichthyophiidae				
<i>Ichthyophis kohtaoensis</i>	Common Caecilian, Koh Tao Snake Frog	เขียดงูธรรมดา, เขียดงูเกาะเต่า	F	-

- ที่มา:**
- 1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสุดท้าย การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. เมษายน 2537
 - 2 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. พฤศจิกายน 2545
- หมายเหตุ:** การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม รายงานสรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ เป็นสำคัญ

ภาคผนวก ข

แสดงชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ความชุกชุม: S = หายาก, O = ชุกชุมน้อย, F = ชุกชุมธรรมดา, A = ชุกชุมมาก

สถานภาพ : CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง, VU = มีแนวโน้มจะสูญพันธุ์

แสดงชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความชุกชุม	
				2535 ¹	2545 ²
Order Insectivora					
Family Erinaceidae	Hedgehogs and Gymnures				
<i>Echinosorex gymnura</i>	Moonrat	หนูเหม็น,สาโท,สาทู	VU	-	O
Family Soricidae	Shrews				
<i>Suncus etruscus</i>	Dwarf shrew	หนูผีจิ๋ว		O	O
Order Chiroptera					
Family Pteropodidae	Fruit Bats				
<i>Cynopterus brachyotis</i>	Lesser short-Nosed Fruit Bat	ค้างคาว ขอบหูขาวเล็ก		O	-
<i>Cynopterus sphinx</i>	Greater short-Nosed Fruit Bat	ค้างคาว ขอบหูขาวกลาง		O	O
<i>Rousettus amplexicaudatus</i>	Geoffroy's Rousette	ค้างคาวบัวพันกลม		F	O
<i>Rousettus leschenaulti</i>	Leschenault's Rousette	ค้างคาวบัวพันรี		O	-
<i>Pteropus lylei</i>	Lyle's Flying Box	ค้างคาวแม่ไก่ ภาคกลาง		F	-
<i>Eonycteris spelaea</i>	Cave-Dwelling Nectar-Eating Bat	ค้างคาวเล็บกุด		O	-
Family Emballonuridae	Sheath-tailed Bats				
<i>Taphozous longimanus</i>	Long-winged Tomb Bat	ค้างคาวปีกถุงต่อมคาง		O	-
<i>Taphozous melanopogon</i>	Black-Bearded Tomb Bat	ค้างคาวปีกถุงเคราดำ		O	-

แสดงชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความชุกชุม	
				2535 ¹	2545 ²
Family Megadermatidae False Vampires					
Megaderma lyra	Greater False Vampire	ค้างคาวแวมไพร์แปลงใหญ่		O	-
Megaderma spasma	Lesser False Vampire	ค้างคาวแวมไพร์แปลงเล็ก		O	-
Family Rhinolophidae Horseshoe Bats					
Rhinolophus acuminatus	Dobson's horseshoe Bat	ค้างคาวมงกุฎยอดสั้นใหญ่		O	-
Rhinolophus pusillus	Least horseshoe Bat	ค้างคาวมงกุฎเล็ก		O	-
Rhinolophus pearsonii	Pearson's horseshoe Bat	ค้างคาวมงกุฎจมูกยาวเล็ก		O	-
Family Hipposideridae Old World Roundleaf Bats					
Hipposideros bicolor	Bicolored Roundleaf Bat	ค้างคาวหน้ายักษ์เล็กสองสี		O	-
Hipposideros cineraceus	Least Roundleaf Bat	ค้างคาวหน้ายักษ์เล็กสีจาง		F	-
Hipposideros lekaguli	Dr.Boonsong's Roundleaf Bat	ค้างคาวหน้ายักษ์หมอบนุญส่ง		O	-
Hipposideros larvatus	Intermediate Roundleaf Bat	ค้างคาวหน้ายักษ์สามหลีบ		O	-
Coelops frithi	East Asiatic Tailless Roundleaf Bat	ค้างคาวไร้หางใหญ่	VU	A	-
Family Vespertilionidae Common Bat					
Myotis muricola	-	ค้างคาวหูหนูตีนเล็กเขี้ยวยาว		F	-
Myotis siligorensis	Small-Toothed Whiskered Bat	ค้างคาวหูหนูตีนเล็กเขี้ยวสั้น		O	-
Myotis rosseti	Thick-Thumbed Myotis	ค้างคาวหูหนูนี้อินโดจีน		O	-
Myotis hasseltii	Large-Footed Bat	ค้างคาวหูหนูตีนโตใหญ่		F	-
Myotis horsfieldii	Deignan's Bat	ค้างคาวหูหนูตีนโตเล็ก		S	-

แสดงชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความคุ้มครอง	
				2535 ¹	2545 ²
<i>Pipistrellus pulveratus</i>	Chinese Piristrelle	ค้างคาวลูกหนูจิ๋วดำ		O	-
<i>Tylonycteris robustula</i>	Greater Club-Footed Bat	ค้างคาวไม้เท้าแบนใหญ่		A	-
<i>Scotophilus kuhli</i>	Lesser Yellow Bat	ค้างคาวเพดานเล็ก		A	-
<i>Scotophilus heathi</i>	Greater Yellow Bat	ค้างคาวเพดานใหญ่		F	-
<i>Miniopterus pusillus</i>	-	ค้างคาวปีกพับเล็ก		F	-
<i>Kerivoula hardwickei</i>	Hardwickes Bat	ค้างคาวยอดอกกล้วย ปีกโต	VU	F	-
<i>Kerivoula picta</i>	Painted Bat	ค้างคาวยอดอกกล้วย ผีเสื้อ		F	O
Family Molossidae Free-tailed Bats					
<i>Tadarida plicata</i>	Wrinkled-Lipped	ค้างคาวปากย่น		F	-
Order Primates					
Family Cercopithecidae Old World Monkeys					
<i>Macaca fascicularis</i>	Crab-Eating Macaque	ลิงแสม	VU	S	O
Order Carnivora					
Family Mustelidae Weasels, Martens, Badgers and Otters					
<i>Melogale personata</i>	-	หมาหริ่ง		O	-
Family Herpestidae					
<i>Herpestes javanicus</i>		พังพอนเล็ก, พังพอนธรรมดา		O	O
Family Viverridae					
<i>Viverricula indica</i>	Small Indian Civet	ชะมดเขียด		O	-
<i>Viverra zibellha</i>	Large Indian civet	ชะมดแผงหางปล้อง		F	-
<i>Paradoxurus hermaphroditus</i>	Common Palm Civet	อีเห็นข้างลาย, อีเห็นธรรมดา		O	-
Family Felidae The Cats					
<i>Felis viverrina</i>	Fishing Cat	เสือปลา		S	-
<i>Felis bengalensis</i>	Leopard Cat	แมวดาว		O	-

แสดงชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่ออังกฤษ	ชื่อไทย	สถานภาพ	ความคุ้มครอง	
				2535 ¹	2545 ²
<i>Felis chaus</i>	Jungle Cat	แมวปลา, เสือกระต่าย, แมวป่า	CR	S	-
Order Artiodactyla					
Family Suidae Pigs					
<i>Sus scrofa</i>	Common Wild Pig	หมูป่า		O	-
Family Cervidae Deer					
<i>Muntiacus muntjak</i>	Common barking Deer	กั่ง, อีกั่ง, ฟ่าน		O	-
Order Rodentia					
Family Sciuridae Squirrels and flying Squirrels					
<i>Callosciurus caniceps</i>	Gray-Bellied Squirrel	กระรอกปลายหางดำ		O	-
<i>Menetes berdmorei</i>	Indochinese Ground Squirrel	กระจ๊วน, กระแต		O	-
Family Muridae					
<i>Vandeleuria oleracea</i>	Long-tailed cane Mouse	หนูมือลิง		F	-
<i>Chiropodomys gliroides</i>	Pencil-tailed Tree Mouse	หนูหริ่งไม้หางฟู		F	-
<i>Bandicota savilei</i>	Lesser Bandicoot	หนูพุกเล็ก		F	-
<i>Bandicota indica</i>	Great Bandicoot	หนูพุกใหญ่		O	-
<i>Mus musculus</i>	House Mouse	หนูหริ่งบ้าน		O	O
<i>Rattus norvegicus</i>	Norway Rat	หนูป่าพรุ, หนูท่อ		A	-
<i>Rattus losea</i>	Lesser Ricefield Rat	หนูนาเล็ก		A	O
<i>Rattus argentiventer</i>	Ricefield Rat	หนูนาใหญ่		O	-
<i>Rattus rattus</i>	Sladen's Rat	หนูท้องขาว		F	F
Order Lagomorpha					
Family Leporidae Hares, Rabbits and Pikas					
<i>Lepus peguensis</i>	Siamese Hare	กระต่ายป่า		O	-

ที่มา:

- 1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสุดท้าย การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. เมษายน 2537
- 2 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. พฤศจิกายน 2545

หมายเหตุ : การนำเสนอจะยึดถือการจำแนกตาม รายงานสรุปผลการสำรวจทรัพยากรป่าไม้/สัตว์ป่า การศึกษาโครงการพัฒนาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ เป็นสำคัญ

ความหลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0-2279-7180-9 ต่อ 241 โทรสาร 0-2271-3226, 0-2279-8088
สงวนลิขสิทธิ์	2546, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
การอ้างอิง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2546. <i>ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด.</i> กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. 146 หน้า
ISBN	974-9623-41-X
พิมพ์ครั้งแรก	พฤศจิกายน 2546
ตรวจแก้ไข	นิรวาน พิพิธสมบัติ สีดา ผลโคด กฤษณา สุขนิวัฒน์ชัย
รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล	รังสิมันต์ บัวทอง อภนิษฐ์ จันทร์ศิริ ชมพูนุท ส่งข้าว
ประสานงาน	สิริวรรณ สงวนทรัพย์
ออกแบบและจัดพิมพ์โดย	บริษัท อินทิเกรตเต็ด โปรโมชัน เทคโนโลยี จำกัด โทรศัพท์ 0-2585-2076, 0-2586-0837, 0-2913-7761-2 โทรสาร 0-2913-7763

WETLANDS

2 กุมภาพันธ์

วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก

OEPP WETLAND REPORT SERIES

VOLUME SEVEN

ความหลากหลายทางชีวภาพใน
พื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระราม 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2279 7180-9, 0 2271 4232-8

โทรสาร 0 2271 3226

www.onep.go.th